

ZATWIERDZAM

LEXPOŻ

Jacek LEKSY
ul. Strażacka 3/8
41-902 Bytom
tel.603-891-172
email:lexpoz@interia.pl
www.lexpoz.pl

TESCO Polska Sp. z o.o.

Hipermarket Bielsko Biała ul. Warszawska 180

Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego

AKTUALIZACJA
(karta aktualizacji str.3)

INŻYNIER POŻARNICTWA

Jacek LEKSY

Bielsko Biała, marzec 2012

SPIS TREŚCI

I. PODSTAWA PRAWNA	5
II. POSTANOWIENIA OGÓLNE.....	7
III. CHARAKTERYSTYKA POŻAROWA OBIEKTU.....	11
1. DANE WŁASNOŚCIOWE.....	11
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA BUDYNKU I USYTUOWANIE.....	11
3. ODLEGŁOŚĆ OD SĄSIADUJĄCYCH BUDYNKÓW	12
4. DOJAZD I DROGI POŻAROWE.....	12
5. ZAOPATRZENIE WODNE DO CELÓW GAŚNICZYCH	12
6. POWIERZCHNIA, WYSOKOŚĆ, LICZBA KONDYGNACJI	13
7. KLASYFIKACJA POŻAROWA BUDYNKU.....	13
7.1. Grupa wysokości.....	13
7.2. Kategoria zagrożenia ludzi	13
7.3. Gęstość obciążenia ogniowego.....	14
7.4. Ocena zagrożenia wybuchem	14
8. LICZBA OSÓB	14
9. WYMAGANIA BUDOWLANE	14
9.1 Klasa odporności pożarowej.....	14
9.2 Podział obiektu na strefy pożarowe	15
9.3 Oddzielenia przeciwpożarowe	15
9.4 Sposoby zabezpieczenia przeciwpożarowego instalacji użytkowych.....	15
10. PARAMETRY POŻAROWE WYSTĘPUJĄCYCH SUBSTANCJI PALNYCH.	15
11. KONSTRUKCJA BUDYNKU	16
12. WARUNKI EWAKUACJI	17
13. URZĄDZENIA PRZECIWOPOŻAROWE.....	19
13.1. Instalacja hydrantowa wewnętrzna.....	19
13.2. Instalacja tryskaczowa.....	21
13.3. System sygnalizacji pożarowej.....	26
13.4. Oświetlenie awaryjne.....	30
13.5. Instalacja oddymiania.....	32
13.6. Wyłącznik przeciwpożarowy prądu.....	33
13.7. Monitoring Pożarowy	34
13.8. Dźwiękowy System Ostrzegawczy (DSO).....	34
13.9. Pompy w pompowni przeciwpożarowej	37
13.10. Instalacja sygnalizacji niedopuszczalnego stężenia gazu	38
13.11. Kurtyna dymowa.....	38
13.12. Hydranty zewnętrzne.....	39
14. INSTALACJE TECHNICZNE	41
14.1. Instalacja elektroenergetyczna.....	41
14.2. Instalacja odgromowa	41
14.3. Instalacja wentylacyjna, klimatyzacyjna i spalinowa	42
14.4. Instalacja centralnego ogrzewania.....	42
14.5. Instalacja gazowa	42
14.6. Pozostałe instalacje	43
IV. ZASADY ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU POŻARU	45
1. PARAMETRY OPISUJĄCE ZAGROŻENIE POŻAROWE BUDYNKÓW	45
2. POTENCJALNE ŹRÓDŁA POWSTANIA POŻARU I DROGI JEGO ROZPRZESTRZENIANIA	46
3. ZAGROŻENIA DLA LUDZI PODCZAS POŻARU	47
4. ZAPOBIEGANIE MOŻLIWOŚCI POWSTANIA POŻARU.	48
4.1. Zasady ogólne.....	48
4.2. Zmiany w zagospodarowaniu obiektu.....	49
4.3. Składowanie materiałów.....	49
4.4. Wózki widłowe	50
4.5. Organizacja ekspozycji.....	50
5. CZYNNOŚCI ZABRONIONE.....	51
6. ZASADY SKŁADOWANIA BUTLI Z GAZEM PŁYNNYM.....	53
V. ZASADY ZABEZPIECZENIA PRAC NIEBEZPIECZNYCH POD WZGLĘDEM POŻAROWYM.....	53
VI. WARUNKI SKŁADOWANIA ORAZ SPRZEDAŻY MATERIAŁÓW PIROTECHNICZNYCH (FAJERWERKÓW)	53
VII. GAŚNICE I SPRZĘT GAŚNICZY	54
1. IŁOŚĆ I ROZMIESZCZENIE GAŚNIC	54
2. PRZEZNACZENIE I SPOSÓB UŻYCIA GAŚNIC I PODRĘCZNEGO SPRZĘTU GAŚNICZEGO	55
2.1. Gaśnica proszkowa.....	55
2.2. Gaśnica śniegowa	56

2.3. Gaśnica pianowa	56
2.4. Hydrant.....	57
3. PRZEGLĄDY I KONSERWACJA GAŚNIC	57
VIII. ORGANIZACJA I WARUNKI EWAKUACJI.....	58
1. KIEDY PRZEPROWADZAĆ EWAKUACJĘ	58
2. PODSTAWOWE ZASADY EWAKUACJI	59
3. SPOSÓB PROWADZENIA EWAKUACJI	60
3.1. Ewakuacja zorganizowana	60
3.2. Ewakuacja indywidualna	60
4. RODZAJE ALARMÓW	61
5. OBOWIĄZKI PRACOWNIKÓW W ZAKRESIE EWAKUACJI.....	62
6. ŚRODKI I SPOSOBY OGŁASZANIA ALARMU O NIEBEZPIECZEŃSTWIE	62
7. PRAKTYCZNE SPRAWDZENIE ORGANIZACJI ORAZ WARUNKÓW EWAKUACJI.....	63
IX. ZASADY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POWSTANIA POŻARU	66
1. INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU DLA PRACOWNIKÓW HIPERMARKETU	66
2. INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU DLA PRACOWNIKÓW MONITORINGU	67
3. INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU DLA PRACOWNIKÓW SŁUŻBY OCHRONY OBIEKTU	68
4. INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA (OGÓLNA) NA WYPADEK POWSTANIA POŻARU HIPERMARKETU TESCO W BIELSKU BIAŁEJ PRZY UL. WARSZAWSKIEJ 180.....	69
5. INSTRUKCJA PRZECIWOŻAROWA DLA KLIENTÓW HIPERMARKETU TESCO W BIELSKU BIAŁEJ PRZY UL. WARSZAWSKIEJ 180.....	70
6. ZASADY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK MIEJSCOWYCH ZAGROŻEŃ (MZ).....	71
6.1. Źródła informacji (występujące najczęściej) o miejscowym zagrożeniu	71
6.2. Instrukcja postępowania w przypadku powstania miejscowego zagrożenia (MZ)	72
7. ZASADY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAGROŻENIA BIOTERRORYZMEM.....	73
8. ORGANIZACJA DZIAŁAŃ RATOWNICZYCH	73
9. ZABEZPIECZENIE POGORZELISKA.....	74
X. ZASADY ZAZNAJAMIANIA PRACOWNIKÓW Z PRZEPISAMI PRZECIWOŻAROWYMI.....	75
1. RODZAJ SZKOLEŃ	75
2. DOKUMENTACJA SZKOLEŃ	75
3. ORGANIZACJA I ZASADY ZAZNAJAMIANIA OSÓB I FIRM PRACUJĄCYCH NA RZECZ HIPERMARKETU Z PRZEPISAMI PRZECIWOŻAROWYMI.....	76
XI. ZADANIA I OBOWIĄZKI PRACOWNIKÓW W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWOŻAROWEJ	77
1. ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRACOWNIKÓW	77
2. DYREKTOR	77
3. OBOWIĄZKI KIEROWNIKA DZIAŁU BEZPIECZEŃSTWA I ZAPOBIEGANIA STRATOM OBIEKTU.....	78
4. OBOWIĄZKI KIEROWNIKÓW DZIAŁÓW / STOISK	78
5. OBOWIĄZKI KIEROWNIKA DZIAŁU TECHNICZNEGO	79
6. OBOWIĄZKI PRACOWNIKÓW OCHRONY OBIEKTU	79
7. OBOWIĄZKI PRACOWNIKÓW OBSŁUGI PARKINGU	79
8. OBOWIĄZKI OSÓB I FIRM PRACUJĄCYCH NA RZECZ HIPERMARKETU	80
9. OBOWIĄZKI SŁUŻBY BHP	80
10. OBOWIĄZKI DZIAŁU KADR	80
11. OBOWIĄZKI DZIERŻAWCÓW STOISK I STENDÓW	80
XII. WYKAZ TELEFONÓW	83
1. WYKAZ TELEFONÓW SŁUŻB AWARYJNYCH	83
2. WYKAZ TELEFONÓW OSÓB FUNKCYJNYCH	83
XIII. ZAŁĄCZNIKI	
ZAŁĄCZNIK NR 1 – WZÓR NR RP 166 – OŚWIADCZENIE PRACOWNIKA O ZAPOZNANIU Z INSTRUKCJĄ BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO	
ZAŁĄCZNIK NR 2 – WZÓR NR RP 167 – OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU Z PRZEPISAMI PRZECIWOŻAROWYMI	
ZAŁĄCZNIK NR 3 – PROCEDURA ZABEZPIECZENIA PRAC NIEBEZPIECZNYCH POD WZGLĘDEM POŻAROWYM NA TERENIE HIPERMARKETU TESCO – BIELSKO BIAŁA	
ZAŁĄCZNIK NR 4 – PROCEDURA SPRZEDAŻY FAJERWERKÓW.	
ZAŁĄCZNIK NR 5 – WZÓR – PROTOKÓŁ Z PRAKTYCZNEGO SPRAWDZENIA ORGANIZACJI I WARUNKÓW EWAKUACJI W HIPERMARKECIE TESCO ZLOKALIZOWANYM W BIELSKU BIAŁEJ PRZY UL. WARSZAWSKIEJ 180	
RYSUNEK NR 1 – PLAN ZAGOSPODAROWANIA TERENU	
RYSUNEK NR 2 – PODZIAŁ NA STREFY POŻAROWE	
RYSUNEK NR 3 – PLAN OCHRONY PRZECIWOŻAROWEJ	

KARTA AKTUALIZACJI

ZAKRES AKTUALIZACJI	DATA I PODPIS

I. Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. nr 178 poz. 1380).
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991r. o Państwowej Straży Pożarnej (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. nr 12 poz. 68 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r., nr 243 poz. 1623 z późniejszymi zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2002 r. nr 75 poz. 690 z późniejszymi zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2006 r. nr 109 poz. 719).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. z 2009 r. nr 124 poz. 1030).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 czerwca 2003 r. w sprawie uzgadniania projektu budowlanego pod względem ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. z 2003 r. nr 121 poz. 1137 z późniejszymi zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 lipca 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy produkcji, transporcie wewnątrzzakładowym oraz obrocie materiałów wybuchowych, w tym wyrobów pirotechnicznych. (Dz. U. Nr 163, poz. 1577)
- Wewnętrzne akty normatywne sieci hipermarketów TESCO.
 - Procedura sprzedaży fajerwerków w sklepach TESCO/Polska/
 - Procedura zabezpieczenia prac pożarowo-niebezpiecznych na terenie hipermarketów TESCO/Polska/Sp. z o.o.
- PN-92/N-01256/01 Znaki bezpieczeństwa. Ochrona przeciwpożarowa.
- PN-92/N-01256/02 Znaki bezpieczeństwa. Ewakuacja.
- PN-EN-01256-4:1997 Znaki bezpieczeństwa. Techniczne środki przeciwpożarowe.
- PN-E-08350-14:2002 Systemy sygnalizacji pożarowej. Projektowanie, zakładanie, odbiór, eksploatacja i konserwacja instalacji.
- PN-EN-671-3:2002 Stałe urządzenia gaśnicze. Hydranty wewnętrzne. Część 3: Konserwacja hydrantów wewnętrznych z wężem półsztywnym i hydrantów wewnętrznych z wężem płasko składanym.
- PN-IEC 61024-1-2:2002 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Część 1-2: Zasady ogólne. Przewodnik B. Projektowanie, montaż, konserwacja i sprawdzanie urządzeń piorunochronnych
- PN-M-51540. Ochrona przeciwpożarowa. Urządzenia tryskaczowe. Zasady projektowania i instalowania oraz odbioru i eksploatacji.
- PN - EN 12845 rok 2010 Stałe urządzenia gaśnicze. Automatyczne urządzenia tryskaczowe. Projektowanie, instalowanie i konserwacja.

II. Postanowienia ogólne

1. Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. nr 178 poz. 1380), właściciel, zapewniając ochronę przeciwpożarową budynków, obiektów budowlanych i terenów, obowiązany jest w szczególności:
 - 1) Przestrzegać przeciwpożarowych wymagań techniczno - budowlanych, instalacyjnych i technologicznych.
 - 2) Wyposażyć budynek, obiekt budowlany lub teren w wymagane urządzenia przeciwpożarowe gaśnice.
 - 3) Zapewnić konserwację oraz naprawy urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic w sposób gwarantujący ich sprawne i niezawodne funkcjonowanie.
 - 4) Zapewnić osobom przebywającym w budynku, obiekcie budowlanym lub na terenie bezpieczeństwo i możliwość ewakuacji.
 - 5) Przygotować budynek, obiekt budowlany lub teren do prowadzenia akcji ratowniczej.
 - 6) Zapoznać pracowników z przepisami przeciwpożarowymi.
 - 7) Ustalić sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.
2. Odpowiedzialność za realizację obowiązków z zakresu ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w pkt. 1, stosownie do obowiązków i zadań powierzonych w odniesieniu do budynku, obiektu budowlanego lub terenu, przejmuje - w całości lub w części - ich zarządca lub użytkownik, na podstawie zawartej umowy cywilnoprawnej ustanawiającej zarząd lub użytkowanie. W przypadku gdy umowa taka nie została zawarta, odpowiedzialność za realizację obowiązków z zakresu ochrony przeciwpożarowej spoczywa na faktycznie władającym budynkiem, obiektem budowlanym lub terenem
3. Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego określa:
 - 1) warunki ochrony przeciwpożarowej, wynikające z przeznaczenia, sposobu użytkowania, prowadzonego procesu technologicznego, magazynowania (składowania) i warunków technicznych obiektu, w tym zagrożenia wybuchem;
 - 2) określenie wyposażenia w wymagane urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice oraz sposoby poddawania ich przeglądom technicznym i czynnościom konserwacyjnym;
 - 3) sposoby postępowania na wypadek pożaru i innego zagrożenia;
 - 4) sposoby zabezpieczenia prac niebezpiecznych pod względem pożarowym, jeżeli takie prace są przewidywane;
 - 5) warunki i organizację ewakuacji ludzi oraz praktyczne sposoby ich sprawdzania;
 - 6) sposoby zapoznania użytkowników obiektu, w tym zatrudnionych pracowników, z przepisami przeciwpożarowymi oraz treścią przedmiotowej instrukcji;
 - 7) zadania i obowiązki w zakresie ochrony przeciwpożarowej dla osób będących ich stałymi użytkownikami;

- 8) plany obiektów, obejmujące także ich usytuowanie, oraz terenu przyległego, z uwzględnieniem graficznych danych dotyczących w szczególności:
 - a. powierzchni, wysokości i liczby kondygnacji budynku,
 - b. odległości od obiektów sąsiadujących,
 - c. parametrów pożarowych występujących substancji palnych, występującej gęstości obciążenia ogniowego w strefie pożarowej lub w strefach pożarowych,
 - d. kategorii zagrożenia ludzi, przewidywanej liczby osób na każdej kondygnacji i w poszczególnych pomieszczeniach,
 - e. lokalizacji pomieszczeń i przestrzeni zewnętrznych zaklasyfikowanych jako strefy zagrożenia wybuchem,
 - f. podziału obiektu na strefy pożarowe,
 - g. warunków ewakuacji, ze wskazaniem kierunków i wyjść ewakuacyjnych,
 - h. miejsc usytuowania urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic, kurków głównych instalacji gazowej, materiałów niebezpiecznych pożarowo oraz miejsc usytuowania elementów sterujących urządzeniami przeciwpożarowymi,
 - i. wskazania dojeżdż do dźwigów dla ekip ratowniczych,
 - j. hydrantów zewnętrznych oraz innych źródeł wody do celów przeciwpożarowych,
 - k. dróg pożarowych i innych dróg dojazdowych, z zaznaczeniem wjazdów na teren ogrodzony,
 - 9) wskazanie osób lub podmiotów opracowujących instrukcję.
4. Niniejsza instrukcja jest aktualizacją „Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego” zatwierdzonej przez dyrektora hipermarketu Dariusza Raźniaka i obowiązującej od marca 2007 r i wykonanej przez Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „NOT – POŻ II” 44-186 Gierałtowice ul. ks. Roboty 4 oraz Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego dla obiektu handlowo - usługowego TESCO w Bielsku Białej zatwierdzonej przez Menedżera Hipermarketu TESCO Bielsko -Biała p. Annę Greń, opracowaną w sierpniu 2008 roku przez Zakład Usługowo - Handlowy "MAK-POŻ" Maciej Kucharczyk 34-325 Łodygowice ul. Żywiecka 120. Aktualizację w/w instrukcji dla Hipermarketu TESCO w Bielsku Białej wykonano w oparciu o obowiązujące przepisy, wykorzystując:
- 1) ustalenia z wizji lokalnej,
 - 2) informacje kierownictwa,
 - 3) dokumentację techniczną,
 - 4) projekt budowlany pt. rozbudowa obiektu handlowego centrum handlowego TESCO wraz z instalacjami wewnętrznymi: wody ciepłej i zimnej p.poż, kanalizacji sanitarnej i deszczowej, tryskaczowej, elektrycznej, ogrzewczej,

wentylacyjnej, klimatyzacji, instalacji ogrzewczej, gazowej, zewnętrznej instalacji wody kanalizacyjnej i deszczowej wraz z przebudową miejsc postojowych oraz chodników na działce 47/20 gm. kat. Stare Bielsko w Bielsku Białej - dział architektura opracowany przez 3D architekci sp. z o.o., ul. Kobierczyka 2, 30-363 Kraków.

- 5) Projekt wykonawczy przebudowy centrum handlowego TESCO, dla inwestycji „Przebudowa Centrum Handlowego TESCO w Bielsku-Białej przy ul. Warszawskiej 180, 43-300 Bielsko-Biała, na działkach 47/15; 47/20; 125/94 w jednostce ewidencyjnej: Bielsko-Biała, Obręb ewidencyjny: 0038-Stare Bielsko”, opracowany przez Biuro Projektów i Obsługi Inwestycji „ATLANT” S.C. Marcin Matheja i Krzysztof Zienć, 44101 Gliwice, ul. Łużycka 16, grudzień 2011.
5. Do zapoznania się z instrukcją i przestrzegania jej ustaleń zobowiązani są wszyscy pracownicy, bez względu na rodzaj wykonywanej pracy i zajmowane stanowisko. Przyjęcie do wiadomości postanowień instrukcji pracownicy potwierdzają w oświadczeniu własnoręcznym podpisem, które powinno być włączone do akt osobowych pracownika.
6. Postanowienia instrukcji obowiązują również pracowników firm i przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą lub wykonujących jakiegokolwiek prace na terenie hipermarketu TESCO w Bielsku Białej. Umowa o powierzenie prac lub najem obiektów (ich części) musi zobowiązywać wykonawców (najemców) do przestrzegania ustaleń wynikających z treści instrukcji. Wykonawcy ponadto zobowiązani są zapoznać z treścią instrukcji swoich pracowników, którzy potwierdzają przyjęcie do wiadomości jej postanowień własnoręcznym podpisem.
7. Dyrektor hipermarketu TESCO w Bielsku Białej lub osoba przez niego wyznaczona ma prawo i obowiązek kontrolować wykonawców/najemców w zakresie realizacji w/w ustaleń i przestrzegania przez ich pracowników postanowień niniejszej instrukcji.
8. Niniejsza instrukcja nie zwalnia od konieczności zapoznania się i przestrzegania wymagań ochrony przeciwpożarowej określonych w przepisach szczególnych, wewnętrznych zarządzeniach, zaleceniach upoważnionych organów kontrolnych itp.
9. Instrukcja nie obejmuje zagadnień dotyczących prawidłowości rozwiązań technicznych pod względem zabezpieczenia przeciwpożarowego obiektu, ponieważ nie wchodzi to w zakres niniejszej instrukcji i winno stanowić oddzielne opracowanie.
10. Instrukcja nie obejmuje zagadnień dotyczących stacji paliw.
11. Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego powinna być poddawana okresowej aktualizacji, co najmniej raz na dwa lata, a także po takich zmianach sposobu użytkowania obiektu lub procesu technologicznego, które wpływają na zmianę warunków ochrony przeciwpożarowej. Po każdorazowej zmianie instrukcji pracownicy powinni być zapoznani z jej treścią.
12. Warunki ochrony przeciwpożarowej oraz plany ochrony przeciwpożarowej powinny być przekazane do Komendanta Miejskiego PSP w Bielsku Białej.

III. Charakterystyka pożarowa obiektu

1. Dane własnościowe

Nazwa i adres obiektu

HIPERMARKET TESCO

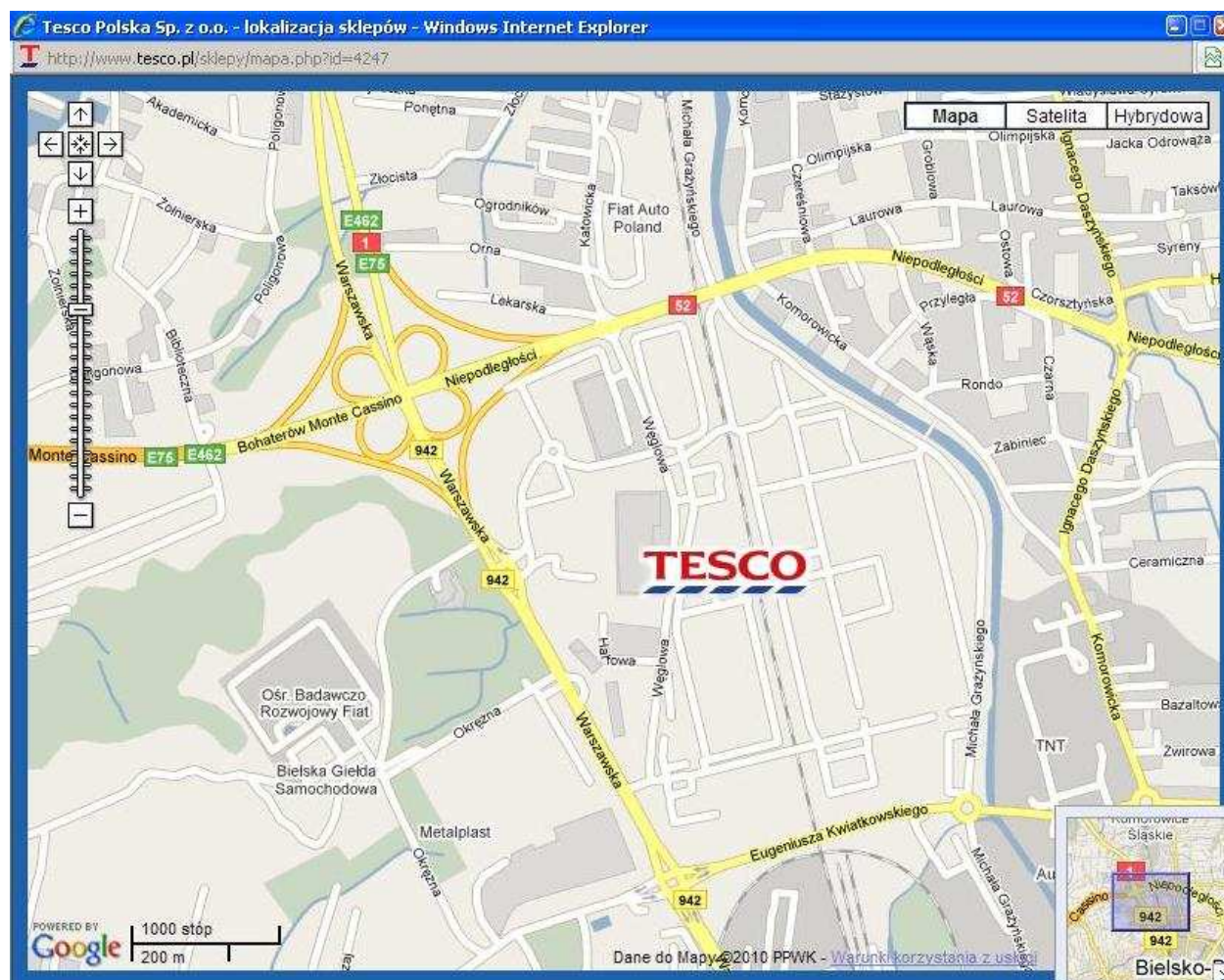
43-300 Biała Podlaska,
ul. Warszawska 180
tel. 33 82 84 300

Właściciel obiektu

TESCO Polska sp. z o.o.

30-347 Kraków,
ul. Kapelanka 56
tel. 12 25 52 100

2. Ogólna charakterystyka budynku i usytuowanie

Hipermarket TESCO zlokalizowany jest w Bielsku Białej przy ul. Warszawskiej 180. Budynek o wymiarach 160 x 157 m usytuowany jest w północno-zachodniej części miasta

między ulicami Warszawską a Węglową i frontem ustawiony jest do ul. Warszawskiej, która jest główną trasą pomiędzy Bielskiem i Katowicami.

Hipermarket jest budynkiem wolnostojącym, niepodpiwniczonym, jednokondygnacyjnym, z częścią dwukondygnacyjną: parter – butiki, gastronomia, piętro (antresola) –biura szatnie, palarnia, restauracja i zaplecze sanitarne dla pracowników. Do budynku przylega trzykondygnacyjny, wydzielony pożarowo budynek w którym znajdują się pomieszczenia techniczne. Strefa wejściowa dla klientów znajduje się od strony zachodniej, frontowej a do budynku prowadzą dwa wejścia główne. Obydwa wejścia prowadzą na pasaż usytuowany równolegle do fasady i strefy kas. Pasaż stanowi łącznik pomiędzy halą Hipermarketu a niewielkimi sklepami – butikami, punktami usługowymi i gastronomicznymi.

Nad częścią pasażu na piętrze w zlokalizowano pomieszczenia biurowe, socjalno – sanitarne dla pracowników oraz kantinę. Wejście główne na poziom piętra, prowadzone jest schodami i windą poprzez recepcję znajdującą się na poziomie piętra. Przed budynkiem zlokalizowano parking: dla 565 pojazdów. Z tyłu budynku znajduje się strefa dostaw wraz z śluzami i strefa magazynowa.

Obiekt Centrum Handlowo-Usługowego TESCO w Bielsku Białej został wzniesiony w roku 2002, w oparciu o wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z 14.12.1994 roku. Do budynku podstawowego o powierzchni zabudowy 16 485,5 m² dobudowano w roku 2008 pasaż o powierzchni 5 806,21 m².

3. Odległość od sąsiadujących budynków

Hipermarket TESCO jest budynkiem wolnostojącym. Najbliższe budynki znajdują się w odległości co najmniej 50 m po stronie południowej i wschodniej. Od strony północnej w odległości około 100 m znajduje się market Castorama. Na terenie działki w odległości 150 m od budynku w kierunku ul. warszawskiej znajduje się stacja paliw TESCO.

4. Dojazd i drogi pożarowe

Dojazd do budynku Centrum Handlowego TESCO zapewniony jest dojazd dla pojazdów pożarniczych od strony ul. Warszawskiej i ul. Węglowej. Drogi pożarowe na terenie CH TESCO przebiegają praktycznie wokół całego budynku. Do budynku doprowadzono drogę pożarową przystosowaną dla dojazdów ekip ratowniczych. Należy zapewnić aby droga ta nie była blokowana lub zawężona poniżej 4m szerokości przez parkujące pojazdy na długości przylegającej do budynku oraz 10 m przed i poza budynkiem. Drogę pożarową należy utrzymywać w stanie przejezdności przez cały rok.

Najbliższe Jednostki Ratowniczo Gaśnicze w Bielsku Białej znajdują się:

JRG nr 1 ul. Leszczyńska 43 – 3,2 km

JRG nr 2 ul. Wapienicka 12 – 7,5 km

5. Zaopatrzenie wodne do celów gaśniczych

Sieć wodociągowa zewnętrzna przeciwpożarowa wykonana została w układzie pierścieniowym (obwodowym), z rur PE Ø 160 mm, z dwustronnym zasilaniem z zewnętrznego wodociągu (magistrali wodnej) Ø 800 mm. Na sieci wodociągowej zabudowano 5 hydrantów zewnętrznych nadziemnych DN 80, usytuowanych wokół budynku. Zewnętrzna sieć wodociągowa zapewnia wymaganą ilość wody 30 dm³/s.

Hydranty zewnętrzne należy oznakować zgodnie z wymaganiami PN-N-01256-4:1997. Znaki bezpieczeństwa. Techniczne środki przeciwpożarowe.

6. Powierzchnia, wysokość, liczba kondygnacji

Wymiary

Powierzchnia zabudowy budynku istniejącego	– 16 485,50 m ²
Powierzchnia zabudowy części rozbudowywanej	– 5 948,00 m ²
Powierzchnia zabudowy obiektu po rozbudowie	– 22 433,50 m ²
Powierzchni użytkowa budynku podstawowego	– 17 862,50 m ²
– Sala sprzedaży	– 10 236,70 m ²
– Zaplecze sali sprzedaży	– 1 719,30 m ²
– Pasaż handlowy (sklepy +komunikacja)	– 1 916,30 m ²
– Biurowo – socjalna (piętro)	– 1 093,20 m ²
– Magazyn towarów nieżywnościowych	– 1 108,30 m ²
– Magazyn towarów żywnościowych	– 1 112,60 m ²
Powierzchnia użytkowa części dobudowanej pasażu	– 5 806,21 m ²
– Powierzchnia użytkowa podstawowa	– 4 104,79 m ²
– Powierzchnia użytkowa pomocnicza	– 14,77 m ²
– Pomieszczenia techniczne	– 15,13 m ²
– Komunikacja	– 1 671,52 m ²
Budynek techniczny	– 676,10 m ²
– Poziom – 6,00	– 233,50 m ²
– Poziom – 1,00	– 136,60 m ²
– Poziom + 3,30	– 306,30 m ²
Liczba kondygnacji nadziemnych	– 1,
w części socjalno-administracyjnej	– 2,
w części technicznej	– 3.
Maksymalna wysokość budynku	– 10,5 m
Kubatura obiektu	– 189.944,72 m ³

7. Klasyfikacja pożarowa budynku

7.1. Grupa wysokości

Budynek zliczany jest do **budynków niskich (N)**

7.2. Kategoria zagrożenia ludzi

ZL I – samoobsługowa sala sprzedaży wraz z pasażem

ZL III – zaplecze administracyjno-socjalne na piętrze części 2-kondygnacyjnej

PM – magazyn spożywczy

PM – magazyn przemysłowy

PM – budynek techniczny

7.3. Gęstość obciążenia ogniowego

Dla części zaliczanej do kategorii zagrożenia ludzi ZL **nie wymaga** się obliczenia gęstości obciążenia ogniowego. Jednakże przyjęto że gęstość obciążenia ogniowego obiektu mieści się w następującym przedziale:

- sala sprzedaży	- Q_d do 1000 MJ/m² ,
- magazyny	- Q_d do 4000 MJ/m² ,
- część techniczna	- Q_d do 500 MJ/m² ,
- parkingi	- Q_d do 500 MJ/m² .

7.4. Ocena zagrożenia wybuchem

W budynku **nie znajdują** się pomieszczenia zaliczone do zagrożonych wybuchem ani przestrzenie w których może występować atmosfera wybuchowa.

Na placu manewrowym usytuowano 2 zadaszone ażurowe kontenery na butle z propano-butanem. Kontenery przeznaczone są na butle pełne i puste. Wyznaczono strefę zagrożenia wybuchem **2** w odległości **1 m** od obrysu kontenera.

W odległości około 20 m od budynku znajduje się kontenerowa stacja redukcji gazu. Wyznaczono strefę zagrożenia wybuchem **2** w odległości **1 m** od obrysu kontenera.

8. Liczba osób

Przewidywana liczba osób przebywających jednocześnie w obiekcie nie przekroczy **4 535** w tym około **250** osób personelu. Należy jednak nadmienić, że w trakcie projektowania obiektu istniejącego nie obowiązywały wskaźniki pozwalające ustalenie liczby potencjalnych klientów.

9. Wymagania budowlane

9.1 Klasa odporności pożarowej

Obiekt został wykonany w klasie **E** odporności pożarowej, ale część 2-kondygnacyjna posiada klasę **D**, co było zgodne przepisami obowiązującymi podczas budowy. Konstrukcję obiektu wykonano z materiałów niepalnych, przy czym słupy głównej konstrukcji wykonano jako żelbetowe, a więc w klasie odporności ogniowej co najmniej **R 30**. Izolacje termiczne ścian i dachu wykonano z wełny mineralnej. Część dobudowaną zaprojektowano w klasie **E** odporności pożarowej, analogicznie jak dotychczasowy obiekt. Uzyskano na to zgodę w trybie artykułu 9 ustawy prawo budowlane na podstawie pism:

- Minister Budownictwa, pismo znak: BB1s-476-9/07 5644/07 z dnia 29.08.2007 roku,
- Prezydent Miasta Bielska Białej, postanowienie UA.AL-7353-21-203/2007 z dnia 18.10.2007 roku,
- Komenda Wojewódzka PSP znak WZ-5560/2007 z dnia 05.10.2007 roku.

W projekcie spełniono niżej wymienione wymagania, stanowiące warunki uzyskania zgody na odstępstwo:

- wykonanie części dobudowywanej z elementów niepalnych,
- wykorzystanie jako izolacji termicznej ścian i dachu w części dobudowanej wyłącznie materiałów niepalnych,
- wykonanie ścian wewnętrznych pomiędzy lokalami usługowo-handlowymi w części

dobudowywanej z materiałów niepalnych w klasie co najmniej EI 30 odporności ogniowej,

- d. pozostawienie istniejącego podziału obiektu na strefy pożarowe oraz utrzymanie dotychczasowego sposobu wydzielenia pomieszczeń technicznych elementami o podwyższonej (w stosunku do wymagań) klasie odporności ogniowej,
- e. wyposażenie projektowanego pasażu handlowego w skuteczny system oddymiania wg zasad wiedzy technicznej, sterowanego poprzez system sygnalizacji pożarowej,
- f. zastosowanie do ochrony projektowanego pasażu tryskaczy szybkiego reagowania (RTI<50), w celu ograniczenia mocy potencjalnego pożaru,
- g. wyposażenie pasażu handlowego oraz sali sprzedaży w oświetlenie ewakuacyjne spełniające wymagania Polskich Norm będących odpowiednikami Norm Europejskich,
- h. zastosowanie w obiekcie nowoczesnego, certyfikowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem.

9.2 Podział obiektu na strefy pożarowe

Budynek podzielono na następujące strefy pożarowe:

- Strefa I:** obejmująca salę sprzedaży, pasaż i zaplecze administracyjno socjalne -poprzednio 13.631,30 m², a obecnie 19.245,29 m²,
- strefa II:** magazyn towarów nieżywnościowych, powierzchnia strefy: 917,7 m²,
- strefa III:** magazyn towarów żywnościowych, powierzchnia strefy: 964,2 m²,
- strefa IV:** budynek techniczny, powierzchnia strefy 676,10 m² z trzema podstrefami (pomieszczeniami wydzielonymi pożarowo): pomieszczenia centrali tryskaczowej, kotłownia, stacja trafo i rozdzielnia elektryczna.

Ponadto większość pomieszczeń technicznych jest wydzielona pożarowo.

9.3 Oddzielenia przeciwpożarowe

Elementy oddzielenia przeciwpożarowego stanowią ściany o odporności ogniowej **REI 120** z otworami komunikacyjnymi zamkniętymi drzwiami i bramami o odporności ogniowej 60 minut. Ponadto większość pomieszczeń technicznych wydzielona jest ścianami o klasie odporności ogniowej **REI 60** z otworami zamykanymi drzwiami **EI 30**.

9.4 Sposoby zabezpieczenia przeciwpożarowego instalacji użytkowych

Przepusty instalacyjne przechodzące przez elementy budowlane, dla których jest wymagana klasa odporności ogniowej co najmniej **EI 60/EI 120** lub **REI 60/REI 120** zostały wykonane w klasie odporności ogniowej tych elementów tj. **EI 60/EI 120** za pomocą certyfikowanych przepustów instalacyjnych. Przewody wentylacyjne przechodzące przez ściany oddzielenia przeciwpożarowego wyposażone są w klapy odcinające.

10. Parametry pożarowe występujących substancji palnych.

Hipermarket TESCO, jest sklepem wielobranżowym, w którym prowadzona jest sprzedaż artykułów spożywczych i przemysłowych na regałach. Towary te są o charakterystyce materiałów łatwo zapalnych, trudno zapalnych, niezapalnych i niepalnych. Towary przygotowywane są do sprzedaży w magazynie. W obiekcie nie przewiduje się składowania

materiałów łatwo zapalnych w sposób i w ilościach mogących spowodować zagrożenie wybuchem. Alkohole — stężenie poniżej 40%, rozpuszczalniki, farby oraz alkohole o stężeniu powyżej 40% występować powinny w ilościach nie przekraczających obciążenia ogniowego 2000 MJ/m² w magazynie i części głównej handlowej.

Do podstawowych materiałów palnych występujących w hipermarkecie TESCO należy zaliczyć;

- opakowania kartonowe,
- folia opakowaniowa,
- drewno (meble itp.),
- artykuły spożywcze (w tym napoje alkoholowe, mąka, cukier),
- palety magazynowe (drewno sosnowe),
- chemia gospodarcza,
- materiały ubraniowe,
- tworzywa sztuczne,
- małe artykuły AGD i RTV,
- akcesoria samochodowe,
- papier,
- fajerwerki (okresowo),
- farby, rozpuszczalniki,
- guma.

W budynku przechowywane i stosowane są materiały stałe palne i w niewielkiej ilości ciecze.

W okresie noworocznym składowane i sprzedawane są materiały pirotechniczne.

11. Konstrukcja budynku

Obiekt na poziomie parteru został wykonany w klasie **E** odporności pożarowej, natomiast na poziomie piętra podziemnego w klasie **D** odporności pożarowej. z elementów nierozprzestrzeniających ognia.

Konstrukcja nośna:

- Budynek podstawowy – hala zaprojektowana w konstrukcji stalowej szkieletowej opartej na module podstawowym 15 x 12 m.
- Pasaż - układ nośny stanowią stalowe ramy pełnościennie o rozpiętości odpowiednio 9,0 i 12,0m oparte przegubowo w fundamentach.

Ściany zewnętrzne – obiektu wykonane zostały jako lekkie wielowarstwowe ściany osłonowe mocowane do poziomych rygli stalowych utwierdzonych do słupów konstrukcji nośnych. Ścianę zewnętrzną tworzą metalowe kasety wzdłużne. Ocieplenie stanowi 14 cm wełny mineralnej. Od zewnątrz wykończenie stanowi blacha trapezowa TR35/207.

Ściany podziału wewnętrznego: wykonano jako murowane z cegły silikatowej na zaprawie cementowo wapiennej, żelbetowe wylewane oraz lekkie na ruszcie stalowym, obustronnie obłożonym płytami kartonowo-gipsowymi z wypełnieniem wełną mineralną, pokryte blachą trapezową.

Ścianki chłodni i mroźni – panele izolacyjne.

Dach – Przykrycie hali oparte jest na blachownicach w spadku 5%. Bazą dla konstrukcji stropodachu jest poszycie z blachy trapezowej ułożonej na płatwiach stalowych. Blachę trapezową przykrywa warstwa paroizolacji z bitumu z wkładem nośnym z chronionej przed korozją specjalnej folii aluminiowej i włókna szklanego zgrzewana szczelnie na stykach.

Następną warstwę stanowi izolacja cieplna z mineralnego materiału izolacyjnego grubości 14 cm oraz ułożona na niej tkanina szklana surowa o ciężarze obj. 80 g/m²

Sufity podwieszane: Sufity podwieszone panelowe systemowe z płyt 60/60 z włókna mineralnego grubości 15 mm, z płyt gipsowo-kartonowych na ocynkowanych szynach metalowych, z paneli aluminiowych (na panelach ułożono pochłaniające dźwięk płyty z wełny mineralnej grubości 30 mm, laminowane warstwą ochronną).

Stropy: Stropy w częściach dwu i trzy kondygnacyjnych wykonano jako żelbetowe.

Klatki schodowe: Biegi schodowe i spoczniki ewakuacyjnych klatek schodowych wykonane są z materiałów niepalnych i posiadają wymaganą odporność ogniową co najmniej 30 minut.

12. Warunki ewakuacji

Układ komunikacyjny w obiekcie oparty jest na przejściach pomiędzy regałami oraz w pasażu i na bezpośrednich wyjściach:

- a. z sali sprzedaży w ścianie północnej, wschodniej (przez zaplecze, ale wydzielonym pożarowo korytarzem - ściany EI 30 do wysokości minimum 2,5 m, drzwi EI 30) i południowej; łączna szerokość tych wyjść wynosi 14,4 m
- b. z pasażu w ścianie zachodniej - dwa zespoły wyjść o łącznej szerokości 12,80 m,

Łączna szerokość wszystkich wyjść wynosi 27,20 m, co zapewnia ewakuację dla założonej liczby osób, tj. 4 535.

Długość przejść i dojść ewakuacyjnych w obiekcie nie przekroczy wielkości dopuszczalnych, tj. odpowiednio 90 m (przejście) i 20 m (jedno dojście;) oraz 80 m (co najmniej dwa dojścia).

Kierunki otwierania drzwi ewakuacyjnych - na zewnątrz; wyposażenie w dzwignie antypaniczne.

Z pomieszczeń magazynu towarów nieżywnościowych i magazynu towarów żywnościowych zapewniono po dwa wyjścia ewakuacyjne otwierane zgodnie z kierunkiem ewakuacji (na zewnątrz).

Konstrukcja drzwi rozsuwanych wyjść ewakuacyjnych zapewnia otwieranie automatyczne w przypadku zaniku napięcia zasilania, z możliwością ich ręcznego otwarcia.

W razie pożaru drzwi zostaną otwarte przez instalację sygnalizacji pożarowej i pozostaną w pozycji otwartej.

Na drogach ewakuacyjnych nie występują łatwo zapalne elementy wystroju wnętrz.

Obiekt wyposażono w oświetlenie awaryjne: bezpieczeństwa i ewakuacyjne, zasilane z akumulatorów.

13. Urządzenia przeciwpożarowe

Wszystkie urządzenia i instalacje zabezpieczające, powstały w trakcie budowy obiektu tj. w roku 2002 a zmodernizowane po gruntownym remoncie przeprowadzonym w 2012 roku..

Zgodnie z obowiązującymi przepisami instalacje i urządzenia techniczne, będące wyposażeniem obiektu, powinny pod względem bezpieczeństwa pożarowego odpowiadać warunkom technicznemu określonym w Polskich Normach oraz przepisach szczegółowych. Instalacje i urządzenia techniczne należy użytkować i utrzymywać w stanie zgodnym z warunkami technicznymi i wymaganiami ustalonymi przez producenta, w szczególności należy poddawać je okresowym przeglądom i konserwacji.

Eksplatacja instalacji i urządzeń, których stan techniczny może przyczynić się do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzeniania ognia, jest zabroniona.

Urządzenia przeciwpożarowe oraz gaśnice przenośne i przewoźne, zwane dalej „gaśnicami”, powinny być poddawane przeglądom technicznym i czynnościom konserwacyjnym, zgodnie z zasadami i w sposób określony w Polskich Normach dotyczących urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic, w dokumentacji techniczno-ruchowej oraz w instrukcjach obsługi, opracowanych przez ich producentów.

Przeglądy techniczne i czynności konserwacyjne powinny być przeprowadzane w okresach ustalonych przez producenta, **nie rzadziej jednak niż raz w roku.**

13.1. Instalacja hydrantowa wewnętrzna

Obiekt Centrum Handlowego „TESCO” w Bielsku-Białej wyposażony jest w instalację wodociągową wewnętrzną przeciwpożarową z hydrantami Ø 25 i Ø 52.

Jest to instalacja wodociągowa obwodowa, nawodniona wykonana z rur stalowych ocynkowanych, zasilana dwoma przyłączami. Zastosowano hydranty Ø 25 o zasięgu 30 + 3 m, oraz Ø 52 z węzłem płaskoskładanym o długości 20 m.

Na zaworze hydrantowym położonym w najbardziej niekorzystnym, ze względu na wysokość i opory hydrauliczne, powinno być zapewnione ciśnienie o wartości nie mniejszej niż 0,2 Mpa i minimalną wydajność hydrantów przy tym ciśnieniu 2,5 dm³/s w przy jednoczesnym poborze wody z 4 sąsiednich hydrantów.

Miejsca lokalizacji hydrantów wewnętrznych powinny być oznakowane tablicami informacyjnymi zgodnie z PN-92/N-01256/01 (Znaki bezpieczeństwa. Ochrona przeciwpożarowa).

Przeglądy i konserwacja

Zakres czynności konserwacyjnych opracowano na podstawie PN-EN 671-3: 2002 Stałe urządzenia gaśnicze. Hydranty wewnętrzne. Część 3: Konserwacja hydrantów wewnętrznych z węzłem półsztywnym i hydrantów wewnętrznych z węzłem płasko składanym oraz procedury konserwacyjnej hydrantów dla sieci sklepów M1.

Przegląd miesięczny

Przegląd miesięczny powinien zostać wykonany przez służby techniczne obiektu. W trakcie przeglądu miesięcznego należy sprawdzić czy każdy hydrant:

- urządzenie nie jest zastawione, nie uszkodzone i elementy nie są skorodowane lub przeciekające;
- instrukcje obsługi są czyste i czytelne;
- miejsce umieszczenia jest wyraźnie oznakowane;

Doroczne przeglądy i konserwacje

Przeglądy i konserwacja powinny być przeprowadzone przez osobę odpowiedzialną i posiadającą odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie. W trakcie przeglądu i konserwacji każdy wąż hydrantu powinien być całkowicie rozwinięty, poddany ciśnieniu a następnie należy sprawdzić czy:

- urządzenie nie jest zastawione, nie uszkodzone, a elementy nie są skorodowane lub przeciekające.
- instrukcje obsługi są czyste i czytelne
- miejsce umieszczenia jest wyraźnie oznakowane
- mocowania do ściany są odpowiednie do ich przeznaczenia pewnie zamontowane
- wypływ wody jest równomierny i dostateczny (wskazane jest użycie miernika przepływu oraz miernika ciśnienia)
- miernik ciśnienia (jeśli jest zastosowany) pracuje prawidłowo i w swoim zakresie pomiarowym
- wąż na całej długości nie wykazuje oznak uszkodzeń , zniekształceń , zużycia ani pęknięć. Jeżeli wąż wykazuje jakieś uszkodzenia, powinien być wymieniony na nowy lub poddany próbie ciśnieniowej na maksymalne ciśnienie robocze
- zaciski lub tamowanie węża są prawidłowego typu i właściwie zaciśnięte
- zwijadło węzowe obraca się lekko w obu kierunkach
- w przypadku wychylnego zwijadła węzowego zwijadło węzowe obraca się łatwo i czy wychyla się o 180 stopni
- w przypadku ręcznych zwijadeł zawór odcinający jest właściwego typu i czy działa łatwo i prawidłowo
- w przypadku zwijadeł automatycznych praca zaworu automatycznego jest prawidłowa oraz czy praca dodatkowego serwisowego zaworu odcinającego jest właściwa.
- stan przewodów rurowych zasilających w wodę jest właściwy, szczególną uwagę zwrócić na to czy odcinki elastyczne nie wykazują oznak zużycia lub zniszczenia
- jeżeli hydrant wyposażony jest w szafkę, czy nie nosi ona oznak uszkodzenia i czy drzwi szafki łatwo się otwierają
- prądnica jest właściwego typu i czy łatwo się nią posługiwać
- praca prowadnic węża jest prawidłowa , upewnić się czy są one właściwie i pewnie zamocowane
- pozostawić hydrant wewnętrzny w stanie gotowym do natychmiastowego użycia. Jeżeli konieczne są poważniejsze naprawy, hydrant powinien być oznakowany **"USZKODZONY"**
- po przeglądzie i przeprowadzeniu niezbędnych pomiarów hydranty powinny być oznakowane etykietą z napisem " **SPRAWDZONE** ", nazwą i adresem dostawcy hydrantu, znakiem identyfikującym osobę kompetentną, datę kiedy konserwacja była przeprowadzona.

Okresowe przeglądy i konserwacje wszystkich węży

Co 5 lat wszystkie węże powinny być poddane próbie ciśnieniowej na maksymalne ciśnienie robocze instalacji zgodnie z EN 671-1 i/lub EN 671-2.

Dokumentowanie przeglądów i konserwacji

Po przeglądzie i przeprowadzeniu niezbędnych pomiarów hydrantu wewnętrzne powinny być przez kompetentne osoby oznakowane „SPRAWDZONE”. Osoby odpowiedzialne powinny

przechowywać trwale zapisy o wszystkich przeglądach, kontrolach i testach. Zapis taki powinien zawierać:

- datę (miesiąc i rok) przeglądu i testów;
- wyniki testów;
- wykaz i datę zainstalowania części zamiennych;
- dodatkowe testy do wykonania, jeśli są wymagane;
- datę (miesiąc i rok) następnego przeglądu i testów;
- wykaz wszystkich hydrantów wewnętrznych z węzem półsztywnym i/lub z węzem płaskoskładanym.

12.2. Instalacja tryskaczowa

Obiekt chroniony jest instalacją tryskaczową nawodnioną, odpowiadającą wymaganiom określonym w PN-M-51540 (Urządzenia tryskaczowe. Zasady projektowania i instalowania oraz odbioru i eksploatacji. Obiekt chroniony jest stałą instalacją gaśniczą tryskaczową - ochrona pełna (z wyłączeniem pomieszczeń elektrycznych).

Zastosowano instalację tryskaczową - system wodny, która chroni :

- halę sprzedaży z pomieszczeniami zaplecza i pasażem,
- pomieszczenia biurowo - socjalne na antresoli,
- magazyny,
- pomieszczenia techniczne.

Ochroną nie są objęte pomieszczenia rozdzielni elektrycznych SN, pomieszczenia nad rozdzielniami elektrycznymi SN, pomieszczenia transformatorów oraz pomieszczenia IT.

Pompownia pożarowa jest zasilana w wodę z podziemnego zbiornika przeciwpożarowego o sumarycznej pojemności wodnej 500 m³ zbiornik ten zasilany jest z wodociągu zewnętrznego przewodem Ø 100 mm. Dodatkowo instalacja może być zasilana awaryjnie za pomocą pomp pożarniczych, poprzez 2 zbieracze z nasadami pożarniczymi 2x75/110 miejsce to powinno być oznakowane zgodnie z PN-N-01256-4:1997 (Znaki bezpieczeństwa. Techniczne środki przeciwpożarowe). W celu zasilania instalacji tryskaczowej w wodę, zainstalowano w pompowni tryskaczowej 1 pompę pożarową z silnikiem elektrycznym + 1 pompę z silnikiem spalinowym o wydajności 330 m³/h.

W roku 2012 dokonano przebudowy instalacji tryskaczowej zgodnie z normą PN - EN 12845 rok 2010 Stałe urządzenia gaśnicze. Automatyczne urządzenia tryskaczowe. Projektowanie, instalowanie i konserwacja. Zakres przebudowy objął:

- Przebudowę sekcji tryskaczowej suchej nr I polegającą na:
 - a) wykonaniu nowego rurociągu magistralnego DN80 suchej sekcji , podłączonego do rurociągu magistralnego zlokalizowanego za ścianą centrali tryskaczowej
 - b) przełączenie istniejącej instalacji tryskaczowej zabudowanej pod dachem na zewnątrz w strefie dostaw do nowoprojektowanego rurociągu DN80
 - c) zabudowie odwodnień w miejscach podłączeń do rurociągu DN80 w miejscach najniższych instalacji
- przełączenie istniejącej instalacji tryskaczowej na terenie zaplecza (dotychczasową instalację suchą) do rurociągu magistralnego sekcji SII (sekcji mokrej) DN150 zaraz przy ścianie centrali tryskaczowej wraz z zabudową czujnika przepływu oraz zaworu zwrotnego i zaworu odcinającego z monitoringiem z podłączeniem do centrali instalacji tryskaczowej. Planuje się pozostawienie istniejącej instalacji będącej dotychczas jako suchą i zmianę jej funkcji z podłączeniem się do sekcji mokrej SMII. Pozostawia się tryskacze normalnego reagowania K=80, t=680C
- Instalację tryskaczową podstropową i podsufitową dla piekarni zasilaną z sekcji nr SII i zabudowę czujnika przepływu oraz zaworu zwrotnego i zaworu odcinającego z monitoringiem z podłączeniem do centrali instalacji tryskaczowej .
- Przebudowę sekcji tryskaczowej mokrej nr II i III z uwagi na nowoprojektowaną instalacją

- tryskaczy w sufitach w piekarni i w punkcie POK
- Rozbudowa sekcji tryskaczowej mokrej nr IV z uwagi na projektowaną instalację tryskaczową sufitową w punkcie POK
- Podłączenie sygnałów pożarowych z czujników przepływu do systemu SAP

Wg stanu istniejącego do projektu instalacji tryskaczowej istniejącego obiektu przyjęto następujące parametry urządzenia tryskaczowego:

Strefa: magazyn ogólny oraz magazyn artykułów przemysłowych

- wysokość składowania do 4.7 m;
- min. odległość pomiędzy regałami 3,0m.
- min. intensywność zraszania 15 mm/min/m²;
- max. powierzchnia chroniona przez jeden tryskacz 9 m²;
- min. czas działania urządzenia 90 min;
- powierzchnia działania 260 m².

Strefa: hala sprzedaży, pomieszczenia socjalno-bytowe i pozostałe strefy

- min. intensywność zraszania 5 mm/min/m²;
- max. powierzchnia chroniona przez jeden tryskacz 12 m²;
- min. czas działania urządzenia 40 min;
- powierzchnia działania 375 m².

Dla nowoprojektowanych pomieszczeń przyjęto parametry urządzenia tryskaczowego jak dla sali sprzedaży. Z uwagi na parametry urządzenia tryskaczowego zakłada się następujące wysokości składowania zgodne z EN 12845:2004:

- magazyny (składowanie na regałach przy użyciu palet); materiały kategorii IV h= 2,70m
materiały kategorii III h= 3,70 m
materiały kategorii II h= 5,60 m
- sala sprzedaży; półki pełne; materiały kategorii IV h= 1,20m
materiały kategorii III h= 1,70 m
materiały kategorii II h= 2,60 m

Zastosowano następujące tryskacze:

- dla ochrony podstropowej magazynów, sal sprzedaży zastosowano tryskacze rozpylające normalnego reagowania typu k= 115, t= 68⁰C (dla przypadku kiedy będzie kolizja z konstrukcją wsporczą dla piekarni),
- dla ochrony podstropowej strefy dostaw , zastosowano tryskacze rozpylające normalnego reagowania typu k= 80, t= 68⁰C,
- dla ochrony podstropowej pozostałych powierzchni tryskacze rozpylające szybkiego reagowania typu k= 80, t= 68⁰C , t= 141⁰C (piekarnia, grill),
- dla ochrony podsufitowej tryskacze wiszące rozpylające szybkiego reagowania typu k= 80, t= 68⁰C,
- tryskacze suche.

Ciśnienie w instalacji jest utrzymywane na wymaganym poziomie przez pompę pilota, która również uzupełnia ewentualne ubytki wody w sekcjach gaśniczych wynikające z nieszczelności. Podniesienie się temperatury w okolicy tryskacza powyżej znamionowej temperatury zadziałania (68°C, 90°C, 141°C), spowoduje pęknięcie ampułki tryskacza i wypływ wody. To z kolei spowoduje otwarcie ZKA i uruchomienie pompy głównej instalacji tryskaczowej. Dodatkowo uruchomiony zostanie system alarmowy informujący o zadziałaniu instalacji a centrala sygnalizacji pożarowej, otrzyma sygnał o zadziałaniu instalacji, z czujnika przepływu.

Dla każdej sekcji zamontowano zawór testowy o współczynniku równym współczynnikowi „K” tryskaczy danej sekcji, z którego spust będzie odprowadzony na zewnątrz. Umożliwia to sprawdzenie działania ZKA i pompy głównej bez konieczności uruchamiania sekcji gaśniczych.

Tryskacze na przewodach w halach zamocowane są jako stojące, a w miejscu zamontowania sufitów podwieszonych jako wiszące.

Podczas jakichkolwiek prac remontowo-budowlanych prowadzonych w obiekcie należy zachować szczególną ostrożność aby nie uszkodzić ampułki tryskacza.

Przeglądy i konserwacja

Instalację tryskaczową należy utrzymywać w ciągłej gotowości do pracy i poddawać okresowym przeglądom oraz badaniu, zgodnie z odrębnymi ustaleniami określonymi w szczegółowej instrukcji obsługi urządzenia tryskaczowego oraz dokumentacji techniczno ruchowej określonej przez producenta, lecz nie rzadziej niż raz w roku.

W przypadku braku dokumentacji techniczno ruchowej zasady eksploatacji urządzeń tryskaczowych należy przeprowadzić zgodnie z PN-EN-12845:2008. Stałe urządzenia gaśnicze. Automatyczne urządzenia tryskaczowe. Projektowanie, instalowanie i konserwacja, która zastąpiła normę projektową PN-M-51540 urządzenia tryskaczowe które są zawarte w rozdziale „Zasady eksploatacji urządzenia tryskaczowego”.

KONTROLE TYGODNIOWE

Każda część tygodniowej, rutynowej kontroli powinna być wykonywana w odstępach nie dłuższych, niż co 7 dni.

Sprawdzenia

Należy sprawdzić i zarejestrować:

- a. wszystkie wartości na manometrach wody i powietrza, zainstalowanych w sekcjach tryskaczowych, głównych przewodach zasilających i hydroforach;

UWAGA! Ciśnienie w przewodach rurowych sekcji powietrznych, mieszanych i wstępnie sterowanych, nie powinno zmniejszać się szybciej niż 1,0 bar na tydzień.

- b. wszystkie poziomy wody w zbiornikach grawitacyjnych;
- c. prawidłową pozycję pracy wszystkich głównych zaworów odcinających.

Badanie turbinowego urządzenia alarmowego

Sygnal alarmowy każdego turbinowego urządzenia alarmowego powinien zostać włączony na co najmniej 30s.

Badanie automatycznego rozruchu pompy

Badanie automatycznego rozruchu pompy powinno obejmować:

- a. sprawdzenie zapasu paliwa i oleju silnikowego w silnikach wysokoprężnych;
- b. obniżenie ciśnienia wody w urządzeniu rozruchowym tak, aby nastąpiła symulacja warunku automatycznego rozruchu;
- c. pomiar i rejestrację ciśnienia w momencie uruchomienia pomp;
- d. sprawdzenie ciśnienia oleju w silnikach wysokoprężnych pomp, jak również przepływu wody chłodzącej w obiegu otwartym.

Badanie możliwości ponownego rozruchu, w przypadku silników wysokoprężnych

Bezpośrednio po badaniu rozruchu pompy, silniki wysokoprężne powinny być badane następująco:

- a. silnik powinien pracować przez 20 min lub czas zalecany przez dostawcę. Następnie silnik należy wyłączyć i natychmiast po tym ponownie włączyć za pomocą ręcznego przycisku próbnego, rozruchowego;
- b. należy sprawdzić poziom wody w obiegu pierwotnym układu chłodzącego, pracującego w obiegu zamkniętym.

Podczas całego badania należy kontrolować ciśnienie oleju (jeśli zainstalowano manometry), temperaturę silnika i przepływ czynnika chłodzącego. Należy sprawdzać węże olejowe

i wykonać ogólne sprawdzenie w celu wykrycia wycieków paliwa i czynnika chłodzącego oraz nieszczelności w układzie wydechowym.

Urządzenia grzewcze współbieżne i miejscowe

Należy sprawdzać urządzenia grzewcze, zapobiegające zamarznięciom w urządzeniu tryskaczowym, pod kątem prawidłowości ich działania.

KONTROLE MIESIĘCZNE

Należy sprawdzić poziom elektrolitu i jego gęstość we wszystkich celach akumulatorów kwasowo -ołowiowych (łącznie z akumulatorami baterii rozruchowych silników wysokoprężnych i zasilania rozdzielni urządzenia pompowego). Jeśli gęstość elektrolitu jest zbyt mała, należy sprawdzić urządzenie do ładowania akumulatorów i jeżeli działa ono prawidłowo, należy wymienić zużyty (-e) akumulator lub akumulatory.

PLAN CZYNNOŚCI SERWISOWYCH I KONSERWACYJNYCH

KWARTALNE KONTROLE RUTYNOWE

Następujące sprawdzenia i kontrole powinny być wykonane w odstępach czasu nie dłuższych niż co 13 tygodni:

Sprawdzenie przestrzeni zagrożonych pożarem

Należy stwierdzić wpływ zmian budowlanych, dotyczących sposobu wykorzystania przestrzeni, układu składowania, urządzeń grzewczych, oświetleniowych lub wyposażenia budynku, na kwalifikację do zagrożenia pożarowego lub na projekt urządzenia tryskaczowego tak, aby można było podjąć odpowiednie modyfikacje.

Tryskacze, zawory sterujące z elementami wykrywającymi pożar i zraszacze

Tryskacze, zawory sterujące elementami wykrywającymi pożar i zraszacze, na których powierzchni powstały osady (inne niż lakiernicze) należy staranie oczyścić. Tryskacze, zawory sterujące elementami wykrywającymi pożar i zraszacze, które zostały pomalowane lub odkształcone należy wymienić. Należy sprawdzić powłoki z wazeliny. Jeżeli jest to konieczne, istniejące powłoki należy usunąć, a tryskacze, zawory sterujące z elementami wykrywającymi pożar i zraszacze powinny być dwukrotnie pokryte powłoką wazelinową (w przypadku tryskaczy z ampułkami szklanymi - tylko obudowa i ramiona tryskacza).

Należy zwrócić szczególną uwagę na tryskacze w kabinach lakierniczych, gdzie potrzebne mogą być częstsze czyszczenia i/lub stosowanie środków ochronnych.

Przewody rurowe i ich uchwyty

Należy sprawdzić, czy przewody rurowe i ich uchwyty nie wykazują oznak korozji. Jeżeli jest to konieczne, należy je pomalować.

Powłoki lakiernicze na bazie bitumów, na przewodach rurowych, łącznie z końcówkami gwintowanymi rur ocynkowanych i uchwytów, należy w razie potrzeby odnowić.

UWAGA! W zależności od surowości panujących warunków może być konieczne odnawianie powłok na bazie bitumów od 1 roku do 5 lat

W razie potrzeby, taśmy nawojowe na przewodach rurowych należy naprawić.

Należy sprawdzić przyłącza służące do uziemienia przewodów rurowych. Przewodów rurowych urządzenia tryskaczowego nie należy wykorzystywać do uziemienia urządzeń elektrycznych, a wszystkie przyłącza uziemiające urządzeń elektrycznych należy usunąć i wykonać przyłącza alternatywne.

Zasilanie wodą i ich urządzenia alarmowe

Każde zasilanie wodą powinno być badane z każdym stanowiskiem kontrolno - alarmowym urządzenia tryskaczowego. Pompa (-y), jeśli jest (są) przyłączona (-e) do zasilania wodą powinna (- y) uruchamiać się automatycznie, a ciśnienie zasilania wodą, przy odpowiednim natężeniu

przepływu, nie powinno być mniejsze niż wartości wymagane w normie (Rozdział 10) po uwzględnieniu wszystkich zmian wg pkt 20.3.2.2.

Zasilanie energią elektryczną

Wszystkie zapasowe zasilenia energią elektryczną, z agregatów prądotwórczych napędzanych silnikami wysokoprężnymi, należy sprawdzić pod kątem poprawności ich działania.

Zawory odcinające

Wszystkie zawory odcinające, sterujące przepływem wody do tryskaczy, należy uruchomić, aby upewnić się, że są one zdolne do działania i ponownie zabezpieczyć we właściwej pozycji roboczej.

Dotyczy to zaworów odcinających we wszystkich zasileniach wodą, przy zaworze kontrolno-alarmowym (zaworach kontrolno - alarmowych), zaworów odcinających stref lub innych dodatkowych zaworów odcinających.

Wskaźniki przepływu

Należy sprawdzić, czy wszystkie wskaźniki przepływu działają prawidłowo.

Części zapasowe

Należy sprawdzić ilość i stan utrzymywanych części zapasowych.

PÓŁROCZNE KONTROLE RUTYNOWE

Niżej podano sprawdzenia i kontrole, które należy wykonywać nie rzadziej, niż co 6 miesięcy.

Zawory kontrolno - alarmowe powietrzne

Ruchome części zaworów kontrolno - alarmowych powietrznych i wszystkie przyspieszacze typu „akcelerator” i „ekshaustor” w sekcjach tryskaczowych powietrznych i urządzeniach tryskaczowych uzupełniających, należy uruchomić zgodnie z instrukcją dostawcy

UWAGA! W przypadku sekcji tryskaczowych mieszanych nie ma potrzeby takiego sprawdzania ponieważ urządzenia te są dwa razy do roku przełączane z urządzeń pracujących jako urządzenia wodne na urządzenia powietrzne i odwrotnie.

Przesyłanie alarmu do straży pożarnej lub do miejsca, gdzie zapewniony jest stały nadzór.

Należy sprawdzić instalację elektryczną.

COROCZNE KONTROLE RUTYNOWE

Niżej podano sprawdzenia i kontrole, które należy wykonywać nie rzadziej, niż co 12 miesięcy.

Sprawdzenie wydajności pomp uruchamianych automatycznie

Każdą pompę w sekcji tryskaczowej należy sprawdzić przy pełnym obciążeniu (za pomocą przyłącza linii próbnej, po stronie tłocznej za zaworem zwrotnym pompy), wartości ciśnienia/wydajności powinny być takie, jak te podane na tabliczce typu.

Należy wprowadzić odpowiednie korekty, uwzględniające straty ciśnienia w przewodzie rurowym zasilającym i w zaworach, między zasilaniem a każdym stanowiskiem kontrolno - alarmowym.

Badanie po bezskutecznych próbach rozruchu silnika

Sygnalizację alarmową bezskutecznych prób rozruchu należy badać zgodnie z pkt 10.9.7.2 normy. Bezpośrednio po tym badaniu, silnik należy uruchomić ręcznym urządzeniem rozruchowym.

Zawory pływakowe w zbiornikach wody

Należy sprawdzić działanie zaworów pływakowych zbiorników wody, aby upewnić się, że działają prawidłowo.

Komory ssawne pomp i filtry

Filtry po stronie ssawnej pompy i komory osadowe oraz ich sita należy sprawdzać co najmniej raz w roku i w razie potrzeby czyścić.

KONTROLE RUTYNOWE WYKONYWANE CO 3 LATA

Podane niżej sprawdzenia i kontrole należy wykonywać nie rzadziej, niż co 3 lata.

Zbiorniki wody i hydrofory

Wszystkie zbiorniki należy sprawdzić, czy nie ma śladów korozji. Zbiorniki należy opróżnić, jeżeli jest to konieczne oczyścić i sprawdzić od wewnątrz, czy nie ma na nich śladów korozji.

Wszystkie zbiorniki należy ponownie pomalować i/lub, jeżeli jest to konieczne, odnowić ich ochronę antykorozyjną.

Zawory odcinające zasilania wodą, zawory kontrolno-alarmowe i zwrotne

Należy sprawdzić wszystkie zawory odcinające zasilanie wodą, zawory kontrolno - alarmowe i zawory zwrotne oraz, jeżeli jest to konieczne, wymienić je lub wyremontować.

KONTROLE RUTYNOWE WYKONYWANE CO 10 LAT

Nie rzadziej, niż co 10 lat wszystkie zbiorniki wody należy oczyścić, sprawdzić od wewnątrz oraz poddać, jeżeli jest to konieczne, przeglądowi fabrycznemu.

POZOSTAŁE KONTROLE I PZREGLĄDY

Niezależnie od powyższego zbiorniki hydroforowe należy sprawdzać zgodnie z wymaganiami Urzędu Dozoru Technicznego.

W pomieszczeniu ZKA należy przechowywać zapasowe tryskacze i ilości 1% tryskaczy zastosowanych w instalacji jednak niemniej niż 5 i nie więcej niż 50 tryskaczy danego typu i temperatury zadziałania. W pomieszczeniu tym powinien znajdować się schemat instalacji i szczegółowa instrukcja obsługi.

Ewentualna wymiana elementów instalacji może być dokonywana tylko na elementy nowe posiadające stosowne atesty i dopuszczenia zgodnie z wymaganymi parametrami technicznymi i jakościowymi.

Podczas prób należy uwzględnić fakt, że instalacja tryskaczowa jest monitorowana przez instalację sygnalizacji pożarowej, a ta z kolei jest podłączona do systemu monitoringu zagrożeń pożarowych. Próby przeprowadzane są tak, aby nie spowodować fałszywego alarmu o pożarze

12.3. System sygnalizacji pożarowej

Obiekt objęty jest pełną ochroną instalacją sygnalizacji pożaru. Zainstalowane urządzenia sygnalizacji pożaru mają na celu wczesne wykrycie zagrożenia pożarowego i zasygnalizowanie tego faktu między innymi personelowi, nadzorującemu centralkę w pomieszczeniu ochrony obiektu. Wczesna detekcja pożaru pozwala na przeprowadzenie ewakuacji osób przebywających w obiekcie oraz na umożliwienie rozpoczęcia akcji gaśniczej w pierwszej, możliwej do opanowania fazie pożaru. System sygnalizacji pożaru wykonany jest w oparciu o urządzenia firmy Caradon Esser GmbH w Neuss z zastosowaniem centralki Essertronic 8000 M i IQ8Control M - pracującej, jako slave dla pasażu. System ten jest w pełni adresowalny. Instalacja wykorzystuje linie dozorowe pętlowe Esserbus z czujkami jonizacyjnymi i optycznymi dymu.

Zagrożenie sygnalizowane jest przez centralkę w pomieszczeniu ochrony oraz sygnalizator akustyczny i optyczny na zewnątrz obiektu w pobliżu wejścia głównego i instalację nagłośnieniową w całym obiekcie. Centralka sygnalizacji pożaru posiada niezależne zasilanie w postaci gazoszczelnych akumulatorów żelowych.

Zadziałanie czujki (alarm II stopnia) lub wciśnięcie ręcznego ostrzegacza pożaru spowoduje:

- wyłączenie klimatyzacji,
- zamknięcie klap pożarowych w kanałach wentylacyjnych,
- wyłączenie wentylacji,
- zamknięcie drzwi na granicy stref pożarowych,
- otwarcie drzwi rozsuwanych (ewakuacja),
- otwarcie klap oddymiających w danej strefie,
- włączanie komunikatu o zagrożeniu w systemie DSO,
- wyłączenie lokalnych instalacji nagłośnienia w lokalach najemców,
- rozwinięcia kurtyny oddzielenia stref oddymiania,
- odłączenie sygnalizatorów lokalnych optyczno akustycznych instalacji SSWiN,
- wysyłanie sygnału pożarowego do PSP,
- wyłączenie klimatyzatorów najemców,
- wyłączenie kurtyn powietrznych.

Ponadto SAP monitoruje działanie:

- kontrola alarmów z systemu instalacji tryskaczy (SUG)
- kontrola rodzaju pracy dodatkowych zasilaczy (zasilanie rezerwowe),
- kontrola stanu położenia klap pożarowych w systemach wentylacji i klimatyzacji,
- kontrola stanu położenia klap oddymiania grawitacyjnego,
- kontrola stanu pracy centrali DSO.

Sygnał o pożarze jest automatycznie przekazywany poprzez system monitoringu pożarowego do Miejskiego Stanowiska Kierowania PSP w Bielsku - Białej, za pośrednictwem Alarmowego Centrum Odbiorczego firmy monitorującej „ELKOMEX” tel. 09655

Sygnał alarmowy z czujek, ręcznych ostrzegawczy pożaru, centrerek oddymiania lub urządzenia tryskaczowego po przetworzeniu wg procedury sprawdzającej, spowoduje wywołanie alarmu pożarowego w centralce, uruchomienie sygnalizatora akustycznego i optycznego oraz przekazanie sygnału do urządzenia nagłaśniającego.

Wszelkie prace związane z przedmiotową instalacją przeprowadzić należy w uzgodnieniu ze służbami technicznymi obiektu. Osoby obsługujące instalację powinny być przeszkolone w tym zakresie przez firmę instalującą system, co należy potwierdzić pisemnie.

Organizacja alarmowania pożarowego.

Po otrzymaniu sygnału pożarowego z czujki lub przycisku ROP na wyświetlaczu cyfrowym wyświetlić się ma nr grupy, nr elementu, adres słowny zagrożonego pomieszczenia. Jednocześnie zapalić się ma czerwony wskaźnik pożar.

Zadziałanie czujki wywołać ma alarm optyczny i akustyczny (ALARM I STOPNIA) w centrali przez czas – (T1) i przeznaczony jest na zgłoszenie personelu obsługującego System.

Jeżeli w czasie T1 obsługa nie podejmie działań przy Systemie SAP centrala ma przejść automatycznie do ALARMU II STOPNIA.

Zgłoszenie się personelu przedłuża czas trwania ALARMU I STOPNIA o czas T2 na weryfikację alarmu pożarowego, mierzony od chwili potwierdzenia.

Po czasie T2 jeżeli obsługa wcześniej nie przeprowadzi kasowania Systemu SAP nastąpić ma ALARM II STOPNIA - POŻAROWY.

Wciśnięcie któregośkolwiek przycisku (ROP) lub przekazanie sygnału z czujników ciśnienia nad klapami zaworów kontrolno - alarmowych sekcji Stałego Urządzenia Gaśniczego (SUG) również spowoduje ALARM II STOPNIA.

ALARM II STOPNIA przekazywany jest do stacji monitorowania w KM PSP w Bielsku Białej. System monitorowany jest drogą radiową oraz poprzez sztywne łącze telefoniczne.

Wszelkie prace związane z przedmiotową instalacją przeprowadzić należy w uzgodnieniu ze służbami technicznymi obiektu. Osoby obsługujące instalację powinny być przeszkolone w tym zakresie przez firmę instalującą lub konserwującą system, co należy potwierdzić pisemnie. Instalację Sygnalizacji Alarmu Pożaru (SAP) należy poddawać okresowym kontrolom i czynnościom konserwacyjnym nie rzadziej niż 2 razy w roku. Kontrolę stanu technicznego może dokonywać osoba posiadająca uprawnienia do przeprowadzania tego typu prac. Osoba wykonująca okresową kontrolę stanu technicznego wydaje zaświadczenie o sprawności sprzętu oraz datę następnej kontroli.

Przeeglądy i konserwacja

System sygnalizacji pożaru powinien być w ciągłym ruchu objęty stałym nadzorem przez autoryzowanego konserwatora i być konserwowany zgodnie z zaleceniami producenta określonymi w dokumentacji technicznej – ruchowej lecz nie rzadziej niż raz w roku.

W pomieszczeniu dozoru należy umieścić:

- instrukcję obsługi centrali,
- instrukcję postępowania na wypadek powstania pożaru,
- wykaz osób funkcyjnych, które należy w pierwszej kolejności powiadomić,
- książkę kontroli, do której należy wpisywać regularne kontrole instalacji, dokonywane naprawy, zmiany i uzupełnienia, wszystkie zadziałania systemu z podaniem daty i godziny wykrycia.

Osoba odpowiedzialna za stan systemu sygnalizacji pożaru zobowiązana jest do następujących działań:

- zapewnienie stałej od początku wdrażania i przez cały okres eksploatacji, zgodności systemu z zaleceniami niniejszej normy oraz zaleceniami jednostki uznającej;
- opracowanie procedur postępowania na wypadek wszystkich alarmów oraz zgłoszeń uszkodzeniowych i innych zdarzeń wywoływanych przez instalację;
- przeszkolenie osób przebywających w obiekcie;
- utrzymywanie sprawności instalacji;
- utrzymywanie co najmniej 0,5 m wolnej przestrzeni wokół i poniżej każdej czujki;
- usuwanie przeszkód, które mogłyby ograniczać ruch produktów spalania do czujek;
- zapewnienie wolnego dostępu do ręcznych ostrzegaczy pożarowych;
- zapobieganie alarmom fałszywym przez podejmowanie odpowiednich środków zaradczych przed zadziałaniem czujek, powodowanym np. przez skrawanie, spawanie, piłowanie, palenie tytoniu, ogrzewanie, gotowanie, spaliny itp.;
- zapewnienie odpowiedniej modyfikacji instalacji, jeżeli zaistnieją istotne zmiany przeznaczenia lub konfiguracji budynków;
- prowadzenie książki eksploatacji i rejestrowanie wszystkich zdarzeń wywoływanych przez instalację lub wpływających na nią;
- zapewnienie przeprowadzania prac konserwacyjnych we właściwych odstępach czasu;
- zapewnienie właściwej obsługi instalacji po powstaniu uszkodzenia, pożaru lub innego zdarzenia, które mogłoby mieć negatywny wpływ na instalację.

Dokumentacja

Do CSP powinna być założona książka eksploatacji, która powinna być przechowywana w miejscu dostępnym dla osób upoważnionych (najlepiej w pomieszczeniu CSP lub w pobliżu). W książce należy odnotowywać wszystkie zdarzenia związane z instalacją.

Konserwacja

W celu zapewnienia ciągłego prawidłowego funkcjonowania, instalacja powinna być regularnie kontrolowana (przeglądana) i poddawana obsłudze technicznej.

Umowa konserwacji powinna być zawarta pomiędzy użytkownikiem a producentem, dostawcą lub inną osobą prawną lub fizyczną, kompetentną w zakresie kontroli, obsługi technicznej i naprawy. Umowa powinna określać sposób zapewnienia dostępu do obiektu oraz czas usunięcia uszkodzenia. Nazwa i numer telefonu konserwatora powinny być wyraźnie uwidocznione przy CSP. W przypadku braku dokumentacji techniczno ruchowej zasady eksploatacji SSP należy przeprowadzić zgodnie z CEN/TS 54-14:2004 Specyfikacja Techniczna. Systemy sygnalizacji pożarowej. Część 14. Wytyczne planowania, projektowania, instalowania, odbioru, eksploatacji i konserwacji.

Instrukcja konserwacji

Firma konserwująca powinna opracować instrukcję kontroli (przeglądów) i obsługi technicznej. Celem tej instrukcji powinno być zapewnienie zgodnego z przeznaczeniem funkcjonowania instalacji w normalnych warunkach eksploatacji, zgodnie z zaleceniami producenta i dokumentacją techniczną – ruchową (DTR). Jeżeli instrukcja taka nie została opracowana należy dokonywać obsługi i konserwacji wg poniższych zaleceń.

Baterie akumulatorów powinny być wymieniane raz na 4 lata.

Należy dopilnować, aby po kontroli wszystkie urządzenia zostały przywrócone do stanu dozoru.

OBSŁUGA CODZIENNA

Użytkownik i/lub właściciel powinien zapewnić, aby codziennie było sprawdzone:

1. czy każda centrala, tablica i panel wskazują stan dozoru lub, czy każde odchylenie od stanu dozoru jest odnotowane w książce pracy i, czy we właściwy sposób została zawiadomiona firma prowadząca konserwację;
2. czy przy każdym alarmie zarejestrowanym od poprzedniego dnia podjęto odpowiednie działania;
3. czy, jeżeli instalacja była wyłączona, sprawdzana lub wyciszona, to została przywrócona do stanu dozoru.

Każda zauważona nieprawidłowość powinna być odnotowana w książce pracy i możliwie szybko usunięta.

OBSŁUGA MIESIĘCZNA

Co najmniej raz w miesiącu użytkownik i/lub właściciel powinien zapewnić, aby:

1. przeprowadzono próbny rozruch każdego awaryjnego zespołu prądotwórczego, który powinien spełniać wymagania 6.8.3 oraz sprawdzono zapas paliwa i - w razie potrzeby - uzupełniono;
2. zapasy papieru, tuszu lub taśmy dla każdej drukarki były wystarczające;
3. przeprowadzono test wskaźników, a każdy fakt niesprawności jakiegoś wskaźnika został odnotowany.

Każda zauważona nieprawidłowość powinna być odnotowana w książce pracy i możliwie szybko usunięta.

OBSŁUGA KWARTALNA

Co najmniej jeden raz na każde trzy miesiące użytkownik i/lub właściciel powinien zapewnić, aby specjalista:

1. sprawdził wszystkie zapisy w książce pracy i podjął niezbędne działania, aby doprowadzić do prawidłowej pracy instalacji;
2. spowodował zadziałanie co najmniej jednej czujki lub ręcznego ostrzegacza pożarowego w każdej strefie w celu sprawdzenia, czy centrala sygnalizacji pożarowej prawidłowo odbiera i wyświetla określone sygnały, emituje alarm akustyczny oraz uruchamia

wszystkie inne urządzenia ostrzegawcze i pomocnicze;

UWAGA: *Należy zastosować takie metody, które zapewnią, że nie dojdzie do niepożądanych zdarzeń, jak np. uwolnienie środka gaśniczego.*

3. sprawdził, czy monitoring uszkodzeń centrali sygnalizacji pożarowej funkcjonuje prawidłowo;
4. sprawdził zdatność centrali sygnalizacji pożarowej do uaktywnienia wszystkich trzymaków i zwalników drzwi;
5. w miarę możliwości, spowodował zadziałanie każdego łącza do straży pożarnej lub do zdalnego centrum stałej obserwacji;
6. przeprowadził wszystkie inne kontrole i próby określone przez wykonawcę, dostawcę lub producenta;
7. dokonał rozpoznania, czy w budynku nastąpiły jakieś zmiany budowlane lub w jego przeznaczeniu, które mogły wpłynąć na rozmieszczenie czujek i ręcznych ostrzegaczy pożarowych oraz sygnalizatorów akustycznych i – jeżeli tak – dokonał stosownych oględzin.

Każda zauważona nieprawidłowość powinna być odnotowana w książce pracy i możliwie szybko usunięta.

OBSŁUGA ROCZNA

Co najmniej jeden raz w roku, użytkownik i/lub właściciel powinien zapewnić, aby specjalista:

1. przeprowadził próby zalecane dla obsługi codziennej, miesięcznej i kwartalnej;
2. sprawdził każdą czujkę na poprawność działania zgodnie z zaleceniami producenta;

UWAGA: *Chociaż każda czujka powinna być sprawdzona raz w roku, dopuszcza się sprawdzanie kolejnych 25 % czujek przy kolejnej kontroli kwartalnej.*

3. sprawdził zdatność centrali sygnalizacji pożarowej do uaktywniania wszystkich funkcji pomocniczych;

UWAGA: *Należy zastosować takie metody, które zapewnią, że nie dojdzie do niepożądanych zdarzeń, jak np. uwolnienie środka gaśniczego.*

4. sprawdził wzrokowo, czy wszystkie połączenia kablowe i sprzęt są sprawne, nieuszkodzone i odpowiednio zabezpieczone;
5. dokonał oględzin, w celu ustalenia, czy w budynku nastąpiły jakieś zmiany budowlane lub w jego przeznaczeniu, które mogły wpłynąć na rozmieszczenie czujek i ręcznych ostrzegaczy pożarowych oraz sygnalizatorów akustycznych. Oględziny powinny także potwierdzić, czy pod każdą czujką jest utrzymana wolna przestrzeń, co najmniej 0,5 m we wszystkich kierunkach i, czy wszystkie ręczne ostrzegacze pożarowe są dostępne, i widoczne.
6. sprawdził i przeprowadził próby wszystkich baterii akumulatorów.

Każda zauważona nieprawidłowość powinna być odnotowana w książce pracy i możliwie szybko usunięta

12.4. Oświetlenie awaryjne

Instalacja oświetlenia ewakuacyjnego obejmuje niezależne lampy spośród zwykłego oświetlenia. Instalacja oświetlenia ewakuacyjnego została zaprojektowana i wykonana jako jednogodzinna, czyli umożliwiająca podtrzymanie oświetlenia dróg ewakuacyjnych przez jedną godzinę. Punkty świetlne oświetlenia ewakuacyjnego posiadają wbudowane własne akumulatory, a ich utrzymanie w sprawności technicznej (doładowywanie) odbywa się samoczynnie.

Oświetlenie ewakuacyjne odgrywa ważną rolę w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających w obiekcie, ponieważ w przypadku konieczności ewakuacji ludzi z budynku w warunkach wieczorowych w znaczny sposób ogranicza możliwość wystąpienia paniki, ponieważ wszystkie drogi ewakuacyjne są oświetlone. Ponadto na drogach ewakuacyjnych i nad drzwiami ewakuacyjnymi zainstalowane zostały znaki ewakuacyjne podświetlane, które podobnie jak oświetlenie ewakuacyjne zapewniają podtrzymanie oświetlenia znaków w przypadku zaniku

zasilania w energię elektryczną. Zapewnia to wizualną informację o przebiegu wyznaczonej drogi ewakuacyjnej, zarówno przy świetle dziennym, świetle sztucznym, jak również przy braku oświetlenia.

Przeeglądy i konserwacja

Instalację oświetlenia awaryjnego należy poddawać okresowym badaniom w zakresie jej sprawności zgodnie z warunkami ustalonymi przez producenta określonymi w dokumentacji techniczno – ruchowej.

W przypadku braku dokumentacji techniczno ruchowej zasady eksploatacji oświetlenia ewakuacyjnego należy przeprowadzić zgodnie z PN-EN 50172:2005 Systemy awaryjnego oświetlenia ewakuacyjnego.

W celu zapewnienia sprawnego działania należy wykonywać czynności konserwacyjne

Ponieważ istnieje możliwość uszkodzenia zasilania oświetlenia podstawowego w krótkim czasie po testowaniu instalacji oświetlenia awaryjnego lub podczas kolejnego ładowania akumulatorów, testy, które wymagają pełnego przewidzianego dla nich czasu trwania, powinny być, o ile to możliwe, podejmowane w okresach o niskim ryzyku wystąpienia zagrożenia. Pozwoli to na bezpieczne ponowne naładowanie akumulatora. Inną możliwością jest wykonywanie do czasu ponownego naładowania akumulatorów testów krótkotrwałych.

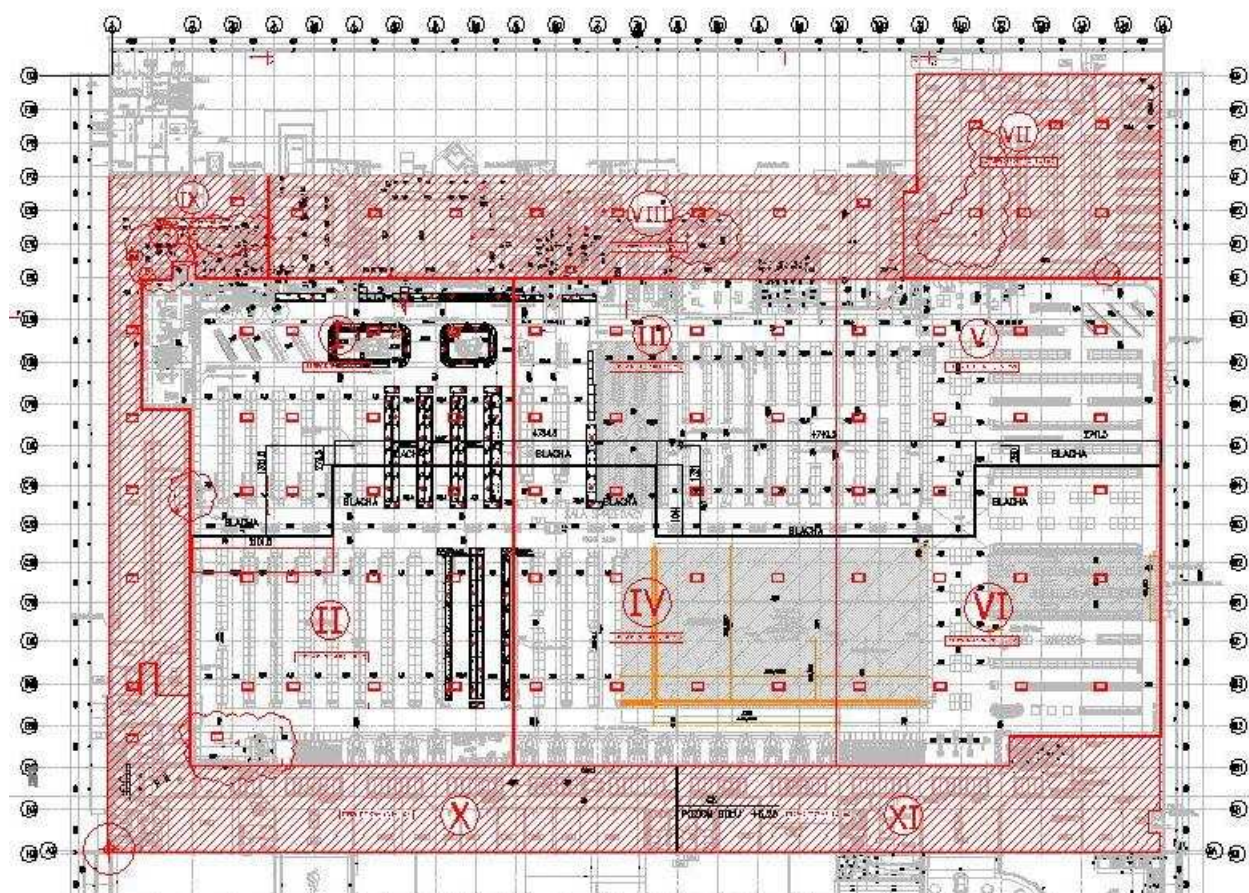
RODZAJ TESTU	ZAKRES
Test codzienny	Wskaźniki prawidłowości działania centralnego zasilania powinny być sprawdzane wzrokowo. Inspekcja wzrokowa wskaźników ma rozpoznać stan gotowości systemu do pracy oraz rozpoznać, czy system nie wymaga przeprowadzenia testu.
Test comiesięczny	Jeżeli stosowane są automatyczne urządzenia testujące, to wyniki krótkotrwałych testów należy rejestrować. Zakres: a) Włączyć awaryjny tryb pracy każdej oprawy oświetleniowej i każdego znaku wyjścia oświetlonego wewnątrz z zasilaniem akumulatorowym, poprzez symulację uszkodzenia zasilania podstawowego na czas wystarczający do upewnienia się, że każda lampa świeci. Podczas tego okresu należy sprawdzać wszystkie oprawy oświetleniowe i znaki, aby upewnić się, czy istnieją, czy są czyste oraz, czy prawidłowo funkcjonują. Na końcu każdego testu okresowego zaleca się przywrócenie zasilania oświetlenia podstawowego i sprawdzenie każdej lampki kontrolnej lub urządzenia w celu upewnienia się, że wskazują one na przywrócenie zasilania podstawowego. b) Dodatkowo do a), w przypadku systemów centralnych akumulatorów należy sprawdzić prawidłowość działania systemu
Test coroczny	Jeżeli stosowane są automatyczne urządzenia testujące, to wyniki pełnych znamionowych testów czasu trwania należy rejestrować. Zakres: a) Każdą oprawę oświetleniową i znak oświetlony wewnątrz należy testować przez taki czas, jak dla testów comiesięcznych, jednakże w przypadku pełnego znamionowego czasu trwania – zgodnie z instrukcją producenta. b) Należy przywrócić zasilanie oświetlenia podstawowego i sprawdzić każdą lampkę kontrolną lub urządzenie w celu upewnienia się, że wskazują one na przywrócenie zasilania podstawowego. Zaleca się sprawdzenie poprawności działania układu testowania. c) W dzienniku należy zapisać datę testu i jego wyniki.

12.5. Instalacja oddymiania

Dla oddymiania grawitacyjnego sali sprzedaży z pasażem handlowym i magazynów, stosuje się kłapy dymowe zabudowane w dachu, uruchamiane przez system pneumatyczny umożliwiający automatyczne i ręczne otwarcie kłap w razie powstania pożaru :

- samoczynne otwarcie kłap dymowych przez termowyzwalacz z nabojem pneumatycznym - zamek (bezpiecznik) termiczny o temp. zadziałania 88 -92 °C,
- ręczne otwarcie kłap dymowych przez wciśnięcie przycisku lub przemieszczenie dźwigni w skrzynce sterowniczej - skrzynki sterownicze usytuowane są w pomieszczeniu ochrony.

Przestrzeń poddachowa została podzielona na 11 stref dymowych:

Strefa dymowa I	– 1644 m ²
Strefa dymowa II	– 1870 m ²
Strefa dymowa III	– 1561 m ²
Strefa dymowa IV	– 1805 m ²
Strefa dymowa V	– 1498 m ²
Strefa dymowa VI	– 1773 m ²
Strefa dymowa VII	– 1115 m ²
Strefa dymowa XIII	– 1435 m ²
Strefa dymowa IX	– 865 m ²
Strefa dymowa X	– 1104 m ²
Strefa dymowa XI	– 1104 m ²

W systemie oddymiania hali sprzedaży zastosowano skrzynki alarmowe, zawierające naboje z CO₂ i zawory wyzwiania gazu. Personel powinien być przeszkolony w zakresie obsługi systemu co powinno być potwierdzone pisemnie przez firmę instalującą system i przez osoby przeszkolone. System oddymiania powinien być objęty stałym nadzorem przez autoryzowanego konserwatora. Pozostałe wskazania tak jak w przypadku instalacji sygnalizacji pożaru.

System oddymiania pasażu obliczono wg. standardu brytyjskiego - "BS 7346-4 :2003 Components for smoke and control systems. Functional recommendations and calculation methods for smoke and heat exhaust Ventilation systems employing steady - state design fires. Code of Practice", który został potraktowany jako "zasady wiedzy technicznej", o których mowa w art. 5 ust. 1 z dnia 7 lipca 1994 r. „Prawo Budowlane”

Przeglądy i konserwacja

Instalację oddymiającą należy poddawać okresowym badaniom w zakresie jej sprawności zgodnie z warunkami ustalonymi przez producenta określonymi w dokumentacji techniczno – ruchowej. W celu zapewnienia sprawnego działania należy wykonywać czynności konserwacyjne co najmniej raz do roku.

Podczas przeglądu klapy oddymiające wraz z całym układem wyzwiania, osprzętem oraz przewodami zasilającymi powinny być sprawdzone przez specjalistę pod względem zdolności zadziałania i gotowości eksploatacyjnej oraz konserwowana i ewentualnie naprawiana. Każdy przegląd należy wpisać do karty przeglądów okresowych. Do przeglądu okresowego upoważnione są autoryzowane firmy producenta.

Zakres prac konserwacyjnych powinien obejmować między innymi:

- ocenę stanu technicznego klap dymowych i świetlików ze zwróceniem szczególnej uwagi na ewentualne rysy oraz uszkodzenia mechaniczne, stanów zawiasów, szczelności, stanu uszczelek,
- kontroli naboji i termowyzwalaczy pneumatycznych (ważenie naboji i sprawdzanie naciągu),
- kontroli ampułek w termowyzwalaczach,
- kontroli siłowników przez otwarcie klap (klapy otwierane są z butli serwisowej),
- sprawdzeniu blokady rygla,
- sprawdzeniu stanu stelaży i ocenie ich zamocowania w klapie dymowej,
- dokonaniu oględzin stanu rurek (sprawdzenie szczelności instalacji poprzez wpuszczenie gazu z butli),
- sprawdzenie stanu przycisków sterujących,
- sprawdzenie stanu naboji w centralach pneumatycznych,
- usunięcie ewentualnych drobnych usterek mających wpływ na prace systemu,
- odnotowanie wyniku kontroli urządzeń w protokole.

12.6. Wyłącznik przeciwpożarowy prądu

Przeciwpożarowy wyłącznik prądu usytuowany jest w pomieszczeniu ochrony. Miejsce jego usytuowania powinno być oznakowane zgodnie z PN-N-01256-4 Znaki bezpieczeństwa. Techniczne środki przeciwpożarowe.

Zadziałanie przeciwpożarowego wyłącznika prądu spowoduje wyłączenie obwodów zasilania podstawowego. Sytuacja ta spowoduje wyłączenie dopływu energii elektrycznej w całym obiekcie za wyjątkiem urządzeń, których funkcjonowanie w czasie pożaru lub awarii jest niezbędne.

Urządzenia, których funkcjonowanie jest niezbędne w czasie pożaru, tj :

- instalacja sygnalizacji pożarowej,
- stałe urządzenie gaśnicze - tryskaczowe,

– instalacja oddymiająca, funkcjonować będą nawet, po wyłączeniu przeciwpożarowego wyłącznika prądu. Ponadto system komputerowy obsługujący biura i kasy zasilany jest za pośrednictwem UPS i posiada niezależne wyłączniki prądu zlokalizowane również w pomieszczeniu ochrony. Wyłączenie prądu na wyłącznikach przeciwpożarowych nie spowoduje przerwy w działaniu systemu komputerowego.

Przeglądy i konserwacja

Przeciwpożarowy wyłącznik prądu jest urządzeniem przeciwpożarowym a jednocześnie elementem instalacji elektrycznej i podlega badaniom takim jakim podlegają instalacje elektryczne. Próby praktyczne wyłącznika przeciwpożarowego prądu, należy prowadzić co najmniej raz w roku. Z przeprowadzonego badania należy sporządzić stosowny protokół.

12.7. Monitoring Pożarowy

System sygnalizacji pożaru znajdujący się w Hipermarkecie TESCO połączony jest systemem monitoringu pożarowego z Komendą Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Bielsku Białej za pośrednictwem Alarmowego Centrum Odbiorczego firmy monitorującej „ELKOMEX” tel. 09655. Sygnał o pożarze przekazywany jest do urządzeń monitoringu po przejściu centrali pożarowej w alarm pożarowy II stopnia Urządzenia monitoringu pożarowego zlokalizowane są w pomieszczeniu ochrony.

Przeglądy i konserwacja

Za przegląd i konserwację systemu monitoringu pożarowego odpowiada firma świadcząca usługę transmisji alarmu pożarowego.

12.8. Dźwiękowy System Ostrzegawczy (DSO)

W obiekcie zastosowano systemu rozgłaszania BOSCH Presideo spełnia wymagania normy PN EN 60849. System posiada nowoczesny sposób wykrywania awarii, pozwala na nieustanne kontrolowanie linii głośnikowych oraz innych elementów systemu co umożliwia mu wykrywanie uszkodzeń, bądź anomalii w ich pracy bez przerw w rozgłaszaniu.

Zakresem ochrony DSO objęty został cały budynek i podzielono go na 6 stref rozgłaszania:

- Pierwsza strefa obejmuje salę sprzedaży wraz ze wszystkimi pomieszczeniami do niej przylegającymi dostępnymi dla klientów.
- Strefa druga obejmuje powierzchnię komunikacyjną pasażu, przedsionki wejść do pasażu i wszystkie powierzchnie wspólne przeznaczone dla najemców powierzchni handlowych.
- Strefa trzecia obejmuje powierzchnie lokali najemców wraz z ich zapleciami.
- Strefa czwarta obejmuje magazyny przemysłowy i spożywczy wraz z pomieszczeniami zaplecza produkcyjnego zlokalizowanymi na jego powierzchni.
- Strefa piąta to pomieszczenia biurowe, stołówka pracownicza, szatnie, drogi komunikacyjne w strefie biur, pomieszczenia stałej pracy personelu biurowego.
- Strefa szósta to część zaplecza z przygotowalnią produktów i pozostałe pomieszczenia w części technicznej obiektu.

Podział taki zapewnia czytelny przekaz komunikatów do poszczególnych stref i rozdzielanie komunikatów kierowanych do personelu od komunikatów kierowanych do klientów. Komunikaty alarmowe automatyczne i ręczne kierowane mogą być do wszystkich stref równocześnie.

Zgodnie z normą PN-EN 60849 czas podtrzymania pracy systemu na rezerwowym źródle zasilania wymagany dla systemów DSO to 24 godziny czuwania i 30 minut pracy alarmowej. Ponieważ obiekt jest zasilany z dwóch niezależnych źródeł czas czuwania został zmniejszony do 6 godzin. System został zaprogramowany tak, aby przy braku napięcia podstawowego realizował tylko funkcje DSO, a wyłączone były funkcje rozgłaszania w stanie normalnej pracy.

Instalacja zgodnie z normą PN-EN 60849 oraz wymaganiami funkcjonalnymi w obiekcie posiada zaprogramowaną następującą kolejność priorytetów źródeł nadawania:

- mikrofon strażaka (najwyższy priorytet)
- automatyczny komunikat ewakuacyjny
- konsole wywoławcze w recepcji i punkcie obsługi klienta
- mikrofon bezprzewodowy dla normalnej pracy
- inne źródła jak MEDIA-BOX, CD, MP3 (priorytet najniższy)

Urządzenia są skonfigurowane w ten sposób, aby rozpoczęcie nadawania przez urządzenie o wyższym priorytecie wyłączały urządzenia o niższym priorytecie

Dla celów rozgłaszania informacji, komunikatów i spotów reklamowych system DSO został rozbudowany o elementy typowego Dźwiękowego Systemu Rozgłaszania (DSR).

Szafa z urządzeniami systemu umieszczona została w pomieszczeniu zaplecza recepcji, pulpity mikrofonowe odpowiednio na recepcji i w punkcie obsługi klienta.

W szafie DSR umieszczone są źródła dźwięku używane w normalnej pracy obiektu czyli:

- Odtwarzacz CD z wejściem USB,
- Tuner radiowy
- Odtwarzacz reklam MEDIA BOX
- Zestaw mikrofonu bezprzewodowego.

Zgodnie z Instrukcją Bezpieczeństwa Pożarowego przewidziano ewakuację całego budynku bez podziału na etapy. Automatyczna procedura ewakuacji może zostać rozpoczęta przez alarm II stopnia z systemu SAP lub poprzez wciśnięcie przycisku w pulpicie strażaka.

Jeżeli alarm jest fałszywy istnieje możliwość zatrzymania komunikatu alarmowego poprzez pulpit strażaka. W każdej chwili pracy systemu osoby prowadzące akcję ratunkową w obiekcie mogą przejąć kontrolę nad nim za pomocą pulpitu strażaka i przekazywać poprzez niego informację do obiektu. Pulpit strażaka posiada najwyższy priorytet w systemie i jego użycie wyłącza wszystkie inne źródła dźwięku.

Drugi priorytet posiada komunikat automatyczny, który może być wyłączony jedynie poprzez pulpit strażaka.

W systemie DSO zaprogramowano dwa komunikaty o następującej treści: Komunikat ewakuacyjny sterowany przez sygnał z instalacji SAP.

„PROSZĘ O UWAGĘ, PROSZĘ O UWAGĘ. SZANOWNI KLIENCI ORAZ PRACOWNICY, Z PRZYCZYŃ TECHNICZNYCH PROSIMY O OPUSZCZENIE TERENU SKLEPU ORAZ MIEJSC PRACY. PROSIMY KLIENTÓW O POZOSTAWIENIE WÓZKÓW, NASI PRACOWNICY WSKAŻĄ WAM DROGĘ DO WYJŚCIA”.

Komunikat ten jest wyemitowany według następującej kolejności: komunikat - przerwa o czasie 10 s - komunikat - przerwa o czasie 10 s - komunikat,

Komunikat odwołujący ewakuację sterowany przez sygnał z „mikrofonu strażaka.

„PROSZĘ O UWAGĘ, PROSZĘ O UWAGĘ.

SZANOWNI KLIENCI ORAZ PRACOWNICY, PRZYCZYNY TECHNICZNE DLA KTÓRYCH PROSILIŚMY O OPUSZCZENIE TERENU SKLEPU USTAŁY. PROSIMY KLIENTÓW ORAZ PRACOWNIKÓW O POWRÓT DO PRZERWANYCH CZYNNOŚCI”.

Cały obiekt został podzielony na strefy funkcjonalne - terytorialne.

- Pierwsza strefa obejmuje salę sprzedaży wraz ze wszystkimi pomieszczeniami do niej przylegającymi dostępnymi dla klientów.
- Strefa druga obejmuje powierzchnię komunikacyjną pasażu, przedsionki wejść do pasażu i wszystkie powierzchnie wspólne przeznaczone dla najemców powierzchni handlowych.
- Strefa trzecia obejmuje powierzchnie lokali najemców wraz z ich zapleciami.
- Strefa czwarta obejmuje magazyny przemysłowy i spożywczy wraz z pomieszczeniami zaplecza produkcyjnego zlokalizowanymi na jego powierzchni.
- Strefa piąta to pomieszczenia biurowe, stołówka pracownicza, szatnie, drogi komunikacyjne w strefie biur, pomieszczenia stałej pracy personelu biurowego.
- Strefa szósta to część zaplecza z przygotowalniami produktów i pozostałe pomieszczenia w części technicznej obiektu.

Przeglądy i konserwacja

Norma PN-EN 50849 w pkt 7.3 zaleca przeprowadzanie okresowego przeglądu i konserwacji systemu DSO nie rzadziej niż 2 razy w roku.

Konserwację powinna wykonywać osoba lub firma posiadająca niezbędną wiedzę dotyczącą budowy i działania systemu.

Ponieważ norma dotycząca systemów DSO nie definiuje sposobu i zakresu konserwacji, proponuje się następujący zakres konserwacji analogiczny do systemów SAP.

- Obsługa codzienna:
Sprawdzić czy system wskazuje stan poprawnej pracy, czy każde odchylenie od stanu normy jest odnotowane w książce serwisowej i czy została powiadomiona odpowiednia firma serwisowa Czy przy każdym alarmie zarejestrowanym od poprzedniego dnia podjęto odpowiednie działania Czy jeżeli instalacja była wyłączona, wyciszona lub sprawdzana, to została przywrócona do stanu normy
- Obsługa miesięczna
Przeprowadzić próbny rozruch każdego awaryjnego zespołu prądotwórczego - w tym wypadku akumulatorów poprzez chwilowe odłączenie zasilania systemu z sieci energetycznej i sprawdzenia poprawności działania systemu z akumulatorów (należy zwrócić uwagę że system DSO z baterii akumulatorów pełni funkcje tylko w zakresie ewakuacji - nie działają pulpity mikrofonowe ani źródła służące do normalnego rozgłaszania). Przeprowadzić test wskaźników systemu
- Obsługa półroczna
Sprawdzić wszystkie zapisy w książce serwisowej i podjąć niezbędne działania, aby doprowadzić do prawidłowej pracy systemu. Spowodować przynajmniej jednego alarmu w celu sprawdzenia działania komunikatu ewakuacyjnego. Sprawdzić czy monitoring uszkodzeń systemu działa prawidłowo. Dokonać rozeznania czy w obiekcie nastąpiły zmiany budowlane lub funkcjonalne powodujące potrzebę przebudowy systemu DSO. Sprawdzić wszystkie funkcje systemu takie jak np.: wyłączanie systemów obocznych, funkcje rozgłaszania niezwiązane z DSO, przekazywanie i odbieranie sygnałów do i z centrali SAP, Dokonać inspekcji i poprawności działania głośników w ilości takiej, aby w ciągu roku sprawdzone były wszystkie głośniki.

Zaleca się aby czynności obsługi półrocznej dokonywał osoba lub firma znająca technicznie system (np. firma konserwująca).

Powyższy zakres czynności i ich częstotliwość wykonania może być modyfikowany w zależności od potrzeb. Odpowiedzialność za prawidłowe działanie systemu bezpośrednio spoczywa na właścicielu lub użytkowniku obiektu w którym jest zainstalowany system.

Dokumentacja

Zgodnie z normą PN-EN 60849 pkt 7.2 użytkownik systemu zobowiązany jest prowadzić książkę serwisową (dziennik operacyjny). W książce powinny znajdować się zapisy dotyczące użytkowania i uszkodzeń systemu a w szczególności:

- daty i czas użytkowania systemu
- szczegóły sprawdzeń, i wykonane badania okresowe (wpisy konserwatora)
- czas i datę wystąpienia uszkodzenia
- szczegóły znalezienia uszkodzenia i okoliczności jego znalezienia (np. podczas konserwacji)
- działania prowadzące do usunięcia usterki
- datę, czas i nazwisko osoby odpowiedzialnej za obsługę systemu
- podpis osoby odpowiedzialnej, jeśli zdarzyło się jakiekolwiek uszkodzenie lub zostało ono naprawione.

UWAGA !!!

Użytkownik zmieniając aranżacje pomieszczeń lub je przebudowując musi uwzględnić spełnienie wymagań dotyczących DSO i powinien dostosowywać system do stanu istniejącego, tak aby spełniał on wymagania normy PN-EN 60849.

12.9. Pompy w pompowni przeciwpożarowej

Pompownię przeciwpożarową wyposażono w pompę główną - elektryczną oraz pompę rezerwową napędzaną silnikiem diesla.

Pompy należy poddawać okresowym kontrolom i czynnościom konserwacyjnym nie rzadziej niż 1 raz w roku. Kontroli stanu technicznego może dokonywać osoba posiadająca uprawnienia do przeprowadzania tego typu prac. Osoba wykonująca okresową kontrolę stanu technicznego wydaje zaświadczenie o sprawności sprzętu oraz datę następnej kontroli.

Zakres kontroli oraz czynności konserwacyjnych powinien zawierać prace wyszczególnione DTR urządzeń, stosownych Polskich Normach oraz obejmować sprawdzenie następujących parametrów sieci:

- kontrola automatycznego uruchamiania pompy głównej - elektrycznej
- kontrola uruchamiania pompy awaryjnej - diesel,
- kontrola stanu paliwa,
- obsługa silnika,

Przeglądy i konserwacja:

Pompy w pompowni pożarowej należy poddawać okresowym badaniom w zakresie jej sprawności zgodnie z warunkami ustalonymi przez producenta określonymi w dokumentacji techniczno – ruchowej lecz nie rzadziej niż raz w roku.

13.10. Instalacja sygnalizacji niedopuszczalnego stężenia gazu

Dla pełnego bezpieczeństwa eksploatacji instalacji gazowej zastosowano aktywny system bezpieczeństwa firmy GAZEX, reagujący automatycznie w przypadku ulatniania się gazu. W sytuacji zagrożenia - stwierdzenia obecności gazu w pomieszczeniu kotłowni pozwala na natychmiastowe i skuteczne odcięcie dopływu gazu do instalacji. Jednocześnie umożliwia przesłanie sygnału o zaistniałej awarii i poprzez sygnalizację optyczną - akustyczną informuje o stanie zagrożenia.

System jest wyposażony w:

- głowicę samozamykającą
- detektory gazu, w obudowie przeciwwybuchowej
- moduł alarmowy
- syrenę alarmową

Zawory klapowe MAG wchodzące w skład Aktywnego Systemu Bezpieczeństwa uruchamiane przez sygnał płynący z czujników zainstalowanych w piekarni. Jednocześnie piekarnia wyposażona jest w skuteczną wentylację grawitacyjną przeznaczoną do usuwania gazu z przestrzeni nadpodłogowej z kratką wentylacyjną usytuowaną nad podłogą. Centrala GAZEX powinna być dozorowana przez osobę przeszkoloną w zakresie obsługi centrali. System sygnalizacji niedopuszczalnego stężenia gazu wywołuje alarm dwu stopniowo:

- stopień pierwszy - wywołuje alarm dźwiękowy dla pracowników obsługi centrali uruchamiany w przypadku zadziałania i utrzymywania stanu pobudzenia przez 30 sekund co najmniej jednej czujki
- stopień drugi - w przypadku dalszego uwalniania się gazu (zwiększenia stężenia) uruchomienia się główny zawór gazu odcinający wypływ gazu ze zbiorników.

Przeglądy i konserwacja:

Instalację sygnalizacji niedopuszczalnego stężenia gazu należy poddawać okresowym badaniom w zakresie jej sprawności zgodnie z warunkami ustalonymi przez producenta określonymi w dokumentacji techniczno – ruchowej lecz nie rzadziej niż raz w roku.

13.11. Kurtyna dymowa

Pasaż podzielono za pomocą automatycznej rolowanej kurtyny dymowej ProSmoke firmy MERCOR, uruchamianej za pomocą II stopni alarmowania SSP.

Przeglądy i konserwacja:

Kurtynę dymową należy poddawać okresowym badaniom w zakresie jej sprawności zgodnie z warunkami ustalonymi przez producenta określonymi w dokumentacji techniczno – ruchowej lecz nie rzadziej niż raz w roku.

Czynności konserwacyjne przewidziane dla operatora (ochronę, pracownika technicznego, konserwatora budynku, itp.) do wykonania 1 w miesiącu:

1. Sprawdzić zasilanie sieciowe central sterujących. Jeżeli brak zasilania utrzymywał się (lub zachodzi takie przypuszczenie) przez więcej niż 72 h wezwać autoryzowany serwis MERCOR SA, celem kontroli stanu akumulatorów.
2. Sprawdzić wizualnie kurtynę, ustalić czy na ścianach, w prowadnicach, w szczelinie w suficie, itp., nie ma przeszkód uniemożliwiających poprawne rozwinięcie kurtyny.
3. Uaktywnić sygnał alarmu i sprawdzić, czy kurtyna rozwija się na założoną wysokość.
4. Zdjąć, skasować sygnał alarmu i sprawdzić, czy kurtyna zwija się poprawnie i całkowicie.

PRZEGLĄDY SERWISOWE:

1. Urządzenia powinny być poddawane okresowym przeglądom serwisowym co 6 miesięcy w ciągu całego okresu ich eksploatacji.
2. Przeglądy serwisowe powinny być przeprowadzane przez firmy posiadające stosowną autoryzację MERCOR SA

Uwaga: Użytkownik jest zobowiązany zapewnić dostęp do kurtyn i możliwość zdjęcia pokryw rewizyjnych dla okresowych przeglądów serwisowych.

13.12. Hydranty zewnętrzne

Zaopatrzenie wodne do zewnętrznego gaszenia pożaru stanowi pierścieniowa sieć hydrantowa. Hydranty zewnętrzne należy oznakować zgodnie z wymaganiami PN-N-01256-4:1997. Znaki bezpieczeństwa. Techniczne środki przeciwpożarowe.

Przeeglądy i konserwacja:

Hydranty podziemne i nadziemne nie wymagają szczególnej konserwacji, zaleca się aby wszystkie jego funkcje były sprawdzone przynajmniej raz w roku.

HYDRANT NADZIEMNY

- odkręcić pokrywę nasady,
- przepłukać hydrant,
- zamknąć hydrant zwracając szczególną uwagę czy słyszeć odwadnianie się kolumny hydrantu,
- przeprowadzić kontrolę optyczną zabezpieczenia antykorozyjnego hydrantu, w przypadku drobnych uszkodzeń powłoki dokonać jej naprawy za pomocą farby.

Jeżeli wszystko funkcjonuje bez zastrzeżeń zakręcić pokrywę nasady. Z przeglądu należy sporządzić stosowną dokumentację.

14. Instalacje Techniczne

14.1. Instalacja elektroenergetyczna

Instalacje elektroenergetyczne zostały zaprojektowane i wykonane zgodnie z warunkami technicznymi normy : PN-IEC 60364. Instalacje elektryczne w obiektach budowlanych. Obiekt zasilany jest z dwóch niezależnych źródeł energii elektrycznej. Przerwa w dostawie energii z któregośkolwiek źródła powoduje automatyczne przełączenie na drugie zasilanie, za wyjątkiem sytuacji awaryjnej w której dopływ energii elektrycznej przerwany będzie celowo przy użyciu przeciwpożarowego wyłącznika prądu pozwalającego wyłączyć obwody zasilania podstawowego. Sytuacja ta spowoduje wyłączenie dopływu energii elektrycznej w całym obiekcie za wyjątkiem urządzeń, których funkcjonowanie w czasie pożaru lub awarii jest niezbędne, przede wszystkim pompowni stałych urządzeń gaśniczych tryskaczowych. Ponieważ cała instalacja posiada zabezpieczenia w formie wyłączników różnicowo prądowych nie wyłączona spod napięcia część instalacji nie stanowi zagrożenia dla życia ratowników prowadzących działania gaśnicze przy użyciu prądów wody. Kable zasilające pompę tryskaczy posiadają na całej swej długości udokumentowaną odporność ogniową co najmniej 90 minut. Przepustom instalacyjnym przechodzącym przez ściany i stropy oddzielen przeciwpożarowych zapewniono odporność ogniową wymaganą w stosunku do przedmiotowych elementów.

Przeglądy i konserwacja

Należy przeprowadzać okresową kontrolę instalacji elektrycznej, nie rzadziej niż raz na 5 lat w zakresie :

- stanu sprawności połączeń,
- stanu osprzętu elektrycznego,
- zabezpieczeń i środków ochrony przeciwporażeniowej, w tym :
 - oporności izolacji przewodów,
 - uziemień instalacji i aparatów,
 - zadziałania wyłączników różnicowo - prądowych.

Kontrolę stanu technicznego instalacji elektroenergetycznej mogą przeprowadzać jedynie osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, wymagane przy wykonywaniu dozoru lub usług w zakresie naprawy lub konserwacji urządzeń energetycznych. Protokoły z wyżej wymienionych kontroli i pomiarów należy przechowywać wraz z dokumentacją techniczno - budowlaną obiektu (książka kontroli obiektu budowlanego), a wszelkie stwierdzone podczas kontroli usterki niezwłocznie usuwać.

14.2. Instalacja odgromowa

Obiekt został wyposażony w instalację odgromową - ochrona odgromowa z wykorzystaniem stalowej konstrukcji obiektu oraz zbrojeni w elementach żelbetonowych + zwody poziome niskie umieszczone na obiekcie. Instalacja odgromowa jest wykonana zgodnie z warunkami technicznymi normy:

- PN-IEC 61024-1 : 2001 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Zasady ogólne.
- PN-86/E-05003 arkusz 01 i 02.

Przeglądy i konserwacja

Instalację odgromową należy poddawać okresowym przeglądom i badaniom, nie rzadziej niż co 5 lat lub w przypadku przebudowy albo zmiany funkcji. Raz w miesiącu należy dokonać sprawdzenia wizualnego stanu instalacji odgromowej.

W czasie okresowej kontroli instalacji odgromowej raz na 5 lat, należy wykonać:

- oględziny części naziemnej i sprawdzenie ciągłości połączeń,
- sprawdzeniu stanu uziomów po ich odkopaniu,
- pomiaru rezystancji uziemienia.

Do instalacji odgromowej należy założyć „Metrykę urządzenia piorunochronnego”. Kontrolę stanu technicznego instalacji odgromowej mogą przeprowadzać jedynie osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, wymagane przy wykonywaniu dozoru lub usług w zakresie naprawy lub konserwacji urządzeń energetycznych. Protokoły z wyżej wymienionej kontroli i pomiarów oraz metrykę urządzenia piorunochronnego należy przechowywać wraz z dokumentacją techniczno -budowlaną obiektu (książka kontroli obiektu budowlanego), a wszelkie stwierdzone podczas kontroli usterki niezwłocznie usuwać.

14.3. Instalacja wentylacyjna, klimatyzacyjna i spalinowa

Urządzenia i przewody wentylacyjne oraz klimatyzacyjne wykonane zostały z materiałów niepalnych. Przewody instalacji wentylacyjnej prowadzone są z zachowaniem wymogu minimalnej odległości od wykładzin i powierzchni palnych o wartości co najmniej 0,5 m.

W przypadku powstania pożaru, wentylacja mechaniczna zostanie automatycznie wyłączona.

Przeglądy i konserwacja

Zanieczyszczenia z przewodów wentylacyjnych w obiektach opalanych paliwem gazowym należy usuwać **co najmniej raz w roku**, jeżeli większa częstotliwość nie wynika z warunków użytkowych.

13.4. Instalacja centralnego ogrzewania

W pomieszczeniach technicznych pod budynkiem przewidziano kotłownię gazową, w której przygotowywana będzie woda grzewcza na potrzeby ogrzewania, wentylacji i ciepłej wody użytkowej. W kotłowni usytuowano dwa kotły wodne firmy Viessmann: typ Vitoplex 100 o mocy 895 kW oraz 130 kW. Dodatkowo hala sprzedaży ogrzewana jest za pomocą roof-topów zainstalowanych na dachu budynku.

Ponadto, przy wejściach głównych do pasażu oraz w bramach pomieszczeń magazynowych na zapleczu zabudowano kurtyny powietrzne. Dla pomieszczeń technicznych, magazynowych oraz komunikacyjnych zastosowano dwa rodzaje aparatów grzewczo-wentylacyjnych.. Zasilanie co. odbywa się z kotłowni gazowej.

Budynek ogrzewany jest przy pomocy instalacji centralnego ogrzewania wodnego zasilanej z własnej kotłowni gazowej znajdującej się w budynku technicznym. Dodatkowo instalacja wentylacji mechanicznej posiada funkcję dogrzewania powietrza przy pomocy nagrzewnic elektrycznych. Instalacja CO nie stwarza dodatkowego zagrożenia pożarowego.

13.5. Instalacja gazowa

W instalację gazową wyposażony jest budynek techniczny, w którym usytuowana jest kotłownia gazowa. Kotłownia gazowa wyposażona jest w instalację detekcji gazu, sterującą

elektrozaworami odcinającymi dopływ gazu do kotłowni w przypadku nieszczelności w instalacji i przekroczenia stężenia gazu z powietrzem powyżej 10% dolnej granicy wybuchowości gazu ziemnego.

Instalacja gazowa jest wykonana zgodnie z warunkami technicznymi rozporządzenia Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 14 grudnia 1994 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 10, poz. 46 z 1995 r. z późniejszymi zmianami).

Gaz ziemny doprowadzony jest do 3 pieców piekarniczych o mocy 70 kW każdy. Piekarni wyposażone jest w detektory awaryjnego wypływu gazu.

Przeeglądy i konserwacja

Instalację gazową należy poddawać okresowym badaniom w zakresie szczelności co najmniej raz w roku.]

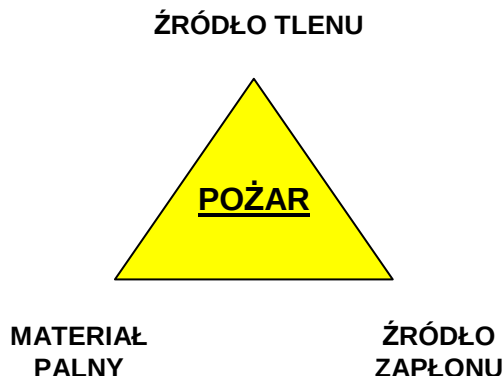
13.6. Pozostałe instalacje

- Telefoniczna
- Telewizji przemysłowej
- Kontroli dostępu.

IV. Zasady zapobiegania powstawaniu pożaru

1. Parametry opisujące zagrożenie pożarowe budynków

Pod pojęciem zagrożenie pożarowe należy rozumieć zespół czynników wpływających na powstanie i rozprzestrzenianie się pożaru – a tym samym na bezpieczeństwo życia ludzi. Aby mogło dojść do zjawiska spalania (a więc również pożaru, wybuchu) konieczne są trzy czynniki: materiał palny, tlen (utleniacz), ciepło (źródło zapłonu, bodziec termiczny). Układ taki przedstawia się często w postaci graficznej jako tzw. trójkąta ognia pożaru.

Źródłem tlenu jest oczywiście powietrze. W całym procesie prewencji pożarowej nie mamy wpływu na ten czynnik.

Pozostałe dwa elementy składowe trójkąta ognia pożaru możemy zidentyfikować i częściowo kontrolować.

Materiały palne:

Każdy palny materiał stały w wyniku podgrzania ulega rozkładowi, wydzielając palne produkty gazowe. TemperatURY zapalenia najczęściej występujących materiałów stałych takich jak: drewno, węgiel, papier, tkaniny tekstylne, tworzywa sztuczne, wahają się w granicach 300 – 500 °C. Najbardziej podatne na zapalenie oraz rozprzestrzenianie pożaru są materiały strzępiaste, włókniste (takie jak wełna, konopie, len, siano, słoma) oraz w stanie rozdrobnionym (odpady papierowe, wióry drzewne).

Parametrem podstawowym charakteryzującym zagrożenie pożarowe stwarzane przez cieczę palną jest temperatura zapłonu. Oznacza ona najniższą temperaturę, w której ciecz palna wydziela taką ilość par, które nad jej powierzchnią wytworzą z powietrzem mieszaninę zdolną zapalić się od płomienia lub innego bodźca termicznego.

Zagrożenie jakie stwarzają gazy palne (np.: wodór, acetylen, gaz ziemny, propan-butan, metan, etan) charakteryzują granice wybuchowości (DGW dolna granica wybuchowości - GGW górna granica wybuchowości). Przedział pomiędzy tymi granicami oznacza w mieszaninie z powietrzem stężenie wybuchowe. Najbardziej niebezpieczne są gazy o niskiej DGW oraz dużej rozpiętości granic wybuchowości. Dość powszechnie, głównie w branży meblarskiej, drzewnej oraz spożywczej mamy do czynienia z materiałami rozdrobnionymi, czyli tzw. pyłami.

Pyły mogą występować w postaci osiadłej lub chmur pyłowych zawieszonych w powietrzu. W pierwszym przypadku istnieje możliwość zapalenia się pyłu osiadłego i bardzo szybkie rozprzestrzenianie się pożaru, a w drugim przypadku możliwość powstania wybuchu.

Do substancji kwalifikowanych jako pożarowo niebezpieczne zalicza się:

- gazy palne,
- palne pyły i włókna,
- ciecze palne o temperaturze zapłonu poniżej 328,15 K (55°C),

- materiały wytwarzające w zetknięciu z wodą gazy palne,
- materiały zapalające się samorzutnie na powietrzu,
- materiały wybuchowe i pirotechniczne,
- materiały ulegające samorzutnemu rozkładowi lub polimeryzacji,
- materiały mające skłonności do samozapalenia.

2. Potencjalne źródła powstania pożaru i drogi jego rozprzestrzeniania

Przyczyna pożaru to zespół warunków koniecznych i wystarczających do wywołania pożaru lub inaczej czynnik wywołujący w sposób konieczny lub przypadkowy, pośrednio lub bezpośrednio powstanie pożaru, natomiast miejscowe zagrożenie to inne niż pożar i klęska żywiołowa zdarzenie, wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody, a stanowiące zagrożenie dla życia.

Zagrożenie pożarowe determinowane jest nie tylko parametrami fizyko-chemicznymi substancji stosowanych w procesach technologicznych, ale także stanem technicznym maszyn, urządzeń i instalacji, sposobem składowania materiałów palnych, rodzajem użytych materiałów do wystroju wnętrz, odpornością ogniową elementów konstrukcyjnych i wyposażenia obiektu oraz w sferze organizacyjnej - prawidłowym określeniem, realizowaniem i egzekwowaniem obowiązków w zakresie zapobiegania pożarom na wszystkich stanowiskach pracy.

Zagrożenie pożarowe występujące na terenie hipermarketu TESCO w Bielsku Białej jest typowe dla tego typu obiektów i czynnikami wpływającymi na nie są:

- duże ilości towarów w szerokim asortymencie składowane i eksponowane w jednej strefie pożarowej.
- technologia składowania towarów.
- występujące w obiekcie instalacje i urządzenia - w szczególności elektroenergetyczne.
- duża ilość osób mogąca przebywać w obiekcie - zwłaszcza w części dostępnej dla klientów.

Generalnie należy liczyć się z pożarami grupy A tj. pożarami ciał stałych pochodzenia organicznego, podczas których występuje zjawisko spalania żarowego takich materiałów jak drewno, papier, tkaniny. Mniej prawdopodobne, aczkolwiek możliwe są pożary grupy B – cieczy, C – gazu w okolicy instalacji gazowej i kotłowni oraz F – w piekarni i grilu. Mogą one powstać w wyniku zapalenia się oleju opałowego lub gazów technicznych stosowanych przy pracach niebezpiecznych pod względem pożarowym np. podczas doraźnych remontów.

Przyczyną powstania pożaru, na terenie hipermarketu TESCO w Bielsku Białej, może być nieprzestrzeganie przepisów przeciwpożarowych, a w szczególności:

- używanie otwartego ognia, palenie tytoniu i stosowanie innych czynników mogących zainicjować zapłon palnych materiałów we wszystkich pomieszczeniach hipermarketu,
- pozostawianie nie wyłączonych odbiorników energii elektrycznej (czajników, grzejników, itp.) bez dozoru,
- przechowywanie materiałów palnych w odległości mniejszej niż 0,5 m od urządzeń i instalacji, których powierzchnie zewnętrzne mogą nagrzewać się do temperatury przekraczającej 100°C
- wrzucanie niedopałków papierosów w miejsca z palnymi materiałami lub do koszy na śmieci,
- użytkowanie elektrycznych urządzeń grzewczych ustawionych bezpośrednio na podłożu palnym, z wyjątkiem urządzeń użytkowanych zgodnie z warunkami określonymi przez producenta,

- stosowanie na osłony punktów świetlnych materiałów palnych, z wyjątkiem materiałów trudno zapalnych, jeżeli zostaną umieszczone w odległości co najmniej 0,05m od żarówki,
- instalowanie opraw oświetleniowych oraz osprzętu instalacji elektrycznych, takich jak: wyłączniki, przełączniki, gniazda wtyczkowe, bezpośrednio na podłożu palnym, jeżeli ich konstrukcja nie zabezpiecza podłoża przed zapaleniem, a także prowizorycznie naprawiana instalacja elektryczna i bezpieczniki,
- stany awaryjne pracy tych urządzeń i instalacji,
- nieprzestrzeganie zasad określonych w instrukcjach obsługi urządzeń,
- prowadzenie prac pożarowo niebezpiecznych (np. spawanie) bez wymaganych zabezpieczeń,
- podpalenia, akty sabotażu, działania terrorystyczne.

Przyczyny rozprzestrzeniania się pożaru:

- niewłaściwe składowanie materiałów palnych i urządzeń,
- stosowanie do wystroju wnętrz palnych elementów np. wykładziny, drewna itd.,
- późne zauważenie pożaru i zwłoka w alarmowaniu,
- zły stan podręcznego sprzętu gaśniczego lub jego brak,
- nieumiejętność postępowania pracowników w pierwszej fazie powstania pożaru (brak skutecznego działania oraz właściwej informacji),
- brak łączności z jednostką Straży Pożarnej,
- zastawianie i tarasowanie dróg oraz wyjść ewakuacyjnych (korytarzy, klatek schodowych),
- nieprzejezdność dróg prowadzących do budynku,
- brak odpowiedniej czystości i porządku,
- nadmierna ilość przechowywanych materiałów palnych w stosunku do wielkości pomieszczeń przeznaczonych na ten cel,
- brakiem obudowy przewodów wentylacyjnych w wymaganej klasie odporności ogniowej.

W przypadku powstania pożaru w hali sprzedaży i pomieszczeniach magazynowych pożar będzie rozprzestrzeniał się szybko ze względu na składowanie materiałów palnych. W przypadku pożaru w którymkolwiek pomieszczeniach biurowych pożar w początkowej fazie rozprzestrzeniał się będzie w obrębie tego pomieszczenia. Po określonym czasie zależnym od odporności ogniowej drzwi, dostępu tlenu, czasu rozpoczęcia gaszenia, technicznych połączeń z innymi pomieszczeniami, poprzez otwory drzwiowe, instalacyjne, następuje rozprzestrzenienie się ognia na sąsiednie pomieszczenia.

3. Zagrożenia dla ludzi podczas pożaru

Zagrożenie zdrowia i życia ludzi przebywających w czasie pożaru na terenie budynku występuje w wyniku:

- poparzeń spowodowanych oddziaływaniem termicznym płomieni, promieniowania cieplnego, kontaktu z nagrzanymi przedmiotami i powierzchniami,
- zatrucia gazami pożarowymi, które zawierają szkodliwe lub trujące substancje lotne, powstałe w wyniku spalania lub rozkładu termicznego materiałów,
- uszkodzeń mechanicznych ciała powstałych od wielu czynników, w tym przewracanie się palących przedmiotów, stratowania przez ludzi podczas paniki, wypadków przy słabej widoczności itp.

Szczególnie niebezpieczne dla ludzi w czasie pożaru jest:

- stosowanie łatwo zapalnych wystrojów wnętrza i dróg ewakuacyjnych,
- brak swobodnych i łatwych przejść w kierunku wyjść ewakuacyjnych,

- zatarasowywanie lub zawężanie dróg ewakuacyjnych,
- panika w wyniku przedostania się dymów i gazów pożarowych na drogi ewakuacyjne i pomieszczenia gdzie przebywają ludzie,
- użycie niewłaściwych środków gaśniczych przy gaszeniu pożaru np. wody do palącej się instalacji i urządzeń elektrycznych znajdujących się pod napięciem.

4. Zapobieganie możliwości powstania pożaru.

4.1. Zasady ogólne

Do podstawowych obowiązków wszystkich pracowników należy zapobieganie możliwości powstania pożaru i miejscowego zagrożenia. W tym celu należy ściśle przestrzegać przepisy przeciwpożarowe oraz postanowienia niniejszej instrukcji.

1. Właściciel, zarządca lub użytkownik budynków oraz placów składowych i wiat:
 - 1) utrzymują urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice w stanie pełnej sprawności technicznej i funkcjonalnej;
 - 2) wyposażają obiekty, zgodnie z wymaganiami przepisów techniczno-budowlanych, w przeciwpożarowe wyłączniki prądu;
 - 3) umieszczają w widocznych miejscach instrukcje postępowania na wypadek pożaru wraz z wykazem telefonów alarmowych;
 - 4) oznakowują, znakami zgodnymi z Polskimi Normami dotyczącymi znaków bezpieczeństwa:
 - a) drogi ewakuacyjne (z wyłączeniem budynków mieszkalnych) oraz pomieszczenia, w których w myśl przepisów techniczno-budowlanych wymagane są co najmniej 2 wyjścia ewakuacyjne, w sposób zapewniający dostarczenie informacji niezbędnych do ewakuacji,
 - b) miejsca usytuowania urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic,
 - c) miejsca usytuowania elementów sterujących urządzeniami przeciwpożarowymi,
 - d) miejsca usytuowania przeciwpożarowych wyłączników prądu, kurków głównych instalacji gazowej oraz materiałów niebezpiecznych pożarowo,
 - e) pomieszczenia, w których występują materiały niebezpieczne pożarowo,
 - f) drabiny ewakuacyjne, rękawy ratownicze, pojemniki z maskami uciezkowymi, miejsca zbiórki do ewakuacji, miejsca lokalizacji kluczy do wyjść ewakuacyjnych,
 - g) dźwigi dla ekip ratowniczych (przeciwpożarowych),
 - h) przeciwpożarowe zbiorniki wodne.
2. Wokół placów składowych, składowisk przy obiektach oraz obiektach tymczasowych o konstrukcji palnej powinien być zachowany pas ochronny o szerokości minimum 2 m i na nawierzchni z materiałów niepalnych lub gruntowej oczyszczonej.
3. Składowanie materiałów palnych pod ścianami obiektu związanych z jego funkcją, z wyjątkiem materiałów niebezpiecznych pożarowo, jest dopuszczalne pod warunkiem:
 - 1) nieprzekroczenia maksymalnej powierzchni strefy pożarowej, określonej dla tego obiektu;
 - 2) zachowania dostępu do obiektu na wypadek działań ratowniczych;
 - 3) nienaruszenia minimalnej odległości od obiektów sąsiednich, wymaganej z uwagi na bezpieczeństwo pożarowe.
4. Właściciele lub zarządcy terenów utrzymują znajdujące się na nich drogi pożarowe w stanie umożliwiającym wykorzystanie tych dróg przez pojazdy jednostek ochrony przeciwpożarowej, zgodnie z warunkami określonymi w przepisach dotyczących przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych.
5. Codzienne sprawdzanie po zakończeniu pracy wszystkich pomieszczeń. W szczególności należy sprawdzać:
 - 1) czy na terenie obiektu nie pozostał żaden pracownik lub osoba obca;

- 2) czy w pomieszczeniach nie został zaproszony ogień, czy oświetlenie zostało wyłączone z wyjątkiem tego, które powinno pozostać (tzw. oświetlenie nocne);
- 3) czy przenośne urządzenia elektryczne zostały wyłączone z sieci (kuchenki, czajniki, bojler, termy, grzejniki, kalkulatory, radioodbiorniki, lampy przenośne itp.);
- 4) czy nie ma zakłóceń w dopływie energii do urządzeń elektrycznych;
- 5) czy nie ma uszkodzonych przewodów instalacji elektrycznej, wyłączników, gniazd wtykowych, zwarć przewodów oraz iskrzenia silników i agregatów elektrycznych.

4.2. Zmiany w zagospodarowaniu obiektu

Wszelkich zmian w sposobie użytkowania powierzchni obiektu lub jego części zwłaszcza w obrębie pasażu, należy dokonywać wyłącznie w uzgodnieniu z administratorem obiektu. Warunkiem uzyskania zgody jest spełnienie wszystkich wymagań ochrony przeciwpożarowej, których zakres wynika z obowiązujących przepisów.

4.3. Składowanie materiałów

Do składowania zapasu towarów przeznaczono dwa podstawowe magazyny, tj. magazyn towarów żywnościowych oraz magazyn towarów nieżywnościowych. Rampy przed obiektem powinny służyć zasadniczo wyłącznie do rozładunku towarów lub krótkotrwałego składowania pustych opakowań (z wyjątkiem materiałów łatwo zapalnych, jak papiery, folie, styropian itp.) Niedopuszczalne jest natomiast składowanie materiałów palnych na zewnątrz obiektu bezpośrednio przy jego ścianach. Towar w magazynach składowany powinien być na wyznaczonych polach odkładczych i na regałach.

Z uwagi na zastosowane rozwiązania techniczne instalacji gaśniczej maksymalna wysokość składowania tj. odległość pomiędzy podłogą i górną krawędzią składowanych materiałów, nie może przekroczyć 5 m a w magazynach podręcznych 9 m. Przekroczenie tej wysokości spowodować może istotne ograniczenie skuteczności gaśniczej instalacji tryskaczowej.

Zabronione jest składowanie towarów pomiędzy regałami, na drogach służących do komunikacji wewnętrznej oraz na stropach pomieszczeń pomocniczych o ile nie zostały do tego celu odpowiednio przystosowane.

Towarów nie wolno ponadto składować w bezpośrednim sąsiedztwie tablic rozdzielczych i sterowniczych prądu, przy trasach kablowych, przewodach wentylacyjnych i klimatyzacyjnych. Wymagane jest w tych przypadkach zachowanie strefy ochronnej o szerokości co najmniej 1,0m. Maksymalna ilość towarów w poszczególnych magazynach powinna być tak ograniczona, aby powodowane przez nie obciążenie ogniowe nie przekraczało wielkości 2000 MJ/m² w magazynach gdzie przewidziano wysokość składowania do 5 m i 1000 MJ/m² gdzie przewidziano wysokość składowania do 9,5 m. W magazynie zabronione jest przechowywanie materiałów niebezpiecznych pożarowo, tj. w szczególności: cieczy o temperaturze zapłonu poniżej 55°C, palnych gazów, ciał stałych wytwarzających w zetknięciu z wodą lub parą wodną gazy palne, materiałów wybuchowych i pirotechnicznych, itd. Wyjątek stanowią mogą farby, lakiery i rozpuszczalniki sprzedawane w dziale chemicznym. Ich ilość powinna być ograniczona do zapasu tygodniowego. Substancje te mogą być przechowywane wyłącznie w oryginalnych opakowaniach handlowych producenta (dopuszczalnych do stosowania), przeznaczonych do sprzedaży detalicznej. Sposób przechowywania cieczy oraz system transportu wewnętrznego musi zapewnić zabezpieczenie pojemników przed przypadkowym uszkodzeniem i rozlaniem. Ciecze powinny być składowane w wydzielonym miejscu, łatwo dostępnym, położonym blisko podłogi. W bezpośrednim sąsiedztwie powinny być w miarę możliwości składowane tylko towary niepalne lub trudno zapalne. W żadnym wypadku nie wolno dokonywać jakichkolwiek

operacji przelewania lub konfekcjonowania cieczy łatwo zapalnych na terenie Hipermarketu TESCO w Bielsku Białej.

Odpowiedzialnym za nie przekraczanie ilości składowanych materiałów jest kierownik magazynu.

Ekspozycja cieczy na stoisku handlowym powinna być zorganizowana w analogiczny sposób jak w magazynie. Szczególne istotne jest zabezpieczenie opakowań przed stłuczeniem, uszkodzeniem lub rozlaniem. Ilość cieczy łatwo zapalnych na stoisku sprzedaży musi być ograniczona do zapasu maksymalnie 3-dniowego. Wszelkie uszkodzone opakowania z cieczami łatwo zapalnymi powinny być natychmiast usuwane poza sklep i magazyn. Ewentualne wycieki należy zlikwidować przez posypanie środkami pochłaniającymi tego typu substancje (np. Diotamit, Sintan, Pago-S itd.) a następnie zebranie i usunięcie poza budynek do specjalnego pojemnika. Niedopuszczalne jest przechowywanie nadmiernego zapasu towarów (poza przeznaczeniem do tego celu regałami i stoiskami) w obrębie sali sprzedaży, na zapleczu techniczno-administracyjnym oraz pasażu.

W budynku zabrania się przechowywania gazów palnych, za wyjątkiem gazu płynnego oferowanego do sprzedaży w postaci zapalniczek. Towar taki powinien być dostarczony bezpośrednio na stoiska handlowe, bez składowania w magazynie. Dopuszczalna ilość gazu płynnego na stoisku nie może przekraczać 22 kg.

4.4. Wózki widłowe

Doładowywanie baterii wózków akumulatorowych powinno być prowadzone wyłącznie w przystosowanym do tego celu pomieszczeniu. Wejście do tego pomieszczenia zamknięto drzwiami przeciwpożarowymi o odporności ogniowej 30 minut, które należy utrzymywać podczas operacji doładowywania wózków w pozycji zamkniętej. Wewnątrz pomieszczenia zabrania się składowania jakichkolwiek materiałów palnych.

W przypadku wózków zasilanych gazem płynnym wszelkie prace związane z wymianą opróżnionych butli mogą być wykonywane wyłącznie na zewnątrz obiektu przez uprawnionych pracowników. Po dokonaniu wymiany butli należy sprawdzić szczelność połączenia butli z instalacją gazową wózka. Zapasowe butle z gazem, jak i butle opróżnione należy przechowywać na zewnątrz w odległości co najmniej 6 m od obiektu.

Nie dopuszcza się garażowania wózków zasilanych gazem płynnym wewnątrz obiektu.

Do tego celu można przystosować odpowiednie pomieszczenie, spełniające wymagania ochrony przeciwpożarowej dla pomieszczeń garażowych, uzgodnione z rzeczoznawcą ds. zabezpieczeń przeciwpożarowych.

Alternatywnie - dopuszcza się garażowanie tego typu wózków w wydzielonym obszarze magazynu przy zachowaniu następujących zasad :

- garażowanie może mieć miejsce wyłącznie po zakończeniu pracy w magazynie,
- miejsce postoju wózka nie może ograniczać dostępu do wyjść ewakuacyjnych, urządzeń przeciwpożarowych i elektroenergetycznych, jak również utrudniać poruszanie się pracowników,
- bezpośrednio po ustawieniu wózka w miejscu postoju należy zdemontować butlę zasilającą wózek w gaz i przenieść ją do miejsca, przeznaczonego przechowywania butli zapasowych.

4.5. Organizacja ekspozycji

Przy organizowaniu stanowisk ekspozycyjnych należy przestrzegać następujących zasad :

- zabronione jest stosowanie w tym celu materiałów, których produkty rozkładu termicznego są bardzo toksyczne i intensywnie dymiące (jak np. styropian i inne łatwo zapalne tworzywa sztuczne).
- stałe elementy dekoracyjne, tablice reklamowe i elementy wykończenia wnętrz powinny być wykonywane z materiałów niepalnych, niezapalnych lub trudno zapalnych.
- zabronione jest ustawianie eksponatów wystawowych i elementów dekoracyjnych na drogach

- i przejściach komunikacyjnych w sposób mogący utrudnić ewakuację ludzi,
- sposób organizacji ekspozycji w pasażu, należy określać w umowach najmu.
- elementy ekspozycji i dekoracji nie mogą zastawiać lub ograniczać dostępu do:
 - wyjść ewakuacyjnych
 - urządzeń przeciwpożarowych,
 - wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego,
 - stanowisk ze sprzętem gaśniczym,
- elementy ekspozycji i dekoracji nie mogą utrudniać dostrzeżenia znaków wskazujących kierunki ewakuacji, jak również zasłaniać opraw oświetlenia ewakuacyjnego,
- stoiska z cieczami łatwo zapalnymi powinny być organizowane wg zasad wskazanych w pkt. 4.3 niniejszego rozdziału (składowanie materiałów).

5. Czynności zabronione

Na terenie hipermarketu TESCO w Bielsku Białej obowiązuje całkowity zakaz palenia papierosów za wyjątkiem palarni.

W obiektach oraz na terenach przyległych do nich jest **zabronione** wykonywanie czynności, które mogą spowodować pożar, jego rozprzestrzenianie się, utrudnienie prowadzenia akcji ratowniczej lub ewakuacji, a w szczególności:

1. używanie otwartego ognia, palenie tytoniu i stosowanie innych czynników mogących zainicjować zapłon materiałów występujących:
 - a) w strefie zagrożenia wybuchem, z wyjątkiem urządzeń przeznaczonych do tego celu, spełniających wymagania określone w przepisach rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 22 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń i systemów ochronnych przeznaczonych do użytku w przestrzeniach zagrożonych wybuchem (Dz. U. Nr 263, poz. 2203),
 - b) w miejscach występowania materiałów niebezpiecznych pożarowo;
2. użytkowanie instalacji, urządzeń i narzędzi niesprawnych technicznie lub w sposób niezgodny z przeznaczeniem albo warunkami określonymi przez producenta bądź niepoddawanych okresowym kontrolom, o zakresie i częstotliwości wynikających z przepisów prawa budowlanego, jeżeli może się to przyczynić do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzenienia ognia;
3. garażowanie pojazdów silnikowych w obiektach i pomieszczeniach nieprzeznaczonych do tego celu, jeżeli nie opróżniono zbiornika paliwa pojazdu i nie odłączono na stałe zasilania akumulatorowego pojazdu;
4. rozgrzewanie za pomocą otwartego ognia smoły i innych materiałów w odległości mniejszej niż 5 m od obiektu, przyległego do niego składowiska lub placu składowego z materiałami palnymi, przy czym jest dopuszczalne wykonywanie tych czynności na dachach o konstrukcji i pokryciu niepalnym w budowanych obiektach, a w pozostałych, jeżeli zostaną zastosowane odpowiednie, przeznaczone do tego celu podgrzewacze;
5. rozpalanie ognia, wysypywanie gorącego popiołu i żużla lub wypalanie wierzchniej warstwy gleby i traw, w miejscu umożliwiającym zapalenie się materiałów palnych albo sąsiednich obiektów;
6. składowanie poza budynkami w odległości mniejszej niż 4 m od granicy działki sąsiedniej materiałów palnych, w tym pozostałości roślinnych, gałęzi i chrustu;
7. użytkowanie elektrycznych urządzeń ogrzewczych ustawionych bezpośrednio na podłożu palnym, z wyjątkiem urządzeń eksploatowanych zgodnie z warunkami określonymi przez producenta;
8. przechowywanie materiałów palnych oraz stosowanie elementów wystroju i wyposażenia wewnątrz z materiałów palnych w odległości mniejszej niż 0,5 m od:

- a) urządzeń i instalacji, których powierzchnie zewnętrzne mogą nagrzewać się do temperatury przekraczającej 373,15 K (100 °C),
 - b) linii kablowych o napięciu powyżej 1 kV, przewodów uziemiających oraz przewodów odprowadzających instalacji piorunochronnej oraz czynnych rozdzielnic prądu elektrycznego, przewodów elektrycznych siłowych i gniazd wtykowych siłowych o napięciu powyżej 400 V;
- 9. stosowanie na osłony punktów świetlnych materiałów palnych, z wyjątkiem materiałów trudno zapalnych i niezapalnych, jeżeli zostaną umieszczone w odległości co najmniej 0,05 m od żarówki;
 - 10. instalowanie opraw oświetleniowych oraz osprzętu instalacji elektrycznych, takich jak wyłączniki, przełączniki, gniazda wtyczkowe, bezpośrednio na podłożu palnym, jeżeli ich konstrukcja nie zabezpiecza podłoża przed zapaleniem;
 - 11. składowanie materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji lub umieszczanie przedmiotów na tych drogach w sposób zmniejszający ich szerokość albo wysokość poniżej wymaganych wartości określonych w przepisach techniczno-budowlanych;
 - 12. składowanie materiałów palnych w pomieszczeniach technicznych, na nieużytkowych poddaszach i strychach oraz na drogach komunikacji ogólnej w piwnicach;
 - 13. przechowywanie pełnych, niepełnych i opróżnionych butli przeznaczonych do gazów palnych na nieużytkowych poddaszach i strychach oraz w piwnicach;
 - 14. zamykanie drzwi ewakuacyjnych w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe użycie w przypadku pożaru lub innego zagrożenia powodującego konieczność ewakuacji;
 - 15. blokowanie drzwi i bram przeciwpożarowych w sposób uniemożliwiający ich samoczynne zamknięcie w przypadku powstania pożaru;
 - 16. lokalizowanie elementów wystroju wewnątrz, instalacji i urządzeń w sposób zmniejszający wymiary drogi ewakuacyjnej poniżej wartości wymaganych w przepisach techniczno-budowlanych;
 - 17. wykorzystywanie drogi ewakuacyjnej z sali widowiskowej lub innej o podobnym przeznaczeniu, w której następuje jednoczesna wymiana publiczności lub użytkowników, jako miejsca oczekiwania na wejście do tej sali;
 - 18. uniemożliwianie lub ograniczanie dostępu do:
 - a) gaśnic i urządzeń przeciwpożarowych,
 - b) przeciwwybuchowych urządzeń odciążających,
 - c) źródeł wody do celów przeciwpożarowych,
 - d) urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze i sterujących takimi instalacjami oraz innymi instalacjami wpływającymi na stan bezpieczeństwa pożarowego obiektu,
 - e) wyjść ewakuacyjnych albo okien dla ekip ratowniczych,
 - f) wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego oraz kurków głównych instalacji gazowej,
 - g) krat zewnętrznych i okiennic, które zgodnie z przepisami techniczno-budowlanymi powinny otwierać się od wewnątrz mieszkania lub pomieszczenia;
 - 19. napełnianie gazem płynnym butli na stacjach paliw, stacjach gazu płynnego i w innych obiektach nie przeznaczonych do tego celu;
 - 20. dystrybucja i przeładunek ropy naftowej i produktów naftowych w obiektach i na terenach nie przeznaczonych do tego celu.

6. Zasady składowania butli z gazem płynnym.

W handlowej sieci detalicznej, poza stacjami paliw, butle można składować w kontenerach o konstrukcji ażurowej. Kontenery te, o łącznej masie gazu w butlach do 440 kg, powinny być ustawiane w odległości co najmniej:

- 8 m — od budynków użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego i mieszkalnych, a także od innych budynków, jeżeli ich konstrukcja wykonana jest z elementów palnych;
- 3 m — od pozostałych budynków, od studzienek i innych zagłębień terenu oraz od granicy działki.

Butle można składować w kontenerach przy ścianie budynku o klasie odporności ogniowej co najmniej REI 120, w odległości co najmniej 2 m w poziomie i co najmniej 9 m w pionie od znajdujących się w niej otworów okiennych i drzwiowych

V. Zasady zabezpieczenia prac niebezpiecznych pod względem pożarowym

Zasady prowadzenia i zabezpieczenia prac niebezpiecznych pod względem pożarowym określa **Procedura zabezpieczenia prac pożarowo-niebezpiecznych w TESCO Polska (procedura SH 08 HM)**, która stanowi załącznik nr 3 niniejszej instrukcji.

VI. Warunki składowania oraz sprzedaży materiałów pirotechnicznych (fajerwerków)

Szczegółowe zasady warunków składowania oraz sprzedaży materiałów pirotechnicznych (fajerwerków) w sieci TESCO reguluje **Procedura zabezpieczenia prac pożarowo-niebezpiecznych w TESCO Polska (procedura SH 08 HM)** stanowiąca załącznik nr 4 do niniejszej instrukcji.

Ogólne zasady warunków składowania oraz sprzedaży materiałów pirotechnicznych (fajerwerków) reguluje Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 lipca 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy produkcji, transporcie wewnątrzzakładowym oraz obrocie materiałów wybuchowych, w tym wyrobów pirotechnicznych. (Dz. U. Nr 163, poz. 1577).

VII. Gaśnice i sprzęt gaśniczy

1. Ilość i rozmieszczenie gaśnic

1. Obiekty powinny być wyposażone w gaśnice przenośne spełniające wymagania Polskich Norm będących odpowiednikami norm europejskich (EN), dotyczących gaśnic, lub w gaśnice przewoźne.
2. Rodzaj gaśnic powinien być dostosowany do gaszenia pożarów grupy A, B, C oraz urządzeń będących pod napięciem elektrycznym.
3. Jedna jednostka masy środka gaśniczego 2 kg (lub 3 dm³) zawartego w gaśnicach powinna przypadać, na każde 300 m² powierzchni strefy pożarowej w budynku.
4. Gaśnice w obiektach powinny być rozmieszczone:
 - 1) w miejscach łatwo dostępnych i widocznych, w szczególności:
 - a) przy wejściach do budynków,
 - b) na klatkach schodowych,
 - c) na korytarzach,
 - d) przy wyjściach z pomieszczeń na zewnątrz;
 - 2) w miejscach nie narażonych na uszkodzenia mechaniczne oraz działanie źródeł ciepła (piece, grzejniki);
 - 3) w obiektach wielokondygnacyjnych - w tych samych miejscach na każdej kondygnacji, jeżeli pozwalają na to istniejące warunki.
5. Przy rozmieszczaniu gaśnic powinny być spełnione następujące warunki:
 - 1) odległość z każdego miejsca w obiekcie, w którym może przebywać człowiek, do najbliższej gaśnicy nie powinna być większa niż 30 m;
 - 2) do gaśnic powinien być zapewniony dostęp o szerokości co najmniej 1 m.

Właściciele, zarządcy lub użytkownicy mogą w zależności od swojego uznania dowolnie zwiększać ilość podręcznego sprzętu gaśniczego ponad wymagane minimum.

ZAPOTRZEBOWANIE W GAŚNICE

Nr	Obszar chroniony	Rodzaje występujących materiałów					Zapotrzebowanie
		A	B	C	F	E	Jednostki sprzętu
1.	Hala sprzedaży	x	x			x	35
2.	Pomieszczenia zaplecza hali sprzedaży	x	x		x	x	6
3.	Pasaż handlowy	x	x		x	x	26
4.	Magazyn towarów żywnościowych	x	x			x	4
5.	Magazyn towarów nieżywnościowych	x	x			x	4
6.	Pomieszczenia socjalne i biurowe I piętro	x	x		x	x	4
7.	Budynek techniczny						
	– Poziom – 6,00 m	x	x	x		x	1
	– Poziom – 1,00 m						1
	– Poziom + 3,30 m						2
RAZEM							83

Zapotrzebowanie na sprzęt dla HM TESCO wynosi 83 jednostki sprzętu gaśniczego.

Obiekt ponadto wyposażony jest w hydranty wewnętrzne skuteczne przy gaszeniu pożarów grupy A tj. ciał stałych pochodzenia organicznego.

2. Przeznaczenie i sposób użycia gaśnic i podręcznego sprzętu gaśniczego

Spalanie materiałów jest procesem fizykochemicznym, w czasie którego występuje łączenie się materiału palnego z utleniaczem (najczęściej tlenem), w trakcie którego wydzielą się światło, ciepło oraz produkty spalania. Aby powstał, a następnie rozwijał się proces spalania konieczne jest istnienie substancji palnej, utleniacza i źródła zapalenia (bodźca energetycznego). Wynika stąd jednoznacznie, że do przerwania istniejącego już procesu spalania konieczna jest zmiana składników procesu:

- usunięcie materiału palnego lub uczynienie go niepalnym,
- wyeliminowanie bodźca termicznego podtrzymującego proces spalania (np. chłodzenie układu palnego),
- odcięcie dostępu utleniacza do miejsca pożaru.

Wymienione czynności stanowią istotę techniki gaszenia pożaru, przy czym podręczny sprzęt gaśniczy i gaśnice spełniają tu zasadniczą rolę w sytuacjach, kiedy istnieje możliwość ugaszenia pożaru w zarodku, tj. w pierwszej fazie jego trwania. Funkcja podręcznego sprzętu gaśniczego polega na działaniu jednostkowym, tj. chłodzeniu materiału palnego, bądź na odcięciu od niego dostępu tlenu, albo też oba te mechanizmy gaśnicze występują jednocześnie. Przy gaszeniu pożarów należy zwrócić szczególną uwagę na pożary, z jakimi mamy do czynienia. Klasyfikację pożarów przedstawiono w poniższej tabeli:

Grupa pożarów	Rodzaj materiału palnego, urządzeń objętych pożarem	Rodzaj sprzętu gaśniczego
A	Ciała stałe pochodzenia organicznego np. drewno papier, tkaniny itd.	Gaśnica wodna, pianowa, proszkowa
B	Ciecze palne i substancje stałe topiące się: np. benzen, alkohole, oleje, tłuszcze, lakiery itp.	Zamiennie gaśnice wodne, pianowe, śniegowe, proszkowe,
C	Gazy palne: np. propan, acetylen, gaz ziemny, itd.	Zamiennie gaśnice: proszkowe, śniegowe,
D	Metale lekkie: magnez, sól potas, lit, karbid itp.	Gaśnice proszkowe
F	Tłuszcze i oleje jadalne w gastronomii i kuchniach	Gaśnica pianowa

2.1. Gaśnica proszkowa

Gaśnica proszkowa wykonana jest w postaci cylindrycznego zbiornika metalowego, do którego przymocowany jest wąż z zaworem odcinającym i dyszą do podawania środka gaśniczego. Od góry zamykana jest pokrywą, w której umieszczony jest zawór w zależności od konstrukcji pokrętny, zbiakowy lub dźwigniowy. Gaśnica wypełniona jest proszkiem gaśniczym oraz dwutlenkiem węgla lub odwodnionym azotem (w zależności od konstrukcji) jako gazem służącym do wrzucania proszku na zewnątrz.

Zasięg działania (rzutu) gaśnicy proszkowej wynosi od 4 do 5-ciu metrów. Proszki są bardzo skutecznym i uniwersalnym środkiem gaśniczym, nie przewodzą prądu elektrycznego i są skuteczne przy gaszeniu urządzeń elektrycznych pod napięciem.

Szczególnie przydatne są przy gaszeniu pożarów materiałów i urządzeń o dużej wartości, które mogą ulec uszkodzeniu lub zniszczeniu przy działaniu na nie cieczą, zwłaszcza: dzieła sztuki, muzea, archiwa, zbiory dokumentacji oraz tam gdzie nie zachodzi możliwość zatarcia się urządzeń mechanicznych pod wpływem proszku.

Z przeprowadzonych badań wynika, iż obłok proszku nie stwarza niebezpieczeństwa zatrucia.

Sposób użycia gaśnicy :

- **wziąć gaśnicę,**
- **podejść do miejsca pożaru na odległość skutecznego prądu gaśniczego,**
- **zerwać plombę, wyjąć zawleczkę i nacisnąć dźwignię uruchamiającą do oporu lub odkręcić zawór lub wbić zbijak /w zależności od konstrukcji gaśnicy/,**
- **skierować dyszę w kierunku pożaru,**
- **po upływie 4 do 5-ciu sekund nacisnąć zawór odcinający i skierować z właściwej odległości tj. około 2,5m strumień wydobywającego się proszku na ogień.**

2.2. Gaśnica śniegowa

Środkiem gaśniczym stosownym w gaśnicach śniegowych jest dwutlenek węgla (CO_2), który w warunkach normalnych jest gazem. Najczęściej stosowany jest do gaszenia pożarów grupy B,C a szczególnie przydatny jest do gaszenia urządzeń znajdujących się pod napięciem elektrycznym. Gaśnic śniegowych nie można używać do gaszenia wszystkich odmian węgla kamiennego, siarki, metali lekkich, wodoru i jego pochodnych oraz materiałów, w których wstępują związki cyjanków.

Mechanizm gaszenia polega na obniżaniu stężenia tlenu w otaczającej ogień atmosferze, a także na pewnych efektach chłodzenia.

Dwutlenek węgla jest gazem bezbarwnym, bez zapachu i cięższym od powietrza. Należy pamiętać, że wywołuje szok termiczny w nagrzanym materiale i działa destrukcyjnie na takie materiały jak: stal, aluminium, ołów, a także na powłoki niektórych polimerów. Obecnie użytkowane są gaśnice śniegowe o masie ładunku (CO_2) 1,5 kg i 5kg oraz agregaty śniegowe 30 kg, 60 kg, 120 kg.

Gaśnice śniegowe to zbiorniki stalowe wytrzymałe ok. 200 at. zamknięte zaworem redukcyjnym i bezpiecznikiem. Zawór z jednej strony połączony jest rurką syfonową znajdującą się we wnętrzu butli i dyszą redukcyjną z drugiej.

Sposób użycia gaśnicy:

- **należy wziąć gaśnicę,**
- **podejść do miejsca pożaru na odległość skutecznego prądu gaśniczego,**
- **chwycić za drewnianą część rury wylotowej oraz otworzyć zawór,**
- **strumień skierować na źródło ognia.**

Należy unikać styczności z rozprężonym dwutlenkiem węgla, ze względu na niską temperaturę a w konsekwencji możliwością odmrożenia. Zabrania się gaszenia dwutlenkiem węgla palącej się odzieży znajdującej się na człowieku. Ponadto nie należy pozostawiać butli w miejscach gdzie może nastąpić jej nagrzanie np. obok kaloryferów, urządzeń nagrzewających się podczas pracy itp. Każda butla jako zbiornik ciśnieniowy podlega legalizacji przez Urząd Dozoru Technicznego.

2.3. Gaśnica pianowa

Gaśnica pianowa jest to zbiornik cylindryczny. w którym znajduje się wodny roztwór środka pianotwórczego oraz zbiornik z gazem napędowym zaopatrzony w zawór zbijak, wężyk zakończony prądownicą zamykaną. Piana wyrzucana jest przez dyszę lub wężyk zakończony prądowniczką przy pomocy gazu obojętnego (azot lub dwutlenek węgla). Po dostarczeniu gaśnicy w miejsce pożaru zrywamy plombę i wyciągamy zawleczkę blokującą, uruchamiamy dźwignię lub wciskamy zbijak i kierujemy strumień środka gaśniczego na ognisko pożaru. Działanie gaśnicy pianowej można w każdej chwili przerwać przez zwolnienie dźwigni uruchamiającej lub dźwigni prądowniczki. Ze względu na swoją budowę syfonową gaśnica prawidłowo pracuje tylko w pozycji pionowej.

Sposób użycia gaśnicy :

- **wziąć gaśnicę,**
- **podejść do miejsca pożaru na odległość skutecznego prądu gaśniczego,**
- **zerwać plombę, wyjąć zawleczkę i nacisnąć dźwignię uruchamiającą do oporu lub odkręcić zawór lub wbić zbijak /w zależności od konstrukcji gaśnicy/,**
- **skierować dyszę w kierunku pożaru,**
- **po upływie 4 do 5-ciu sekund nacisnąć zawór odcinający i skierować z właściwej odległości tj. około 2,5m strumień wydobywającego się proszku na ogień.**

2.4. Hydrant

Hydrant wewnętrzny jest to zawór zainstalowany na specjalnej sieci wodociągowej, obudowany szafką i wyposażony w wąż pożarniczy i prądownicę. Może być o średnicy 25 lub 52 mm. Ma on zastosowanie do lokalizacji pożarów w zarodku wszędzie tam, gdzie jako środek gaśniczy stosuje się wodę.

Sposób użycia hydrantu:

- **otworzyć drzwiczki szafki, sprawdzić czy podłączony jest wąż i prądownica,**
- **rozwinąć odcinek węża w całości unikając zagięć i załamań,**
- **odkręcić zawór,**
- **skierować strumień wody na miejsce pożaru**

Obsługę hydrantu powinny stanowić dwie osoby, jedna obsługuje prądownicę a druga obsługuje zawór dawkując ilość wody. Wodą nie gasimy urządzeń pod napięciem elektrycznym oraz w ich obrębie, jak również innych substancji mogących tworzyć z wodą gazy palne np. karbid.

Zalewamy palące się materiały od strony zewnętrznej (skrajnej) w kierunku do środka. Przedmioty ustawione pionowo należy gasić od góry do dołu.

3. Przeglądy i konserwacja gaśnic

Gaśnice należy poddawać okresowym badaniom w zakresie jej sprawności zgodnie z warunkami ustalonymi przez producenta określonymi w dokumentacji techniczno – ruchowej lecz nie rzadziej niż raz w roku.

W zależności od producenta należy raz na 5 lat wymienić znajdujący się w gaśnicy środek gaśniczy. Ponadto raz na 5 lat zbiorniki ciśnieniowe gaśnic o objętości większej niż 5 dm³ (w zbiorniki takie wyposażone są np. gaśnice proszkowe o masie środka gaśniczego 6 kg i większym) powinny być poddawane badaniom i legalizacji przez Urząd Dozoru Technicznego. Wyjątkiem są gaśnice śniegowe, w których termin ważności wynosić może nawet 10 lat, a datę ważności ostatniego badania UDT odczytać można z cechy wybitej bezpośrednio na górnej części butli. Niezależnie od obowiązujących okresowych przeglądów, poddaniu czynnościom konserwacyjnym wymagają też gaśnice wyposażone w manometr, kiedy jego strzałka znajduje się poniżej zaznaczonego na zielono obszaru skali oraz gaśnice, które były w jakikolwiek sposób uruchamiane – nawet „na próbę” lub w które wbito zbijak, uruchomiono dźwignię lub odkręcono umieszczony na zewnątrz zawór wyzwalający gazowy środek napędzający. Konserwacji należy też poddać gaśnice, które mają ślady uszkodzenia mechanicznego (skrzywiony zawór, rozbity manometr, przecięty lub przedziurawiony wąż, brak pokrętła na zaworze, ogniska korozji itp.) oraz nie posiadają czytelnej kontrolki z terminem ważności badań.

VIII. Organizacja i warunki ewakuacji

Ewakuacja jest to wyprowadzanie ludzi z okolic i miejsc zagrożonych pożarem, wybuchem, zadymieniem lub innym miejscowym zagrożeniem (w skrócie MZ – tzn. zagrożenie bombowe, atakiem terrorystycznym, klęską żywiołową, ekologiczną, zagrożenie katastrofą budowlaną lub komunikacyjną)

Ewakuacja polega na:

- Sprowadzeniu lub wyprowadzeniu osób w przypadkach gdy te osoby są zdrowe i mogą poruszać się o własnych siłach,
- Wyprowadzeniu, przy pomocy innych osób,
- Wynoszeniu, w przypadkach gdy osoby ewakuowane nie mogą poruszać się o własnych siłach.

Trudność w przeprowadzeniu akcji ratowniczej, szczególnie w budynkach użyteczności publicznej, polega na tym, że ludzie w razie zagrożenia starają się szybko, jednocześnie, opuścić zagrożone miejsce. Ponadto, należy podkreślić że czas ewakuacji od momentu zaistnienia pożaru jest bardzo krótki. Uwarunkowany wytworzeniem się niebezpiecznej temperatury, w granicach 60-70°C, która powstaje w bezpośrednim sąsiedztwie źródła ognia, w czasie około 2-3 min od momentu wybuchu pożaru, oraz wytworzeniem się niebezpiecznych stężeń produktów spalania (dym, CO, CO₂, itp.).

Obniżenie zawartości tlenu w powietrzu danego pomieszczenia powstaje w czasie około 4 - 5 min. od chwili powstania pożaru. Stąd oczywisty wniosek, że ewakuację należy zawsze przeprowadzić w pierwszej kolejności i w takim czasie aby zachodziło najmniejsze niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia zagrożonych ludzi.

Znajomość zasad problematyki ewakuacyjnej pozwoli na sprawną organizację ewakuacji ludzi z budynku, przy zachowaniu pełnego bezpieczeństwa.

Odpowiednie warunki ewakuacji dla hipermarketu TESCO w Bielsku Białej zostały spełnione. Zapewniono wymaganą ilość wyjść ewakuacyjnych z obiektów o szerokości nie mniejszej niż 90 cm i dostosowanej do ilości osób przebywających w budynku. Drogi ewakuacyjne oznakowane w sposób prawidłowy znakami informującymi o kierunkach ewakuacji i oznakowaniu wyjść ewakuacyjnych.

Bardzo istotnym elementem w zakresie ewakuacji jest stałe zapewnienie możliwości natychmiastowego otwarcia wyjść ewakuacyjnych z poszczególnych pomieszczeń hipermarketu TESCO.

1. Kiedy przeprowadzać ewakuację

Konieczność przeprowadzenia ewakuacji zachodzi zawsze w następujących okolicznościach:

- gdy pożar, wybuch, lub inne zagrożenie zdarza się w pomieszczeniu przebywania ludzi lub, gdy znajduje się ono w układzie łączności bezpośredniej z innymi pomieszczeniami bez odrębnych wyjść na drogę ewakuacyjną,
- gdy pożar, wybuch lub inne zagrożenie przerasta możliwości opanowania w zarodku lub zapobieżenia skutkom przez znajdujących się w miejscu zdarzenia pracowników w okresie nie dłuższym niż jest to konieczne do wyprowadzenia osób zagrożonych przez wypadek lub jego następstwo (max. do 3 minut),
- gdy siły pomocy z zewnątrz lub straż pożarna nie mogą stawić się w czasie gwarantującym zbędność ewakuacji,
- gdy warunki ewakuacji są niekorzystne, niezgodne z obowiązującymi przepisami stwarzając utrudnienia ewakuacji ludzi,
- gdy okoliczności pożaru, jego nasilanie się, gwałtowność rozprzestrzenienia się i zadymienie stworzyły już z chwila ujawnienia, zagrożenie życia i zdrowia ludzi lub zmieniająca się sytuacja wskazuje na takie niebezpieczeństwo.

2. Podstawowe zasady ewakuacji

- 1) Ewakuacji ludzi dokonuje się gdy powstanie zagrożenie pożarowe, wybuchnie pożar lub wystąpi inne miejscowe zagrożenie. Decyzję o ogłoszeniu ewakuacji w podejmują w kolejności
 - Dyrektor Hipermarketu
 - Kierownik Działu Bezpieczeństwa i Zapobiegania Stratom
 - Kierownik dyżurny Hipermarketu
 - Pracownik Monitoringu
- 2) Wyżej wymienione osoby powinny:
 - niezwłocznie określić rodzaj alarmu (I-go lub II-go stopnia oraz ewentualne odwołanie alarmu)
 - przekazać odpowiednie polecenie w celu ogłoszenia alarmu dla pracownika Recepcji lub Monitoringu.
- 3) W każdym przypadku jakiegokolwiek zagrożenia należy powiadomić
 - **Państwową Straż Pożarną** - **tel. 998, 33 816 64 13**
 - **Pogotowie Ratunkowe** - **tel. 999, 33 812 12 44**
 - **Policję** - **tel. 997, 33 812 43 12**
 - **Centrum Powiadamiania Ratunkowego** **tel. 112,**
- 4) Po podjęciu decyzji o ewakuacji osób i mienia należy niezwłocznie powiadomić wszystkie osoby przebywające w strefie zagrożenia o konieczności przeprowadzenia ewakuacji wykorzystując,
 - radiowęzeł zakładowy, a w przypadku jego niesprawności:
 - telefonicznie,
 - głosem,
 - przez posłańca
- 5) przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, starając się trzymać głowę jak najniżej, ze względu na mniejsze zadymienie panujące w dolnych partiach pomieszczeń i korytarzy. Usta i drogi oddechowe należy w miarę możliwości zasłaniać chustką zmoczoną w wodzie – sposób ten ułatwia oddychanie. Podczas ruchu przez mocno zadymione odcinki dróg ewakuacyjnych należy poruszać się wzdłuż ścian, by nie stracić orientacji co do kierunku ruchu

UWAGA: decyzję o włączeniu urządzeń oddymiających przed ich samoczynnym włączeniem podejmuje kierujący działaniem ratowniczym. W tym celu należy porozumieć się ze Służbą Ochrony

- 6) pracownicy Hipermarketu oraz pracownicy firm prowadzący działalność lub wykonujący prace na rzecz Hipermarketu TESCO w Bielsku Białej zobowiązani są do:
 - brania czynnego udziału w ewakuacji osób przebywających w obszarze objętym ewakuacją,
 - udzielania pomocy osobom poszkodowanym.
 - udania się do wyznaczonych miejsc zbiórki w celu sprawdzenia obecności osób przebywających w Hipermarkecie.
 - podczas ewakuacji z pomieszczeń strumienie ludzi należy kierować na poziome drogi ewakuacyjne (korytarze), a następnie zgodnie z kierunkami określonymi przez znaki ewakuacyjne na klatki schodowe i wyjścia poza obszar zagrożony pożarem lub na zewnątrz obiektów w kierunku zgodnym ze wskazaniem znaków ewakuacyjnych zgodnie z Planem ewakuacji.
- 7) Po zakończeniu ewakuacji osób należy dokładnie sprawdzić, czy wszyscy ludzie opuścili obiekt. W razie podejrzenia, że ktoś pozostał w zagrożonej strefie, należy natychmiast zgłosić ten fakt ratownikom z jednostek Państwowej Straży Pożarnej przybywających na teren działań

- 8) W przypadku przybycia jednostek Państwowej Straży Pożarnej w trakcie prowadzenia ewakuacji – kierujący z ramienia Hipermarketu zobowiązany jest do złożenia informacji o przebiegu dotychczas prowadzonych działań, występujących zagrożeniach, a następnie do podporządkowania się poleceniom wydawanym przez dowódcę przybyłych jednostek PSP.

3. Sposób prowadzenia ewakuacji

3.1. Ewakuacja zorganizowana

- Ewakuację zorganizowaną prowadzą wyznaczeni pracownicy będący w tym czasie w pracy lub przybywający na wezwanie po ogłoszeniu alarmu do ewakuacji.
- Osoby do ewakuacji, ustawiają się przy zejściach na klatkę schodową lub przy wyjściach z budynku /dotyczy to parteru/.
- W celu zapobieżenia panice oraz ograniczenia szybkości ewakuacji, osoby o ograniczonej zdolności poruszania się, powinny opuszczać pomieszczenia przy pomocy drugiej osoby lub winny być wynoszone na noszach.
- Przez cały czas ewakuacji na drogach ewakuacyjnych winny znajdować się osoby kierujące do wyjść.
- Po wyjściu z budynku osoby ewakuowane kierować w miejsca bezpieczne, umożliwiające zapewnienie komfortu bezpieczeństwa.
- W miejscu pobytu osób ewakuowanych winna znajdować się osoba zajmująca się ewakuowanymi. Zadaniem tej osoby jest uspakajanie osób pobudliwych oraz informowanie o ustępującym zagrożeniu.

3.2. Ewakuacja indywidualna

- Ewakuacji indywidualnej podlegają pracownicy, oraz osoby czasowo przebywające w budynku /interesanci, klienci, goście, itp./ będący w małych grupkach lub pojedyncze osoby.
- Osoby ewakuujące się nie powinny wprowadzać zamieszania na drogach ewakuacji, oraz nie powinny ograniczać szybkości ewakuacji, poprzez zatrzymywania się lub próby przyspieszania swojego wyjścia. Powinny poddać się prędkości strumienia wychodzących osób.
- W przypadku zaistnienia potrzeby udzielania pomocy, osobom słabnącym należy udzielić pierwszej pomocy lub wezwać pogotowie medyczne.
- Po wyjściu z obiektu należy kierować się w miejsca wyznaczone poza teren akcji (miejsca bezpieczne).
- Następnie należy zgłosić się do osób zajmujących się ewakuacją lub prowadzeniem akcji ratowniczej celem otrzymania dalszych zadań, przy ratowaniu ludzi lub mienia.
- Należy zgłosić się do kierującego akcją STRAŻAKA lub funkcjonariusza POLICJI w celu przekazania informacji dotyczących zaistniałej sytuacji i prowadzonych działań oraz powstałego zagrożenia.
- Na drogach ewakuacyjnych znajdują się ZNAKI BEZPIECZEŃSTWA. Zapewniają wizualną informację o przebiegu wyznaczonej drogi ewakuacyjnej zarówno przy świetle dziennym i sztucznym oraz przy braku oświetlenia (po nagłym usunięciu źródła światła).

4. Rodzaje alarmów

Alarm I stopnia

Jest to alarm cichy przeznaczony dla pracowników monitoringu i konieczny do sprawdzenia miejsca gdzie powstało ewentualne zagrożenie. W sytuacji kiedy występuje zagrożenie (nie koniecznie pożarowe) poprzez system DSO można podać komunikat:

Treść komunikatu

“UWAGA! Pracownicy, ogłaszam kod 900” dla
(podać miejsce np. piekarnia, hala sprzedaży, magazyn, pasaż, itp.)

W razie zarządzenia alarmu I stopnia:

należy sprawdzić wizualnie drogę dojścia do najbliższych drzwi ewakuacyjnych, usunąć ewentualne przeszkody na drodze ewakuacyjnej, oczekiwać na dalsze dyspozycje, ze wzmożoną uwagą kontrolować otoczenie. Osoby znajdujące się najbliżej określonego miejsca powinny sprawdzić teren oraz wykonać czynności określone powyżej.

Alarm II stopnia - polecenie natychmiastowej ewakuacji

Komunikat podawany automatycznie poprzez DSO

Treść komunikatu polecenie natychmiastowej ewakuacji

**“Proszę uwagę, proszę o uwagę. Szanowni klienci oraz pracownicy.
Z przyczyn technicznych prosimy o opuszczenie terenu sklepu oraz miejsc pracy.
Prosimy klientów o pozostawienie wózków.
Nasi pracownicy wskażą wam drogę do wyjścia”.**

W razie zarządzenia alarmu II stopnia:

1. **OTWÓRZ** najbliższe drzwi ewakuacyjne.
2. Staraj się **WYPROWADZIĆ** ludzi co najmniej 15 m od obiektu.
3. Przeprowadzenie ewakuacji ludzi jest podstawowym obowiązkiem pracowników Hipermarketu.

Jeżeli zauważysz objawy pożaru, a nie ogłoszono alarmu:

(dym, płomienie, działający tryskacz, objawy paniki wśród przebywających w Hipermarkecie)

1. **SPOKOJNIE!** Naciśnij najbliższy przycisk ręcznego ostrzegacza pożarowego.
2. **POWIADOM** o zdarzeniu **pracowników** w najbliższym otoczeniu wyraźnie, ale nie krzycz.
3. **POWIADOM** telefonicznie **dział ochrony** nr tel. wew. **422 lub 384** podaj co i gdzie się pali.
4. **OTWÓRZ** najbliższe drzwi ewakuacyjne.
5. **STARAJ** się wyprowadzić ludzi co najmniej 15 m od obiektu.
6. **SPRÓBUJ** gasić ogień (jeżeli widzisz jego źródło) wykorzystując podręczny sprzęt gaśniczy.
7. **TOWAR** zostaje w obrębie sali sprzedaży za wyjątkiem tego, ze strefy już za kasami.

Odwołanie alarmów

Treść komunikatu (powtórzony 3 razy w odstępach 10 sek.)

**„Proszę o uwagę, proszę o uwagę. Szanowni klienci oraz pracownicy.
Przyczyny techniczne dla których prosiliśmy o opuszczenie terenu sklepu ustały.
Prosimy klientów oraz pracowników o powrót do przerwanych czynności”**

5. Obowiązki pracowników w zakresie ewakuacji

- 1) Terytorium Hipermarketu podzielono w celu:
 - określenia zakresu odpowiedzialności Kierowników Działów/Stoisk w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego,
 - dbałości o właściwy pod względem wymogów przeciwpożarowych stan pomieszczeń oraz dróg, przejść i wyjść ewakuacyjnych
 - usprawnienia organizacji w zakresie ewakuacji osób z obiektu
- 2) Pracownicy mają obowiązek posiadać dokładne i aktualne dane i informacje na temat:
 - Rozkładu pomieszczeń i dróg ewakuacyjnych na terenie Hipermarketu oraz możliwości wyjścia z obiektów.
 - Miejsc przebywania osób w Hipermarkecie.
 - Sposobu zachowania się ludzi w przypadku sytuacji zagrożenia pożarem.
 - Usytuowania telefonów i sposobu alarmowania na wypadek zagrożenia.
 - Rozmieszczenia i obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego.
- 3) W zakresie prowadzenia akcji ewakuacji do obowiązków pracowników należy w szczególności:
 - udać się w rejon swojego działu /stoiska (jeżeli warunki pozwalają),
 - otworzyć drzwi ewakuacyjne (jeżeli nie zostały otwarte wcześniej przez innych pracowników znajdujących się w pobliżu)
 - kierować osoby znajdujące się w rejonie do najbliższych wyjść ewakuacyjnych
 - sprawdzić, czy pomiędzy regałami, w pomieszczeniach magazynkach lub chłodniach nie pozostały osoby które z różnych przyczyn nie usłyszały komunikatu o alarmie, powiadomić je i skierować do wyjść ewakuacyjnych.

6. Środki i sposoby ogłaszania alarmu o niebezpieczeństwie

- Poprzez system automatycznej sygnalizacji pożaru -nie wymaga ingerencji człowieka w momencie zadziałania czujki, centralka sygnalizacji pożaru alarmuje pracowników ochrony i PSP - Bielsko Biała,
- Poprzez system półautomatycznej sygnalizacji pożaru - wciśnięcie ręcznego ostrzegacza pożarowego, centralka sygnalizacji pożaru alarmuje pracowników ochrony,
- Poprzez zadziałanie instalacji tryskaczowej (zawór kontrolno-alarmowy) centralka sygnalizacji pożaru alarmuje pracowników ochrony/
- Poprzez system wewnętrznej i zewnętrznej łączności telefonicznej,
- Poprzez powiadomienie głosem,
- Poprzez system monitoringu pożarowego - sygnał o zadziałaniu instalacji sygnalizacji pożaru przekazywany jest automatycznie do stanowiska kierowania Straży PSP w Bielsku Białej.

7. Praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji

Właściciel lub zarządca obiektu zawierającego strefę pożarową przeznaczoną dla ponad 50 osób, będących jej stałymi użytkownikami, powinien co najmniej raz na 2 lata przeprowadzać praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji.

O terminie przeprowadzenia tych działań Dyrektor jest zobowiązany powiadomić Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej w Bielsku Białej, nie później niż na tydzień przed ich przeprowadzeniem. Państwowa Straż Pożarna może uczestniczyć w zaplanowanych ćwiczeniach.

Ćwiczenia ewakuacyjne powinny być poprzedzone próbą ewakuacją przeprowadzoną dla pracowników. Próba ewakuacja powinna być przeprowadzona przynajmniej raz w roku. W ćwiczeniach powinno brać udział jak najwięcej pracowników.

Praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji powinno polegać w szczególności na:

1. Przeprowadzeniu przez Dyrektora praktycznego sprawdzenia organizacji i warunków ewakuacji z budynku.
2. Wyznaczeniu osoby odpowiedzialnej za przeprowadzenie praktycznego sprawdzenia organizacji i warunków ewakuacji oraz na sporządzeniu stosownej dokumentacji – przykładowy protokół stanowi załącznik nr 5.
3. Sprawdzeniu warunków ewakuacji w budynku, tj. sprawdzeniu czy w praktyce budynek spełnia aktualnie obowiązujące wymagania techniczno-budowlane oraz porządkowe w zakresie ewakuacji, a w szczególności sprawdzenie czy:
 - zapewniono możliwości ewakuacji z pomieszczeń, w których przebywają ludzie na zewnątrz budynku lub do sąsiedniej strefy pożarowej,
 - zamknięto drzwiami wyjścia z pomieszczeń na drogi ewakuacyjne,
 - zapewniono aby drzwi stanowiące wyjście ewakuacyjne z budynku otwierały się zgodnie z kierunkiem ewakuacji tj. na zewnątrz,
 - zachowano długości przejść ewakuacyjnych tj. odległości od najdalszego miejsca w pomieszczeniu, w którym może znajdować się człowiek, do wyjścia na drogę ewakuacyjną lub bezpośrednio do wyjścia ewakuacyjnego na zewnątrz budynku, tak aby nie przekraczały one w żadnym z przypadków wartości 90 m w strefach pożarowych ZL,
 - zapewniono, aby przejścia ewakuacyjne nie prowadziły łącznie przez więcej jak trzy pomieszczenia,
 - zapewniono możliwości otwierania drzwi ewakuacyjnych zgodnie z kierunkiem ewakuacji – wymagane dot. m.in. pomieszczeń, w których jednorazowo może przebywać ponad 50 osób,
 - zachowano wymaganą szerokości przejść ewakuacyjnych w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi, tj. nie mniejszych jak 0,9 m, lub co najmniej 0,8 m w przypadku przejścia służącego do ewakuacji do 3 osób,
 - zapewniono wymaganą szerokości (w świetle) wyjść ewakuacyjnych z pomieszczeń oraz z budynku, nie mniejszej jak 0,9 m,
 - zapewniono wymaganą szerokości (w świetle) drzwi na drogach ewakuacyjnych, nie mniejszej jak 0,9 m,
 - zapewniono wymaganą wysokości (w świetle) wyjść ewakuacyjnych z pomieszczeń i z budynku, oraz drzwi na drogach ewakuacyjnych, nie mniejszej jak 2,0 m,

- zapewniono wymaganą szerokość poziomych dróg ewakuacyjnych uwzględniającej parametr 0,6 m na każde 100 osób mogących przebywać na danej kondygnacji, jednak nie mniej jak 1,4 m, za wyjątkiem dróg, którymi będzie się ewakuować do 20 osób i które mogą posiadać szerokość co najmniej 1,2 m,
- zapewniono, aby skrzydła drzwi stanowiących wyjście na drogę ewakuacyjną nie zmniejszały wymaganej szerokości tej drogi po ich całkowitym otwarciu,
- zapewniono wymaganą wysokość dróg ewakuacyjnych nie mniejszej niż 2,2 m, oraz wysokość lokalnych obniżen na tej drodze (w tym drzwi) – 2 m, przy czym długość obniżonego odcinka nie może być większa niż 1,5 m,
- zapewniono wymaganą szerokość biegów (schodów) klatki schodowej co najmniej 1,2 m, zaś szerokości spoczników (podestów pomiędzy schodami) 1,5 m,
- zapewniono biegom i spocznikom klatki schodowej służącej celom ewakuacji klasy odporności ogniowej co najmniej R 60 oraz wykonania ich z materiałów niepalnych,
- zachowano dopuszczalną długość dojsć ewakuacyjnych tj. odległości od wyjść z pomieszczeń na drogę ewakuacyjną do wyjścia na zewnątrz budynku, tak aby nie przekraczały 30 m przy jednym dojściu ewakuacyjnym i 60m przy co najmniej dwóch dojściach ewakuacyjnych,
- nie umieszczono przedmiotów (np. towaru, elementów dekoracyjnych i reklamowych, itp.) na drogach ewakuacyjnych, w sposób zmniejszający ich szerokość albo wysokość poniżej wymaganych wartości jak wyżej,
- nie umieszczono elementów wystroju wnętrz, instalacji i urządzeń w sposób zmniejszający wymiary drogi ewakuacyjnej poniżej wymaganych wartości jak wyżej,
- stosowane są wyłącznie:
 - co najmniej trudno zapalne materiały i wyroby budowlane na drogach ewakuacyjnych,
 - niepalne lub nie zapalne oraz nie kapiące i nie odpadające pod wpływem ognia okładziny sufitowe lub sufity podwieszane na drogach ewakuacyjnych,

4. Jeżeli warunki ewakuacji jak wyżej zostały spełnione, to można przejść do etapu tworzenia założeń do praktycznego sprawdzenia organizacji ewakuacji. Jeżeli nie, to należy podjąć natychmiastowe usunięcie nieprawidłowości i braków, gdy to jest możliwe. Natomiast w przypadku gdy nie jest to możliwe, np. ze względu na konieczność dokonywania zmian konstrukcyjno-budowlanych należy uwzględnić te miejsca w opracowanych założeniach do praktycznego sprawdzenia ewakuacji, jako miejsca o szczególnym.

5. Przyjęciu i opracowaniu założeń do przeprowadzenia praktycznego sprawdzenia organizacji ewakuacji ludzi z budynku, w tym:

- ustaleniu rodzaju i miejsca zagrożenia, którego wynikiem będzie przeprowadzenie ewakuacji ludzi z obiektu (np. pożar w biurze na II kondygnacji)
- ustaleniu czasu oraz zakresu działań w trakcie ewakuacji dla osób funkcyjnych – kierujących działaniami ewakuacyjnymi np.:
 - godz. 10⁰⁰ zauważenie przez jednego z pracowników zadymienia w biurze na II kondygnacji,
 - zbitcie ROP-a,
 - uruchomienie urządzeń rozgłaszających i podanie komunikatu o ewakuacji,
 - pracownicy i klienci natychmiast, sprawnie, bez zbędnej zwłoki opuszczają budynek (nie muszą wyłączać urządzeń elektrycznych np. komputerów, mogą zabrać ubrania, torebki), przymykają drzwi (nie muszą ich zamykać na klucz) i kierują się do uprzednio wyznaczonego miejsca zbiórki do ewakuacji. Miejsce zbiórki powinno być znane wszystkim pracownikom.
 - osoby odpowiedzialne za ewakuację wskazują kierunek do wyjścia ewakuacyjnego dla pracowników i klientów,
 - w czasie prowadzonej ewakuacji Kierownik Działu Bezpieczeństwa i Zapobiegania Stratom wyłącza prąd i gaz, ewentualnie kieruje przybyłe jednostki straży w pobliże budynku i miejsc szczególnie zagrożonych.

- na miejscu zbiórki do ewakuacji wyznaczona osoba sprawdza stan zdrowia i obecność pracowników, o zaistniałych nieprawidłowościach melduje Dyrektorowi,
 - pracownicy nie mogą sami opuścić miejsca zbiórki do ewakuacji i samodzielnie wrócić do budynku,
 - kierującym ewakuacją jest Dyrektor, który w razie potrzeby informuje przybyłego dowódcę straży o stanie ewakuacji, osobach zagrożonych lub poszkodowanych,
6. Sprawdzeniu organizacji ewakuacji, poprzez jej przeprowadzenie w praktyce, przy uwzględnieniu wszystkich jej elementów składowych, tj. sprawdzeniu:
- działania środków alarmowania oraz skuteczności przyjętych sposobów alarmowania na wypadek pożaru lub innego zagrożenia,
 - skuteczności sił i środków przewidzianych do przeprowadzenia ewakuacji,
 - prawidłowości przyjętego sposobu prowadzenia ewakuacji (prawidłowość podjętej decyzji o ewakuacji, umiejętność kierowania ewakuacją, realizacja przyjętych zasad ewakuacji),
 - przestrzegania przez ewakuujących i ewakuowanych określonych zasad prowadzenia ewakuacji,
 - prawidłowości rozmieszczenia oznakowania dróg ewakuacyjnych.
7. Sporządzeniu wniosków z praktycznego sprawdzenia organizacji i warunków ewakuacji, które będą służyły jako:
- materiał szkoleniowy dla pracowników oraz osób funkcyjnych,
 - podstawa do ujmowania w planach modernizacji obiektu zaleceń związanych z poprawą warunków ewakuacji.
8. W celu urealnienia trudnych warunków ewakuacji, z jakimi użytkownicy budynku mogą się spotkać w praktyce, jako dodatkowy element można zastosować zadymienie pionowych i poziomych dróg ewakuacyjnych (ewakuacyjnych użyciem nietoksycznych świec dymnych).

Przykładowy protokół z praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji stanowi załącznik do niniejszej instrukcji.

IX. Zasady postępowania na wypadek powstania pożaru

1. Instrukcja postępowania na wypadek pożaru dla pracowników Hipermarketu

Alarm I stopnia

Jest to alarm cichy przeznaczony dla pracowników monitoringu i konieczny do sprawdzenia miejsca gdzie powstało ewentualne zagrożenie. W sytuacji kiedy występuje zagrożenie (nie koniecznie pożarowe) poprzez system DSO można podać komunikat:

Treść komunikatu

“UWAGA! Pracownicy, ogłaszam kod 900” dla
(podać miejsce np. piekarnia, hala sprzedaży, magazyn, pasaż, itp.)

W razie zarządzenia alarmu I stopnia:

należy sprawdzić wizualnie drogę dojścia do najbliższych drzwi ewakuacyjnych, usunąć ewentualne przeszkody na drodze ewakuacyjnej, oczekiwać na dalsze dyspozycje, ze wzmożoną uwagą kontrolować otoczenie. Osoby znajdujące się najbliżej określonego miejsca powinny sprawdzić teren oraz wykonać czynności określone powyżej.

Alarm II stopnia - polecenie natychmiastowej ewakuacji

Komunikat podawany automatycznie poprzez DSO

Treść komunikatu polecenie natychmiastowej ewakuacji

**“Proszę uwagę, proszę o uwagę. Szanowni klienci oraz pracownicy.
Z przyczyn technicznych prosimy o opuszczenie terenu sklepu oraz miejsc pracy.
Prosimy klientów o pozostawienie wózków.
Nasi pracownicy wskażą wam drogę do wyjścia”.**

W razie zarządzenia alarmu II stopnia:

1. **OTWÓRZ** najbliższe drzwi ewakuacyjne.
2. Staraj się **WYPROWADZIĆ** ludzi co najmniej 15 m od obiektu.
3. Przeprowadzenie ewakuacji ludzi jest podstawowym obowiązkiem pracowników Hipermarketu.

Jeżeli zauważysz objawy pożaru, a nie ogłoszono alarmu:

(dym, płomienie, działający tryskacz, objawy paniki wśród przebywających w Hipermarkecie)

1. **SPOKOJNIE!** Naciśnij najbliższy przycisk ręcznego ostrzegacza pożarowego.
2. **POWIADOM** o zdarzeniu **pracowników** w najbliższym otoczeniu wyraźnie, ale nie krzycz.
3. **POWIADOM** telefonicznie **dział ochrony** nr tel. wew. **422 lub 384** podaj co i gdzie się pali.
4. **OTWÓRZ** najbliższe drzwi ewakuacyjne.
5. **STARAJ** się wyprowadzić ludzi co najmniej 15 m od obiektu.
6. **SPRÓBUJ** gasić ogień (jeżeli widzisz jego źródło) wykorzystując podręczny sprzęt gaśniczy.
7. **TOWAR** zostaje w obrębie sali sprzedaży za wyjątkiem tego, ze strefy już za kasami.

Odwołanie alarmów

Treść komunikatu (powtórzony 3 razy w odstępach 10 sek.)

**„Proszę o uwagę, proszę o uwagę. Szanowni klienci oraz pracownicy.
Przyczyny techniczne dla których prosiliśmy o opuszczenie terenu sklepu ustały.
Prosimy klientów oraz pracowników o powrót do przerwanych czynności”**

2. Instrukcja postępowania na wypadek pożaru dla pracowników monitoringu

Po otrzymaniu informacji o pożarze (telefonicznej, z czujki, przycisku, itp.):

Powiadom wg kolejności:

Dyrektora Hipermarketu,	tel., 421
Kierownik Działu Bezpieczeństwa i Zapobiegania Stratom,	tel., 426
Kierownika Dyżurnego,	tel., 555
Kierownika Działu Technicznego	tel., 424

i zastosuj się do poleceń wydanych przez wymienione osoby.

W przypadku:

- A) braku odpowiednich poleceń lub trudności ze skontaktowaniem się z w/w osobami wydaj polecenie dla pracownika Recepcji lub osobiście ogłoś **ALARM I** oraz powiadom o prawdopodobnym zdarzeniu służbę ochrony.
- B) niesprawności instalacji nagłaśniającej połącz się drogą radiową z pracownikami służby ochrony i wydaj polecenie ogłoszenia alarmu głosem.

Alarm I stopnia
informacja o prawdopodobnym pożarze w obiekcie Hipermarketu:
Treść komunikatu (powtórzony 3 razy w odstępach 10 sek.)
“UWAGA! Pracownicy, ogłaszam kod 900”

Masz 3 minuty na sprawdzenie otrzymanej informacji.

Jeżeli informacja zostaje potwierdzona:

System DSO po przejściu systemu SAP w II stopień alarmowania ogłosi następujący komunikat. W przypadku niesprawności systemu wydaj polecenie dla pracownika Recepcji lub pracowników Ochrony albo osobiście ogłoś **ALARM II stopnia**

Alarm II stopnia
polecenie natychmiastowej ewakuacji podawane przez DSO lub operatora.
Treść komunikatu (powtórzony 3 razy w odstępach 10 sek.)
“Proszę uwagę, proszę o uwagę. Szanowni klienci oraz pracownicy.
Z przyczyn technicznych prosimy o opuszczenie terenu sklepu oraz miejsc pracy.
Prosimy klientów o pozostawienie wózków.
Nasi pracownicy wskażą wam drogę do wyjścia”.

Powiadom o pożarze Państwową Straż Pożarną poprzez wciśnięcie najbliższego ręcznego ostrzegacza pożarowego lub telefonicznie:

STRAŻ POŻARNA - telefon Nr 998

Po uzyskaniu telefonicznego połączenia wyraźnie podaj:

- ✓ gdzie i co się pali (dokładny adres i nazwę obiektu),
- ✓ czy istnieje zagrożenie życia ludzi,
- ✓ udziel wyraźnej odpowiedzi na inne zadane przez dyżurnego pytania,
- ✓ podaj numer telefonu z którego wzywasz pomocy oraz swoje imię i nazwisko.

U W A G A: Odłożyć słuchawkę dopiero po potwierdzeniu, że straż pożarna przyjęła zgłoszenie. Odczekać chwilę przy telefonie na ewentualne sprawdzenie numeru.

Po otrzymaniu polecenia odwołania alarmu od osób wymienionych kierownictwa lub kierującego akcją ratowniczą, poprzez instalację nagłaśniającą ogłoś komunikat:

Odwołanie alarmów
Treść komunikatu (powtórzony 3 razy w odstępach 10 sek.)
„Proszę o uwagę, proszę o uwagę. Szanowni klienci oraz pracownicy.
Przyczyny techniczne dla których prosiliśmy o opuszczenie terenu sklepu ustały.
Prosimy klientów oraz pracowników o powrót do przerwanych czynności”

3. Instrukcja postępowania na wypadek pożaru dla pracowników służby ochrony obiektu

1. Każdy pracownik Ochrony w wypadku zaistnienia pożaru lub innego miejscowego zagrożenia, powiadamia Kierownika Działu Ochrony lub pracownika monitoringu (TV ROOM).

2. Ustala się dwa rodzaje alarmów:

Alarm I stopnia

Jest to alarm cichy przeznaczony dla pracowników monitoringu i konieczny do sprawdzenia miejsca gdzie powstało ewentualne zagrożenie. W sytuacji kiedy występuje zagrożenie (nie koniecznie pożarowe) poprzez system DSO można podać komunikat:

Treść komunikatu

“UWAGA! Pracownicy, ogłaszam kod 900” dla
(podać miejsce np. piekarnia, hala sprzedaży, magazyn, pasaż, itp.)

3. W razie zarządzenia alarmu **I stopnia** należy

- **ZAKAZAĆ** wstępu do Hipermarketu osobom z zewnątrz za wyjątkiem służb ratowniczych
- **SPRAWDZIĆ** wizualnie drogę dojścia do najbliższych drzwi ewakuacyjnych, usunąć ewentualne przeszkody na drodze ewakuacyjnej, oczekiwać na dalsze dyspozycje, ze wzmoczoną uwagą kontrolować otoczenie.
- **ZAJĄĆ** wyznaczone miejsce w przydzielonym sektorze Hipermarketu, przygotować się do podjęcia działań ratowniczych i ich koordynowania w przydzielonych sektorach.

Alarm II stopnia

polecenie natychmiastowej ewakuacji podawane przez DSO lub operatora.

Treść komunikatu (powtórzony 3 razy w odstępach 10 sek.)

**“Proszę uwagę, proszę o uwagę. Szanowni klienci oraz pracownicy.
Z przyczyn technicznych prosimy o opuszczenie terenu sklepu oraz miejsc pracy.
Prosimy klientów o pozostawienie wózków.
Nasi pracownicy wskażą wam drogę do wyjścia”.**

4. W razie zarządzenia alarmu **II stopnia** należy:

- **OTWORZYĆ** najbliższe drzwi ewakuacyjne.
- Starać się **WYPROWADZIĆ** ludzi co najmniej 15 m od obiektu.
- Pracownicy Ochrony pełniący służbę zewnętrzną, kierują pojazdy klientów i dostawców poza teren przyległy do obiektu - zapewniając dojazd jednostkom ratowniczym.
- Przeprowadzenie ewakuacji ludzi jest podstawowym obowiązkiem pracowników Służby Ochrony Obiektu

5. **Jeżeli zauważysz objawy pożaru, a nie ogłoszono alarmu:**

(dym, płomienie, działający tryskacz, objawy paniki wśród przebywających w hali)

- **SPOKOJNIE** Naciśnij najbliższy przycisk ręcznego ostrzegacza pożarowego.
- **POWIADOM** o zdarzeniu pracowników w najbliższym otoczeniu, ale nie krzycz.
- **POWIADOM** telefonicznie kierownictwo obiektu podaj co i gdzie się pali – tel. **421**.
- **OTWÓRZ** najbliższe drzwi ewakuacyjne.
- **STARAJ** się wyprowadzić ludzi co najmniej 15 m od obiektu.
- **SPRÓBUJ** gasić ogień (jeżeli widzisz jego źródło) wykorzystując podręczny sprzęt gaśniczy.
- **TOWAR** zostaje w Hipermarkecie za wyjątkiem tego, ze strefy już za kasami.

Odwołanie alarmów

Treść komunikatu (powtórzony 3 razy w odstępach 10 sek.)

**„Proszę o uwagę, proszę o uwagę. Szanowni klienci oraz pracownicy.
Przyczyny techniczne dla których prosiliśmy o opuszczenie terenu sklepu ustały.
Prosimy klientów oraz pracowników o powrót do przerwanych czynności”**

4. Instrukcja postępowania (ogólna) na wypadek powstania pożaru Hipermarketu TESCO w Bielsku Białej przy ul. Warszawskiej 180

I. ALARMOWANIE

Każdy kto zauważył pożar lub inne zagrożenie lub uzyskał informację o pożarze (innym zagrożeniu) zobowiązany zachować spokój i nie dopuszczając do paniki natychmiast zaalarmować:

- Współpracowników i osoby znajdujące się w strefie zagrożenia,
- Wcisnąć najbliższy przycisk alarmu pożarowego (ROP)
- Z najbliższego aparatu telefonicznego powiadomić ochronę tel. wew. **422, 384** lub:

- Państwową Straż Pożarną tel. 998, 112 lub 33 816 64 13**

- dyрекcję obiektu

Po uzyskaniu połączenia należy spokojnie i wyraźnie podać:

- co się pali lub jakie są inne zagrożenia,
- gdzie się pali – Hipermarket TESCO w Bielsku Białej przy ul. Warszawskiej 180 oraz dokładne określenie miejsca (np. magazyn sklepu, sklep w pasażu,),
- czy istnieje zagrożenie dla ludzi, czy są osoby poszkodowane,
- nr telefonu z którego mówimy oraz swoje imię i nazwisko,

UWAGA:

odłożyć słuchawkę dopiero po otrzymaniu odpowiedzi, że strażak przyjął zgłoszenie. Odczekać chwilę przy telefonie na ewentualne sprawdzenie zgłoszenia.

W razie potrzeby (nieszczęśliwy wypadek lub awaria) alarmować:

Pogotowie Ratunkowe	tel. 999 lub 33 812 34 12
Pogotowie Gazowe	tel. 992 lub 33 811 38 53
Pogotowie Energetyczne	tel. 991 lub 33 811 38 54
Pogotowie Wod – Kan	tel. 994 lub 33 812 68 70
Policja	tel. 997 lub 33 812 12 00
Straż Miejska	tel. 986 lub 33 816 64 13
CPR	tel. 112

II. AKCJA RATOWNICZA – GAŚNICZA

- Równocześnie z alarmowaniem straży pożarnej należy w miarę możliwości (jeżeli jest to bezpieczne) przystąpić do akcji ratowniczo-gaśniczej przy pomocy gaśnic i hydrantów wewnętrznych znajdujących się w pobliżu.
- Do czasu przybycia jednostek Państwowej Straży Pożarnej dowodzenie akcją prowadzi Dyrektor Hipermarketu lub osoba go zastępująca lub osoby najbardziej energiczne i opanowane.
- Każdy pracownik powinien podporządkować się poleceniom kierującego akcją ratowniczą.
- Każda osoba przystępująca do akcji ratowniczej powinna pamiętać że:
 - w pierwszej kolejności ratuje się zagrożone życie ludzkie,
 - należy przeciwdziałać panice wśród ludzi przebywających w obiekcie, wzywając do zachowania spokoju i informując o drogach ewakuacji oraz roztaczając opiekę nad potrzebującymi pomocy,
 - wchodząc do pomieszczeń i stref zadymionych przyjmować pozycję pochyloną (jak najbliżej podłogi) oraz w miarę możliwości zabezpieczyć drogi oddechowe prostymi środkami (np. wilgotną chustką),
 - należy wyłączyć dopływ prądu elektrycznego do pomieszczeń i stref objętych pożarem, nie wolno gaśnić wodą instalacji i urządzeń elektrycznych będących pod napięciem (należy stosować gaśnice przeznaczone do tego celu tj. śniegowe i proszkowe),
 - należy podporządkować się osobom kierującym akcją ratowniczą,
 - nie należy otwierać bez konieczności potrzeby drzwi i okien w pomieszczeniach w których powstał pożar, ponieważ dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia.

III. EWAKUACJA

W przypadku ogłoszenia alarmu i zarządzenia ewakuacji, osoba korzystająca z obiektu powinna:

- Zachować spokój, nie wywoływać paniki.
- Podporządkować się poleceniom kierującego akcją ratowniczą lub personelu obsługującego akcję.
- Opuścić wskazanymi drogami i kierunkami ewakuacji oraz wyjściami ewakuacyjnymi – wskazanymi przez pracowników lub zgodnie z oznakowanymi drogami komunikacyjnymi, ewakuacyjnymi.
- Udzielić pomocy innym, potrzebującym osobom.

IV. UWAGI KOŃCOWE

- Na podstawie art. 9 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1229 z późniejszymi zmianami), każdy: „Kto zauważy pożar, klęskę żywiołową lub inne miejscowe zagrożenie, obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić osoby znajdujące się w strefie zagrożenia oraz jednostkę ochrony przeciwpożarowej bądź policję, wójta lub sołtysa:
- Instrukcja Niniejsza wchodzi w życie z dniem podpisania i obowiązuje wszystkich pracowników i użytkowników obiektu.

Bielsko Biala, dnia

.....

5. Instrukcja przeciwpożarowa dla klientów Hipermarketu TESCO w Bielsku Białej przy ul. Warszawskiej 180

Postanowienia ustawy z dnia 26 sierpnia 1991r o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. nr 178 poz. 1380 z późniejszymi zmianami) nakładają na wszystkie osoby fizyczne i prawne obowiązek brania udziału w zapobieganiu pożarom i ich zwalczaniu na zasadach określonych w ustawie oraz obciążają je odpowiedzialnością za szkody, jakie z powodu ich niedbałości, lekkomyślności lub opieszałości w wykonywaniu poleceń poniósł skutek wybuchu pożaru powierzony ich pieczy majątek.

W związku z powyższym każdy klient zobowiązany jest do:

1. natychmiastowego powiadomienia najbliższego pracownika Hipermarketu o:
 - wszelkich spostrzeżonych niedociągnięciach w stanie bezpieczeństwa pożarowego obiektu;
 - wszelkich zauważonych oznakach pożaru lub innego miejscowego zagrożenia (ogień, dym, śwąd, ostry zapach itp.);
 - uruchomieniu się urządzeń tryskaczowych (z sufitu leje się woda);
2. słuchania komunikatów przekazywanych przez głośniki sieci rozgłoszeniowej;
3. bezwzględnego podporządkowania się poleceniom służby ochrony obiektu i pracowników Hipermarketu.

W celu uniknięcia w obiekcie wybuchu pożaru i jego rozszerzania zabrania się:

1. używania ognia otwartego i palenia tytoniu w miejscach niedozwolonych (palenie tytoniu jest dozwolone jedynie w miejscach wyznaczonych i specjalnie oznakowanych);
2. dokonywania innych czynności, które obniżają stan bezpieczeństwa pożarowego lub mogą przyczynić się do powstania lub rozprzestrzeniania się pożaru.

W celu uniknięcia utrudnień w prowadzeniu akcji ratowniczej w wypadku pożaru lub innego miejscowego zagrożenia zabrania się:

1. pozostawiania bez opieki w przejściach i na drogach komunikacyjnych wózków w sposób, który mógłby ograniczać przejście lub przejazd oraz ewakuację;
2. parkowania pojazdów poza wyznaczonymi miejscami;
3. zastawiania jakimkolwiek materiałami, przedmiotami lub wózkami podręcznego sprzętu gaśniczego oraz dojść do wyłączników prądu i tablic rozdzielczych;
4. używania sprzętu pożarniczego do celów nie związanych z ochroną przeciwpożarową.

Każdy, nawet najmniejszy wypadek pożaru ugaszonego w zarodku, należy zgłosić najbliższemu pracownikowi Hipermarketu lub ochrony.

Za nieprzestrzeganie postanowień niniejszej instrukcji oraz zasad bezpieczeństwa przeciwpożarowego winni podlegają sankcjom karnym określonym w przepisach prawa

6. Zasady postępowania na wypadek miejscowych zagrożeń (MZ).

Miejscowe zagrożenie jest to inne niż pożar i klęska żywiołowa zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska np. katastrofy techniczne, chemiczne i ekologiczne a także inne zdarzenia wywołane celowym działaniem ludzi np. zamachy bombowe i terrorystyczne.

6.1. Źródła informacji (występujące najczęściej) o miejscowym zagrożeniu

1. Zagrożenie katastrofą techniczną (budowlaną)
 - informacja przekazana przez służby techniczne
 - Informacja przekazana przez osoby (pracownicy, klienci)
2. Zagrożenie katastrofą chemiczną lub ekologiczną
 - ostrzeżenie od służb ratowniczych
 - informacja w środkach masowego przekazu (wiadomości radiowe)
 - informacja przekazana przez osoby (pracownicy, klienci, osoby postronne))
3. Zagrożenie zamachem bombowym
 - informacja telefoniczna
 - informacja listowa (anonim)
 - znalezienie podejrzanego przedmiotu, paczki,
4. Zagrożenie zamachem terrorystycznym, napadem rabunkowym
 - informacja od Służby Ochrony Obiektu lub Policji
 - bezpośredni atak
5. Zagrożenie zamachem bioterrotycznym
 - otrzymanie podejrzanego przesyłki lub paczki (wyczuwalny proszek, miękka "pływająca" zawartość),
 - otwarcie przesyłki lub innego opakowania z zawartością nieznanego pochodzenia np. proszek, pianina, galareta.

6.2. Instrukcja postępowania w przypadku powstania miejscowego zagrożenia (MZ)

1. Każda osoba która dowiedziała się o innym miejscowym zagrożeniu powinna niezwłocznie powiadomić Służbę Ochrony Obiektu tel. 422 lub 384
2. Służba Ochrony Obiektu powinna niezwłocznie powiadomić Kierownika Działu Bezpieczeństwa i Zapobiegania Stratom lub pracowników monitoringu.
3. Pracownik Recepcji który odebrał telefoniczną informację o zagrożeniu powinien niezwłocznie powiadomić Kierownika Działu Bezpieczeństwa i Zapobiegania Stratom lub pracowników monitoringu i w miarę możliwości uzyskać jak najwięcej informacji o rodzaju zagrożenia oraz o informatorze.
4. Pracownik monitoringu powinien niezwłocznie powiadomić niżej wymienione osoby, wg kolejności:

Dyrektora Hipermarketu,	-tel. 421
Kierownika Działu Bezpieczeństwa i Zapobiegania Stratom y,	-tel. 426
Kierownika Dyżurnego,	-tel. 555

W przypadku zagrożenia katastrofą techniczną lub budowlaną Kierownika Działu Technicznego tel. wew. 424 oraz:

• Państwową Straż Pożarną	-	tel. 998,	33 816 64 13
• Pogotowie Ratunkowe	-	tel. 999,	33 812 12 44
• Policję	-	tel. 997,	33 812 43 12
• Centrum Powiadamiania Ratunkowego		tel. 112,	

Uwaga: W przypadku zagrożenia zamachem bombowym lub terrorystycznym należy obowiązkowo powiadomić Policję.

5. Powiadomione w/w osoby powinny niezwłocznie określić stopień zagrożenia, a w razie konieczności ogłosić alarm wg zasad określonych w rozdziale zasady postępowania na wypadek pożaru.

W przypadku konieczności przeprowadzenia ewakuacji alarm II stopnia może zostać ogłoszony natychmiast lub z opóźnieniem. Ewakuacja powinna zostać zakończona nie później niż 30 minut przed przewidywanym czasem wystąpienia zagrożenia, gdy znana jest jego godzina.

6. Po przybyciu jednostki Straży Pożarnej lub Policji kierowanie akcją ratowniczą przejmuje dowódca tych jednostek.

7. Zasady postępowania w przypadku zagrożenia bioterroryzmem

1. W przypadku otrzymania przesyłki niewiadomego pochodzenia lub budzącej podejrzenia, należy:
 - nie otwierać przesyłki,
 - umieścić ją w grubym worku plastikowym i szczelnie zamknąć,
 - worek ten umieścić w drugim worku plastikowym, szczelnie zamknąć i zakleić taśmą,
 - tak wykonanej paczki nie wolno przemieszczać, należy pozostawić ją na miejscu,
 - powiadomić o zdarzeniu Służbę Ochrony Obiektu.
- 2 W przypadku otwarcia przesyłki i stwierdzenia podejrzanego zawartości, należy:
 - nie naruszać tej zawartości, nie rozsypywać, nie przenosić, nie dotykać, nie wachać,
 - wyłączyć wentylację, zamknąć okna i drzwi,
 - całą zawartość umieścić w worku plastikowym, szczelnie zamknąć i zakleić taśmą,
 - dokładnie umyć ręce,
 - worek ten umieścić w drugim worku plastikowym, szczelnie zamknąć i zakleić taśmą,
 - ponownie dokładnie umyć ręce,
 - powiadomić o zdarzeniu Służbę Ochrony Obiektu.

8. Organizacja działań ratowniczych

- 1) Równolegle z zaalarmowaniem straży pożarnej należy przystąpić do akcji ratowniczo -gaśniczej przy pomocy podręcznego sprzętu gaśniczego znajdującego się w pobliżu
- 2) Do czasu przybycia straży pożarnej akcją ratowniczą kieruje Kierownik Działu Bezpieczeństwa i Zapobiegania Stratom, Dyrektor Hipermarketu lub osoba zastępująca go, odpowiedzialna za bezpieczeństwo osób i mienia w obiekcie. Kierujący działaniem ratowniczym wyznacza jednego z pracowników ochrony do pokierowania na miejsce pożaru przybywających jednostek straży pożarnej
- 3) W momencie przybycia pierwszej jednostki straży pożarnej, jej dowódca przejmuje kierowanie działaniem ratowniczym.
- 4) Pracownikom nie wolno samowolnie oddalać się z miejsca objętego pożarem, jeżeli życie i zdrowie nie jest zagrożone - oczekiwać mają na dyspozycje

Kierownika Działu Bezpieczeństwa i Zapobiegania Stratom, którego należy powiadomić o każdym pożarze nawet ugaszonym własnymi siłami w zarodku.

W związku z potrzebami wynikającymi w trakcie prowadzenia ewentualnej akcji ratowniczej, pracownicy winni znać uprawnienia podmiotów ratowniczych:

- 5) Do organizowania i prowadzenia akcji ratowniczej w czasie walki z pożarami oraz likwidacji miejscowych zagrożeń powołana jest PAŃSTWOWA STRAŻ POŻARNA.
- 6) Strażacy biorący udział w akcji ratowniczej, w zakresie niezbędnym do prowadzenia tej akcji, mają prawo do korzystania z:
- 7) a/ dróg, gruntów i zbiorników wodnych państwowych, komunalnych i prywatnych,
- 8) b/ komunalnych i prywatnych ujęć wodnych i środków gaśniczych.

- 9) W okolicznościach uzasadnionych stanem wyższej konieczności strażak kierujący akcją ratowniczą ma prawo zarządzenia:
- a/ ewakuacji ludzi i mienia z terenu objętego akcją ratowniczą, w szczególności gdy:
 - istnieje możliwość rozprzestrzenienia się pożaru,
 - usytuowanie mienia utrudnia prowadzenia działania ratowniczego,
 - b/ koniecznych prac wyburzeniowych, w sytuacjach:
 - zagrożenia ludzi i mienia,
 - potrzeby dotarcia do źródeł zagrożenia w celu jego rozpoznania,
 - potrzeby użycia środków gaśniczych,
 - potrzeby zapewnienia dróg dojścia i ewakuacji,
 - c/ wstrzymania komunikacji w ruchu lądowym, w celu:
 - zapewnienia właściwego ustawienia i eksploatacji sprzętu ratowniczego,
 - zapewnienia dróg komunikacyjnych,
 - eliminacji zagrożeń powodowanych przez środki komunikacji,
 - d/ udostępnienia pojazdów, środków i przedmiotów niezbędnych do akcji ratowniczej,
 - e/ zakazu przebywania osobom postronnym w rejonie akcji ratowniczej.
- 10) Kierujący akcją strażak ma prawo:
- a/ żądania niezbędnej pomocy od:
 - instytucji państwowych,
 - podmiotów gospodarczych,
 - organizacji,
 - obywateli,
 - b/ odstąpienia od zasad powszechnie uznanych za bezpieczne.
- 11) Każda osoba, która zauważy pożar, klęskę żywiołową, lub inne miejscowe zagrożenia, obowiązana jest zawiadomić osoby będące w strefie zagrożenia oraz jednostkę ochrony przeciwpożarowej, bądź policję, lub najbliższego przełożonego.

9. Zabezpieczenie pogorzeliska

- 1) Dyrektor Hipermarketu lub osoba przez niego upoważniona odpowiedzialny jest za:
 - a) zabezpieczenie miejsca pożaru i wystawienie posterunku pogorzeliskowego w celu zapobieżenia powstania pożaru wtórnego,
 - b) przystąpienie do uporządkowania pogorzeliska po zakończeniu działalności Policji, firmy ubezpieczeniowej lub komisji powołanej do ustalenia okoliczności i przyczyn pożaru
- 2) Wszelkie nadwyřęzone konstrukcje, grożące zawaleniem należy zabezpieczyć poprzez podstępłowanie bądź całkowitą rozbiórkę.
- 3) Należy utrzymywać łączność z właściwym stanowiskiem kierowania straży pożarnej
- 4) Każdy pożar powinien być przedmiotem wyjaśniającego postępowania popożarowego, które zarządza Dyrektor Hipermarketu.
- 5) Postępowanie wyjaśniające po pożarze, prowadzone jest niezależnie od czynności podejmowanych przez policję i straż pożarną.
- 6) Postępowanie ma na celu:
 - a. ustalenie faktycznej lub domniemanej przyczyny pożaru,
 - b. wskazanie ewentualnego sprawcy pożaru, a także osób winnych niedopełnienia obowiązków, które sprzyjały powstaniu pożaru,
 - c. ustalenia wysokości szkód, jakie poniosła jednostka organizacyjna w wyniku pożaru,
 - d. ustalenia okoliczności wypadków z ludźmi w wyniku pożaru,
 - e. wskazania wniosków prewencyjnych, mających na celu zapobieżenie w przyszłości podobnym zdarzeniom.

X. Zasady zaznajamiania pracowników z przepisami przeciwpożarowymi

Szkolenie z zakresu ustaleń dot. bezpieczeństwa osób korzystających z obiektu zwane dalej szkoleniem przeciwpożarowym, ma na celu zapoznanie pracowników z:

- zagrożeniem pożarowym występującym na terenie obiektów,
- sposobami eliminacji zagrożenia pożarowego,
- przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej,
- zasadami postępowania na wypadek pożaru lub innego miejscowego zagrożenia,
- zasadami obsługi sprzętu i urządzeń gaśniczych,
- warunkami prowadzenia ewakuacji osób i mienia.

Wszyscy pracownicy zobowiązani są do udziału w szkoleniach przeciwpożarowych. Szkolenie przeciwpożarowe może być łączone lub prowadzone w ramach szkoleń wstępnych i okresowych w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

1. Rodzaj Szkoleń

- a) Szkolenie wstępne - organizowane w momencie przyjęcia pracownika do pracy. Szkolenie obejmuje zapoznanie pracowników z postanowieniami niniejszej Instrukcji oraz zasadami bezpieczeństwa pożarowego na stanowisku pracy. Szkolenie obejmuje całokształt zagadnień ochrony przeciwpożarowej występujących w Hipermarkecie. Szkolenie prowadzi Inspektor ds. BHP i Ppoż. Odbycie przeszkolenia wstępnego pracownik potwierdza składając oświadczenie o zapoznaniu z niniejszą Instrukcją (wzór RP 166). Odbycie przeszkolenia wstępnego jest warunkiem dopuszczenia do pracy.
- b) Szkolenie okresowe - szkolenie okresowe ma na celu aktualizację i ugruntowanie wiedzy i umiejętności w dziedzinie ochrony przeciwpożarowej oraz zaznajomienie uczestników szkolenia z nowymi rozwiązaniami techniczno-organizacyjnymi w tym zakresie. Osoby będące pracodawcami oraz inne osoby kierujące pracownikami, w szczególności kierownicy, mistrzowie i brygadziści powinni odbyć takie szkolenie w terminie do sześciu miesięcy od rozpoczęcia pracy, natomiast pozostali pracownicy powinni odbyć takie szkolenia w terminie do jednego roku. Szkolenie okresowe powinno być prowadzone przez wykładowców posiadających niezbędne kwalifikacje zawodowe

2. Dokumentacja Szkoleń

- a) dokumentację wstępnego szkolenia przeciwpożarowego stanowi oświadczenie pracownika (wzór RP 166). Druk oświadczenia wydaje pracownik BHP, a następnie po odbyciu szkolenia i podpisaniu oświadczenia - włączane jest ono do akt osobowych pracownika. W wypadku osób nie będących pracownikami Hipermarketu, oświadczenia włączane są do akt stanowiących podstawę prowadzenia działalności na terenie obiektu.
- b) dokumentację szkolenia okresowego stanowi zaświadczenie wydane przez organizatora szkolenia przechowywane w aktach osobowych pracownika oraz Dziennik Szkolenia przechowywany u organizatora szkolenia.

Lp.	TEMATYKA SZKOLENIA
1	Zagrożenie pożarowe obiektu, możliwe przyczyny powstania i rozprzestrzenienia się pożaru.
2	Obowiązki pracowników w zakresie zapobiegania powstania pożaru
3	Obowiązki pracowników w wypadku powstania pożaru. Ewakuacja ludzi i mienia, drogi i środki ewakuacji.
4	Środki gaśnicze i podręczny sprzęt gaśniczy. Praktyczne zasady stosowania i użycia podręcznego sprzętu gaśniczego dostępnego w obiekcie.

3. Organizacja i zasady zaznajamiania osób i firm pracujących na rzecz Hipermarketu z przepisami przeciwpożarowymi.

- 1) Zaznajamianie osób pracujących w firmach świadczących usługi lub pracujących na rzecz Hipermarketu z przepisami przeciwpożarowymi obowiązującymi w TESCO – Hipermarket Bielsko Biała przeprowadzane jest w Recepcji Hipermarketu na podstawie wyciągu z niniejszej Instrukcji
- 2) Wyciąg, o którym mowa w p-ktcie 1. powinien zawierać:
 - zasady zapobiegania możliwości powstania pożaru
 - zasady prowadzenia prac niebezpiecznych pod względem pożarowym
 - rozmieszczenie gaśnic
 - organizacja i warunki ewakuacji
 - zasady postępowania na wypadek pożaru
 - organizacja i zasady zaznajamiania osób i firm pracujących na rzecz Hipermarketu z przepisami przeciwpożarowymi
- 3) Pracownik innej firmy oddelegowany do Hipermarketu lub którego miejscem wykonywania pracy jest Hipermarket TESCO – Bielsko Biała, potwierdza na piśmie zapoznanie się z przepisami przeciwpożarowymi obowiązującymi w TESCO – Hipermarket Bielsko Biała składając stosowne oświadczenie załącznik nr 2.

XI. Zadania i obowiązki pracowników w zakresie ochrony przeciwpożarowej

1. Odpowiedzialność pracowników

Wszyscy pracownicy ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną za nieznaną obowiązków w obiekcie przepisów przeciwpożarowych i postanowień niniejszej instrukcji. Za wykroczenia i przestępstwa pracowników przeciwko bezpieczeństwu pożarowemu zastosowanie wobec nich ma Kodeks Wykroczeń i Kodeks Karny. W celu zapewnienia wymagań ochrony przeciwpożarowej oraz skutecznego likwidowania zaistniałych zagrożeń każdy pracownik powinien ukończyć szkolenia przeciwpożarowe według zasad i programu określonego w punkcie X niniejszej instrukcji.

Pracownicy Hipermarketu TESCO odpowiadają w szczególności za:

Sprawne przeprowadzenie ewakuacji osób korzystających z Hipermarketu poprzez natychmiastowe otwarcie wyjść ewakuacyjnych, niedopuszczanie do powstania paniki, sprawdzenie wszystkich pomieszczeń w celu upewnienia się, że nikt w nich nie pozostał. Natychmiastowe likwidowanie wszelkich źródeł pożaru i innego miejscowego zagrożenia. Powiadomienie, zaalarmowanie Państwowej Straży Pożarnej o wystąpieniu zagrożenia z dokładnym podaniem jego charakteru i rozmiarów (dotyczy to również przypadków kiedy np. pożar został ugaszony przez pracowników i wydaje się, że straż pożarna nie będzie potrzebna).

2. Dyrektor

Zgodnie z art. 4.1 Ustawy o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991 r. Dyrektor Hipermarketu TESCO zapewniając jej ochronę przeciwpożarową zobowiązany jest w szczególności do:

- Zapewnienia przestrzegania przeciwpożarowych wymagań budowlanych oraz bezpiecznej eksploatacji instalacji i urządzeń stanowiących wyposażenie obiektu,
- Zapewnienia wyposażenia pomieszczeń w sprzęt pożarniczy, ratowniczy i środki gaśnicze oraz zapewnić konserwację i naprawy sprzętu oraz urządzeń określonych zgodnie z zasadami i wymaganiami gwarantującymi sprawne i niezawodne ich funkcjonowanie,
- Zapewnienia osobom przebywającym w obiekcie bezpieczeństwa i możliwości ewakuacji na wypadek powstania pożaru,
- Zapewnienia właściwego przeszkolenia przeciwpożarowego wszystkich pracowników,
- Przygotowania obiektu do prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczej,
- Ustalenia sposobu postępowania na wypadek pożaru,
- Nadzorowania przestrzegania przez podległych pracowników postanowień zawartych w instrukcji bezpieczeństwa pożarowego, oraz przepisach ogólnych,
- Stosowania odpowiednich sankcji w stosunku do pracowników winnych zaniedbań stwarzających możliwości powstania pożaru,
- Przeprowadzenia okresowych analiz stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego użytkowanych pomieszczeń,
- Podejmowania wszelkich przedsięwzięć zmierzających do poprawy zabezpieczenia przeciwpożarowego użytkowanych pomieszczeń.
- utrzymanie budynków i pomieszczeń w należytym stanie pod względem bezpieczeństwa pożarowego,
- określenie obowiązków i odpowiedzialności podległych komórek organizacyjnych za stan zabezpieczenia przeciwpożarowego,
- zapewnienie nadzoru nad realizowaniem wniosków i zarządzeń pokontrolnych dotyczących zabezpieczenia ppoż. obiektów.

3. Obowiązki Kierownika Działu Bezpieczeństwa i Zapobiegania Stratom Obiektu

Kierownik Działu Bezpieczeństwa i Zapobiegania Stratom odpowiada w szczególności za:

- organizowanie akcji ratowniczej w razie zaistnienia pożaru, kierowanie działaniem ratowniczym do przybycia jednostek ratowniczych,
- prowadzenie doraźnych i okresowych kontroli stanu ochrony przeciwpożarowej i sprawdzanie stopnia przestrzegania przepisów przeciwpożarowych,
- współdziałanie z właściwymi działami w zakresie ustalania warunków bezpieczeństwa pożarowego przy prowadzeniu prac pożarowo-niebezpiecznych, remontach, pracach modernizacyjnych i innych,
- wnioskowanie do kierownictwa o ukaranie osób, które swym działaniem lub zaniedbaniem spowodują zagrożenie pożarowe,
- współdziałanie w zakresie ochrony przeciwpożarowej z właściwą terenowo Komendą PSP,
- prowadzenie analizy i ewidencji pożarów, które miały miejsce na terenie Hipermarketu,
- zabezpieczanie terenu ewentualnej akcji ratowniczej przed dostępem osób niepowołanych i mogących utrudnić prowadzenie tej akcji,
- zapewnienie pilotowania przybyłych z zewnątrz jednostek PSP do miejsca ewentualnej akcji ratowniczej lub prowadzonych ćwiczeń,
- zabezpieczenie mienia ewakuowanego z pomieszczeń objętych lub zagrożonych pożarem,
- zatrzymanie osób podejrzanych o spowodowanie pożaru do czasu przybycia Policji,
- prowadzenie dokumentacji i spraw związanych z ochroną przeciwpożarową,
- znajomość warunków przeprowadzania sprawnej ewakuacji osób i mienia,
- powiadamianie Firm wymienionych w załączniku do "Instrukcji" o niesprawności instalacji przeciwpożarowych i podręcznego sprzętu gaśniczego,
- nadzór nad przestrzeganiem przez pracowników i osoby przebywające na terenie Hipermarketu zasad bezpieczeństwa pożarowego,
- niedopuszczanie firm zewnętrznych do wykonywania prac na terenie Hipermarketu bez zezwolenia Kierownika Działu Technicznego
zapewnienie zatrzymania napływu ludzi do Hipermarketu w przypadku ogłoszenia alarmu

4. Obowiązki Kierowników Działów / Stoisk

Kierownicy Działów (Stoisk odpowiadają za stan bezpieczeństwa pożarowego w kierowanym przez siebie Dziale) Stoisk, ponadto zobowiązani są do:

- znajomości warunków przeprowadzania sprawnej ewakuacji osób i mienia,
- współdziałania z właściwymi działami w zakresie ustalania warunków bezpieczeństwa pożarowego przy prowadzeniu prac pożarowo-niebezpiecznych, remontach, pracach modernizacyjnych i innych,
- uzgadniania z Kierownikiem Działu Technicznego wszelkich prac wykonywanych przez firmy zewnętrzne i uzyskania zezwolenia na prowadzenie tych prac,
- wnioskowania do Pracodawcy o ukaranie osób, które swym działaniem lub zaniedbaniem spowodują zagrożenie pożarowe,
- posiadania dokładnej znajomości zasad alarmowania i postępowania w wypadku powstania pożaru,
- nadzoru nad przestrzeganiem przez pracowników i osoby przebywające na terenie Działu przepisów przeciwpożarowych,
- szkolenia pracowników (w ramach instruktażu stanowiskowego) z zakresu ochrony przeciwpożarowej a w szczególności Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego,

- kontroli pod względem ochrony przeciwpożarowej pomieszczeń przed zamknięciem,
- dopilnowania, by podręczny sprzęt gaśniczy i urządzenia przeciwpożarowe nie były używane niezgodnie z ich przeznaczeniem,
- znajomości miejsc w których rozmieszczono podręczny sprzęt gaśniczy, hydranty, urządzenia przeciwpożarowe itp.,
- znajomości zasad obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego, zasad działania i sposobów uruchamiania urządzeń przeciwpożarowych,
- zgłaszania Kierownikowi Działu Bezpieczeństwa i Zapobiegania Stratom wszelkich nieprawidłowości w zakresie stanu bezpieczeństwa pożarowego

5. Obowiązki Kierownika Działu Technicznego

- instruowanie pracowników wykonujących roboty remontowo - budowlane o zachowaniu warunków bezpieczeństwa pożarowego obowiązujących na terenie Hipermarketu (dotyczy w szczególności pracowników obcych Firm),
- nadzór nad przestrzeganiem bezpieczeństwa w czasie przeprowadzania prac remontowych, a w szczególności przy wykonywaniu prac spawalniczych,
- usuwanie zanieczyszczeń z przewodów dymowych i spalinowych palenisk opalanych paliwem płynnym - co najmniej 2 razy w roku,
- nadzór nad urządzeniami gaśniczymi, sygnalizacji pożaru, podręcznym sprzętem gaśniczym oraz zapewnienie ich konserwacji,
- sprawdzanie 1 raz w miesiącu działania świateł bezpieczeństwa,

6. Obowiązki Pracowników Ochrony Obiektu

- posiadanie dokładnej znajomości zasad alarmowania i postępowania w wypadku powstania pożaru,
- nadzór nad przestrzeganiem przez pracowników i osoby przebywające na terenie obiektów przepisów przeciwpożarowych,
- kontrola pod względem ochrony przeciwpożarowej pomieszczeń przed zamknięciem i podczas obchodów nocnych,
- dopilnowanie, aby podręczny sprzęt gaśniczy i urządzenia przeciwpożarowe nie były używane niezgodnie z ich przeznaczeniem,
- znajomość miejsc w których rozmieszczono podręczny sprzęt gaśniczy, hydranty, urządzenia przeciwpożarowe itp.,
- znajomość zasad obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego, zasad działania i sposobów uruchamiania urządzeń przeciwpożarowych,
- ponadto pracownicy monitoringu zobowiązani są do znajomości zasad obsługi centralek sygnalizacji pożaru i instrukcji postępowania w przypadku zadziałania instalacji alarmu pożarowego, i urządzeń oddymiających itp.

7. Obowiązki Pracowników Obsługi Parkingu

- czuwanie nad prawidłowym ustawianiem pojazdów tak, aby był stały dostęp do:
 - ✓ bramy dojazdowej,
 - ✓ hydrantów,
 - ✓ głównych wejść do Hipermarketu i wyjść ewakuacyjnych,
 - ✓ sektorów parkingów,
- zapewnienie drożności dróg pożarowych w obrębie parkingów, w wypadku pożaru kierowanie pojazdów poza obszar Hipermarketu, zapewniając dojazd pojazdów służb ratowniczych,

- zapewnienie sprawnej ewakuacji pojazdów podczas akcji ratowniczej,
- znajomość miejsc rozstawienia podręcznego sprzętu gaśniczego przeznaczonego do zabezpieczenia parkingu oraz posiadanie umiejętności obsługi tego sprzętu.

8. Obowiązki osób i firm pracujących na rzecz Hipermarketu

Wszystkie osoby oraz przedstawiciele firm pracujących na rzecz Hipermarketu obowiązani są:

- zapoznać się z obowiązującymi w Hipermarkecie przepisami i zasadami ochrony przeciwpożarowej,
- znać i przestrzegać przepisy przeciwpożarowe,
- znać zasady postępowania w wypadku powstania pożaru i innych miejscowych zagrożeń,
- znać miejsca rozmieszczenia podręcznego sprzętu gaśniczego oraz winni posiadać umiejętność posługiwania się tym sprzętem,
- znać warunki przeprowadzania sprawnej ewakuacji osób i mienia.

Ponadto, w/w osoby zobowiązane są:

- stosować się do zaleceń i wskazówek wydawanych przez osoby odpowiedzialne za stan bezpieczeństwa pożarowego a mianowicie:
 - ✓ Dyrektora Hipermarketu i osoby jego zastępujące,
 - ✓ Kierowników Działów i Stoisk,
 - ✓ Kierownika Działu Bezpieczeństwa i Zapobiegania Stratom,
 - ✓ Pracowników Służby Ochrony,
 - ✓ Kierownika Działu Technicznego,
 - ✓ Inspektora ds. BHP i Ppoż.
- niezwłocznie zgłaszać zauważone nieprawidłowości w zakresie bezpieczeństwa pożarowego w/w osobom.
- uzgadniać z odpowiednim wyprzedzeniem wszystkie prace i uzyskać na nie zezwolenie od Kierownika Działu Technicznego, szczególnie na prace wymagające zainstalowania dodatkowych maszyn i urządzeń, podłączenia do wszelkich instalacji Hipermarketu.

Bez zgody Kierownika Działu Technicznego niedopuszczalne jest wykonywanie jakichkolwiek prac remontowych, budowlanych i instalacyjnych w obiekcie !!!

9. Obowiązki służby BHP

Służba BHP odpowiedzialna jest za realizowanie zagadnień związanych z ochroną przeciwpożarową w ramach szkoleń i kontroli bezpieczeństwa i higieny pracy.

10. Obowiązki działu kadr

Dział kadr odpowiedzialny jest za prowadzenie dokumentacji osobowej z zakresu potwierdzeń i szkoleń związanych z ochroną przeciwpożarową.

11. Obowiązki dzierżawców stoisk i stendów

Dzierżawcy stoisk i stendów odpowiadają za:

- stan bezpieczeństwa pożarowego w użytkowanym przez siebie stoisku (stendzie),

- znajomość warunków przeprowadzenia sprawnej ewakuacji osób i mienia,
- współdziałanie z właściwymi działami TESCO w zakresie ustalania warunków bezpieczeństwa pożarowego przy prowadzeniu prac niebezpiecznych pod względem pożarowym, remontach pracach modernizacyjnych i innych,
- uzgadnianie z Kierownikiem Działu Technicznego wszelkich prac wykonywanych przez firmy zewnętrzne i uzyskanie zezwolenia na prowadzenie tych prac,
- poddawanie się szkoleniom przeciwpożarowym organizowanym przez służby TESCO, a w szczególności znajomości Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego,
- znajomość zasad alarmowania i postępowania w przypadku powstania pożaru,
- przestrzeganie przepisów przeciwpożarowych,
- poddawanie kontroli pod względem przeciwpożarowym pomieszczeń przed zamknięciem,
- zapewnienie sprawności posiadanej przez siebie gaśnicy,
- znajomość miejsc, w których rozmieszczono gaśnice, hydranty, urządzenia przeciwpożarowe itp. w okolicach swojego stoiska (stendu),
- znajomość zasad obsługi gaśnic, zasad działania i sposobów uruchamiania urządzeń przeciwpożarowych,
- zgłaszanie zmian w asortymencie lub w wystroju stoiska (stendu), jeżeli przechowywane towary mogłyby pogorszyć stan bezpieczeństwa pożarowego w zakresie jego palności, ilości zmiany rozmieszczenia kosztem dróg ewakuacyjnych.

XII. Wykaz telefonów

1. Wykaz telefonów służb awaryjnych

STRAŻ POŻARNA	Nr telefonu	998
POGOTOWIE RATUNKOWE	Nr telefonu	999
POLICJA	Nr telefonu	997
CENTRUM POWIADAMIANIA RATUNKOWEGO	Nr telefonu	112

2. Wykaz telefonów osób funkcyjnych

KIEROWNICTWO		
Imię i nazwisko / funkcja	Tel. służbowy	Tel. domowy
Dyrektor Hipermarketu	421	
Kierownik Dyżurny Hipermarketu	555	
Kierownik Działu Bezpieczeństwa i Zapobiegania Stratom	426	

XIII. Załączniki

Załącznik nr 1 – Wzór nr RP 166 – oświadczenie pracownika o zapoznaniu z instrukcją bezpieczeństwa pożarowego

Załącznik Nr 2 – Wzór nr RP 167 – oświadczenie o zapoznaniu z przepisami przeciwpożarowymi

Załącznik Nr 3 – Procedura zabezpieczenia prac niebezpiecznych pod względem pożarowym na terenie hipermarketu TESCO – Bielsko Biała

Załącznik Nr 4 – Procedura sprzedaży fajerwerków.

Załącznik Nr 5 – Wzór – protokół z praktycznego sprawdzenia organizacji i warunków ewakuacji w Hipermarkecie TESCO zlokalizowanym w Bielsku Białej przy ul. Warszawskiej 180

Rysunek nr 1 – Plan zagospodarowania terenu

Rysunek nr 2 – Podział na strefy pożarowe

Rysunek nr 3 – Plan ochrony przeciwpożarowej

Wzór nr RP 166

Bielsko Biała, dnia r.

O Ś W I A D C Z E N I E

Ja, niżej podpisany(a)

.....

Zatrudniony(a) na stanowisku

.....

Oświadczam,

że zostałem(am) zapoznany(a) z treścią „Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego” obowiązującej w TESCO/POLSKA/ Sp. z o.o. Hipermarket Bielsko Biała przy ul. Warszawskiej 180, oraz ogólnymi przepisami przeciwpożarowymi.

Zobowiązuję się do ścisłego przestrzegania ich postanowień.

.....
(podpis pracownika)

Czas archiwizacji:-5 lat

Częstotliwość wypełniania:- w razie potrzeby

Wzór nr RP 167

Bielsko Biała, dnia r.

O Ś W I A D C Z E N I E

Ja, niżej podpisany(a)

.....

nazwisko i imię

Pracownik Firmy

.....

nazwa firmy

Zatrudniony na stanowisku

.....

Oświadczam,

że zostałem(am) zapoznany(a) z przepisami przeciwpożarowymi obowiązującymi w TESCO/POLSKA/ Sp. z o.o. Hipermarket Bielsko Biała przy ul. Warszawskiej 180, oraz ogólnymi przepisami przeciwpożarowymi.

Zobowiązuję się do ścisłego przestrzegania przepisów przeciwpożarowych

.....

(podpis pracownika)

Czas archiwizacji:-5 lat

Częstotliwość wypełniania:- w razie potrzeby

 TESCO /Polska/ Sp. z o.o. 30-347 Kraków ul. Kapelanka 56	BHP		Nr procedury:	SH 08 HM
	Tytuł procedury	Procedura prowadzenia prac pożarowo – niebezpiecznych w TESCO Polska,	Wersja:	02
			Data wydania:	19.02.2008
			Data ostatniej aktualizacji:	29.06.2009
			Obowiązuje od:	01.07.2009

Cel

Zgodne z prawem prowadzenie prac pożarowo - niebezpiecznych w sklepach TESCO

Postępowanie

A. Zasady organizacyjne przy ustalaniu zabezpieczeń przeciwpożarowych przy pracach pożarowo-niebezpiecznych.

1. Prace pożarowo-niebezpieczne mogą być wykonywane na terenie sklepów TESCO (Polska) Sp. z o.o. pod warunkiem spełnienia wymagań z zakresu ochrony przeciwpożarowej, obowiązującej przed i w trakcie ich wykonywania oraz po zakończeniu prac.
2. Wymagania, o których mowa poniżej ustalane są każdorazowo przed rozpoczęciem prac, w oparciu o postanowienia niniejszej procedury oraz przepisów szczegółowych obowiązujących w przedmiotowej sprawie.
3. Zasady organizacji i prowadzenia prac pożarowo-niebezpiecznych określone są przez:
 - Regionalnego Kierownika ds. Eksploatacji lub osobę przez niego upoważnioną,
 - Menedżera/Kierownika sklepu TESCO (Polska) Sp. z o.o. lub osobę przez niego upoważnioną, na terenie której wykonywana jest praca.
 - Przedstawiciela firmy wykonującej prace pożarowo niebezpieczne.
 - Kierownika Działu Bezpieczeństwa i Zapobiegania Stratom lub osobę przez niego upoważnioną,
 - Inspektora ds. ochrony ppoż.
 - Specjalistę ds. ochrony przeciwpożarowej jako pomocy w przypadku prac nietypowych.
4. Zgodę na rozpoczęcie prac wydaje:
Menedżer/Kierownik sklepu lub osoba przez niego upoważniona.
Zgoda musi być wyrażona pisemnie (na druku podanym w załączniku Nr 1)
5. Zabezpieczenie i dozór miejsca prowadzenia prac pożarowo-niebezpiecznych po ich zakończeniu należy powierzać osobom posiadającym do tego odpowiednie przygotowanie.
Po zakończeniu prac całość dokumentacji przechowuje Menedżer/Kierownik sklepu

B. Obowiązki osób związanych z pracami pożarowo - niebezpiecznymi.

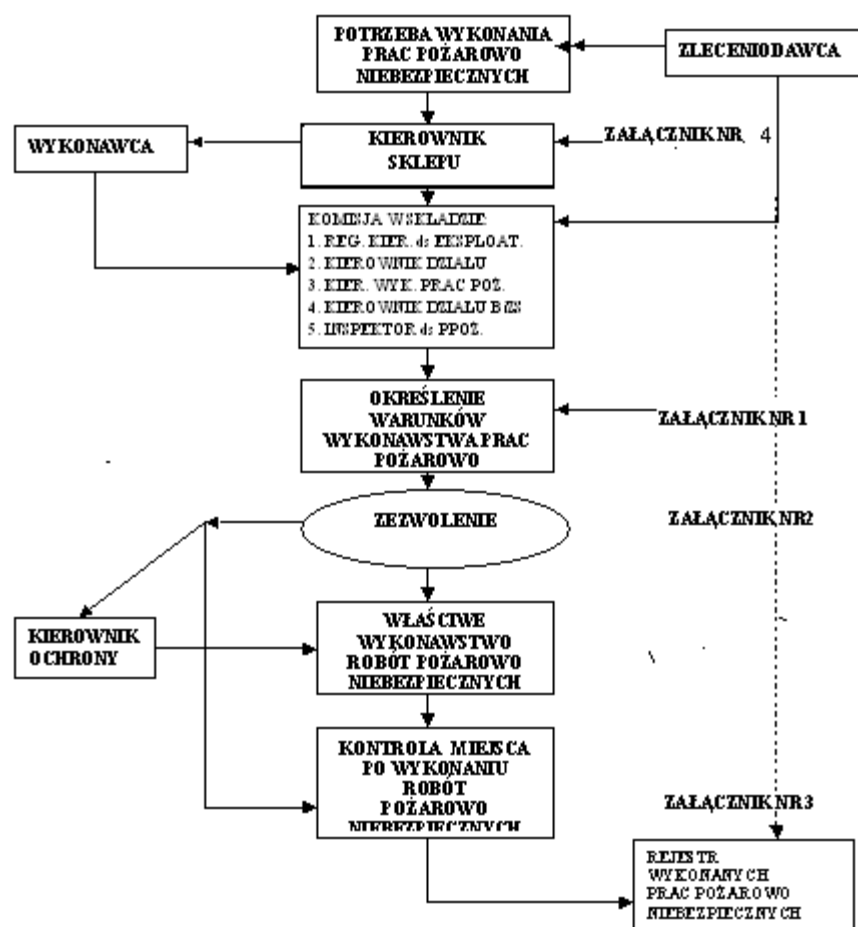
1. Obowiązki Menedżera / Kierownika:

- znać obowiązujące w TESCO (Polska) Sp.z o.o. procedury oraz nadzorować ich prawidłowe stosowanie

- prowadzić ewidencję zgłoszeń prac pożarowo-niebezpiecznych (rejestr – załącznik Nr 3)
 - znać obowiązujące przepisy przeciwpożarowe oraz nadzorować przestrzeganie tych przepisów przez podległych pracowników,
 - dopilnować, aby przed przystąpieniem do prac pożarowo - niebezpiecznych wykonane zostały wszelkie zalecenia w zakresie zabezpieczenia działu, pomieszczeń, stanowisk, przewidziane w zezwoleniu na ich przeprowadzenie,
 - sprawdzać zabezpieczenie przeciwpożarowe stanowisk prac niebezpiecznych pożarowo oraz wydawać polecenia gwarantujące natychmiastową likwidację stwierdzonych niedociągnięć (zgodnie z załącznikiem nr 2),
 - wstrzymać prace z chwilą stwierdzenia sytuacji stwarzających niebezpieczeństwo powstania pożaru, do czasu usunięcia występujących nieprawidłowości
 - brać udział w kontroli stanowisk, pomieszczeń lub budynku po zakończeniu prac pożarowo niebezpiecznych,
 - zgłosić Inspektorowi ds. ochrony ppoż. potrzeby przeprowadzenia prac pożarowo niebezpiecznych (zgodnie z załącznikiem nr 4)
- 2. Obowiązki Kierownika Działu Sprzedaży TESCO (Polska) Sp. z o.o. na terenie którego mają być prowadzone prace pożarowo - niebezpieczne:**
- usunąć wszelkie materiały łatwopalne i stwarzające zagrożenie pożarem z miejsca planowanych prac.
 - zorganizować pracę Działu tak aby umożliwiała prowadzenie prac pożarowo-niebezpiecznych przez firmę wykonującą roboty,
 - ograniczyć dostęp pracowników działu do miejsca gdzie prowadzone są przedmiotowe prace oraz właściwe oznakowanie tych miejsc,
 - znać obowiązujące przepisy przeciwpożarowe,
 - poinformować wszystkich pracowników działu o prowadzonych robotach pożarowo niebezpiecznych, sposobie alarmowania o wystąpieniu pożaru i ewakuacji.
- 3. Obowiązki Kierownika firmy wykonującej prace pożarowo niebezpieczne:**
- sprawdzić, czy sprzęt i narzędzia są technicznie sprawne i należyście zabezpieczone przed możliwością zainicjowania i rozprzestrzeniania pożaru
 - ściśle przestrzegać zaleceń zawartych w zezwoleniu na przeprowadzenie prac
 - znać przepisy przeciwpożarowe, obsługę podręcznego sprzętu gaśniczego oraz zasady postępowania w przypadku powstania pożaru,
 - sprawdzić przed przystąpieniem do pracy czy zostały wykonane wszystkie zabezpieczenia przewidziane dla danego rodzaju prac pożarowo – niebezpiecznych
 - ściśle przestrzegać wytyczne zabezpieczeń ustalonych dla przeprowadzenia danego rodzaju prac pożarowo - niebezpiecznych
 - sprawdzić, przed przystąpieniem do pracy, czy stanowisko zostało wyposażone w odpowiednią ilość i rodzaj podręcznego sprzętu gaśniczego
 - rozpocząć prace pożarowo - niebezpieczne tylko po otrzymaniu pisemnego zezwolenia, względnie na wyraźne polecenie bezpośredniego przełożonego kierującego tokiem pracy
 - poinstruować pracowników o wymaganiach przeciwpożarowych obowiązujących dla wykonywanego rodzaju prac pożarowo - niebezpiecznych
 - przerywać prace w przypadku stwierdzenia sytuacji lub warunków umożliwiających powstanie i rozprzestrzenianie pożaru oraz zgłoszenie tego faktu przełożonemu,
 - zameldować Kierownikowi / Menedżerowi sklepu TESCO (Polska) Sp. z o.o. o zakończeniu prac pożarowo - niebezpiecznych oraz informowanie o ewentualnych faktach zainicjowania ognia ugaszonego w czasie wykonywania czynności niebezpiecznych pożarowo,
 - po zakończeniu pracy dokładnie sprawdzić stanowiska i jego otoczenie w celu stwierdzenia, czy podczas wykonywania prac pożarowo-niebezpiecznych nie zainicjowano pożaru,

- wykonywać wszelkie polecenia przełożonych i organów kontrolnych w sprawach związanych z zabezpieczeniem przeciwpożarowym prac i czynności pożarowo niebezpiecznych.
4. **Obowiązki Kierownika Działu Bezpieczeństwa i Zapobiegania Stratom:**
 - zapewnić dozór (w osobie pracownika) w rejonie prac zgodnie z ustaleniami w „Zezwoleniu na przeprowadzenie prac pożarowo niebezpiecznych”.
 - zapewnić dozór (w osobie pracownika) w miejscu prowadzenia prac pożarowo niebezpiecznych po ich zakończeniu.
 5. **Obowiązki Inspektora ds. ochrony przeciwpożarowej** – wynikają z art. 4 ust 2 ustawy o ochronie ppoż. („art.4 ust. 2 Czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej mogą wykonywać osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje”)
 6. **Obowiązki Specjalisty ds. ochrony przeciwpożarowej** - opiniowanie zabezpieczeń przeciwpożarowych w przypadku wykonywania nietypowych prac pożarowo niebezpiecznych.

SCHEMAT POSTĘPOWANIA:

DOKUMENTY ZWIĄZANE:

1. Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991 roku (Dz. U. nr 81/1991 poz. 351 z późniejszymi zmianami).
2. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 kwietnia 2006 roku w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. 2006 nr 80 poz. 563).
3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 października 2005 roku w sprawie wymagań kwalifikacyjnych oraz szkoleń dla strażaków jednostek ochrony przeciwpożarowej i osób wykonujących czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. 2005 nr 215 poz. 1823).
4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 27 kwietnia 2000 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach spawalniczych (Dz. U. 2000 nr 40 poz. 470).
5. Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego Obiektu TESCO.

**ZEZWOLENIE NR
na przeprowadzenie prac niebezpiecznych pożarowo**

Miejscowość....., dnia

1. Miejsce prac:

2. Wykonawca:

3. Rodzaj pracy:

4. Zagrożenie pożarowe - wybuchowe w miejscu prowadzenia prac:

5. Sposób zabezpieczenia przed możliwością zainicjowania pożaru - wybuchu:

6. Środki zabezpieczenia:

a) przeciwpożarowe:

b) BHP:.....

c) inne (np. uprawnienia):

7. Sposób wykonywania pracy:

8. Sposób prowadzenia prac:

9. Odpowiedzialni za:

a) przygotowanie miejsca pracy, środków zabezpieczających i zabezpieczenie toku prac niebezpiecznych pożarowo:

Nazwisko i imię: Wykonano:
(podpis)

b) wyłączenie rejonu prac spod napięcia:

Nazwisko i imię: Wykonano:
(podpis)

10. Zezwalam na rozpoczęcie prac: od dnia od godz. do dnia..... do godz.
(Zezwolenie jest ważne tylko po złożeniu podpisów przez osoby wymienione w pkt. 9).

.....
(podpis Kierownika
Ochrony)

11. Prace zakończono w dniu: o godz.

.....
(Wykonawca)

12. Stanowisko pracy i jego otoczenie zostało zabezpieczone i sprawdzone, nie stwierdzono czynników, mogących zainicjować pożar:

Wykonawca

Stwierdzam odebranie robót

Skontrolował

.....
.....
(podpis)

.....
.....
(Kierownik Działu technicznego - podpis)

.....
.....
(Kierownik Ochrony -

Czas archiwizacji:-5 lat

Częstotliwość wypełniania:- w razie potrzeby

Luty 2002/ W.SZ.

**PROTOKÓŁ NR
zabezpieczenia przeciwpożarowego prac niebezpiecznych pożarowo**

....., dnia

1. Rodzaj pracy:.....

2. Wykonawca:

3. Nazwa, określenie pomieszczenia i miejsca, w którym przewiduje się wykonanie prac niebezpiecznych pożarowo:

4. Właściwości pożarowe materiałów palnych występujących w pomieszczeniu / miejscu prac:

5. Rodzaj elementów budowlanych (zapalność) występujących w pomieszczeniu / miejscu prowadzenia prac niebezpiecznych pożarowo:

6. Sposób zabezpieczenia przeciwpożarowego na okres wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo:

7. Sposób i środki alarmowania współpracowników i straży pożarnej w przypadku powstania pożaru:

8. Osoba /y odpowiedzialna /e za stan bezpieczeństwa pożarowego w toku wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo (przedstawiciel wykonawcy):

9. Osoba /y zobowiązana /e do przeprowadzenia kontroli rejonu prac niebezpiecznych pożarowo po ich zakończeniu (Kierownik Ochrony lub wyznaczony Pracownik Ochrony):

Członkowie Komisji:

Podpisy

1
(Kierownik Działu Technicznego)

.....

2
(Kierownik Działu / Stoiska)

.....

3
(Kierownik Działu Ochrony)

.....

4.

.....

Czas archiwizacji: -5 lat

Częstotliwość wypełniania: - w razie potrzeby

Luty 2002/ W.SZ.

RP355

ZAŁĄCZNIK NR 3

REJESTR POLECEŃ NA PRACĘ W WARUNKACH SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA
--

Nazwisko i imię oraz stanowisko poleceniodawcy

Nr polecenia / rok	Rodzaj polecenia	Data wydania	Treść polecenia	Termin wykonania	Nazwisko i imię kierującego zespołem / nadzorującego*	Data rozpoczęcia prac	Data zakończenia prac	Podpis polecniodawcy

Częstotliwość wypełniania: w razie potrzeby
03.2005 / Andrzej Pęgiel

RP356

ZAŁĄCZNIK NR 3

ZGŁOSZENIE PROWADZENIA ROBÓT

NA TERENIE HIPERMARKETU TESCO

....., dnia

ZGŁOSZENIE NR/.....

NA TERENIE HIPERMARKETU TESCO

1. ZLECENIODAWCA :

.....
(firma - nazwisko i imię)

2. DZIAŁ / STOISKO/ PASAŻ¹⁾

.....
(miejsce prowadzenia prac)

3. TERMIN ROZPOCZECIA PRAC
(data, godzina)

4. TERMIN ZAKONCZENIA PRAC
(data, godzina)

5. NADZORUJACY PRACE
(nazwisko i imię/ stanowisko - pracownika hipermarketu)

6. KLASYFIKACJA ROBÓT:

- **PRACE SZCZEGÓLNIE NIEBEZPIECZNE ^{1); 2)}**
- **PRACE POŻAROWO NIEBEZPIECZNE ^{1); 3)}**

KLASYFIKACJI DOKONAŁ KIEROWNIK DZIAŁU TECHN.
(czytelny podpis)

OPINIOWAŁ SPECJALISTA DS. BHP/INSPEKTOR ds. PPOŻ¹⁾
(czytelny podpis)

ZATWIERDZIŁ: dnia
.....
(podpis Dyrektora Hipermarketu lub osoby
przez niego upoważnionej)

OBJAŚNIENIA:

¹⁾ niepotrzebne skreślić

²⁾ zgodnie z wykazem prac szczególnie niebezpiecznych – POSTĘPUJ ZGODNIE Z PROCEDURĄ LEGALBHP/02

³⁾ zgodnie z wykazem prac pożarowo niebezpiecznych - POSTĘPUJ ZGODNIE Z PROCEDURĄ LEGALBHP/01

 TESCO /Polska/ Sp. z o.o. 30-347 Kraków ul. Kapelanka 56	BHP		Nr procedury:	SH 10 CHM
	Tytuł procedury	Procedura sprzedaży fajerwerków – w CHM TESCO (Polska)	Wersja:	04
			Data wydania:	2.12.2002
			Data ostatniej aktualizacji:	25.11.2010
			Obowiązuje od:	28.11.2010

Cel

Zgodna z prawem sprzedaż fajerwerków w CHM TESCO (Polska).

Korzyści

- Określenie bezpiecznych warunków dostaw, magazynowania i sprzedaży fajerwerków w CHM TESCO (Polska),
- Określenie odpowiedzialności pracowników za bezpieczne warunki: dostaw, magazynowania oraz sprzedaży fajerwerków w CHM TESCO (Polska),
- Spełnienie wymogów prawa i firmy ubezpieczeniowej AON.

Główne założenia

1. Fajerwerkami w niniejszej procedurze określa się wyłącznie wyroby pirotechniczne oznaczone kodem klasyfikacyjnym 1.4G lub 1.4S, które są sprzedawane i magazynowane w CHM TESCO (Polska) **w okresie krótszym niż 90 dni**,
2. Fajerwerki zaliczane są do grupy materiałów niebezpiecznych pożarowo, przy użytkowaniu których należy bezwzględnie przestrzegać specjalnych zasad.

1.1.1. RACI

Działanie	R Kto wykonuje	A Kto odpowiada	C z kim konsultuje	I Kogo informuje
Podpisanie umowy handlowej z dostawcą	KAC	KDZAC	KTPAC	DZAC
Opracowanie planu ekspozycji fajerwerków w sklepach	KP	KZPIS	KBP	DM
Zakup i dostawa kontenerów oraz tablic ze znakami bezpieczeństwa zgodnie z PN do sklepów otwartych po 01.2004 roku (nie dotyczy CHM Opole – Galeria Opolanin)	KZI	KDZI	KTPAC DBW	DDI
Przygotowanie kontenerów znajdujących się w sklepach na placach manewrowych (nie dotyczy CHM Opole – Galeria Opolanin) do magazynowania fajerwerków (opróżnienie ze wszystkich innych materiałów na czas kampanii sprzedaży fajerwerków oraz wyposażenie w oznakowanie zgodnie z PN)	KSP	KSP	SM MM KDBiZS	KS
Uziemienie kontenerów dla nowych CHM-ów lub sprawdzenie poprawności uziemienia w istniejących CHM-ach, wyposażenie w podręczne środki gaśnicze (gaśnica 6 kg ABC + koc gaśniczy + oznakowanie tych miejsc zgodnie z PN) oraz montaż znaków bezpieczeństwa zgodnie z PN na drzwiach kontenera (nie dotyczy CHM Opole – Galeria Opolanin).	CS	MM	KSP KBP	KS
Zatwierdzenie Instrukcji 038B w sklepie	KS	KS	-	-

Działanie	R kto wykonuje	A kto odpowiada	C z kim konsultuje	I kogo informuje
Przeprowadzenie i udokumentowanie oceny ryzyka zawodowego na stanowisku sprzedawca fajerwerków w sklepie przed uruchomieniem stoiska sprzedaży fajerwerków	KOR	KSP	SBHP KBP	KS
Zatwierdzenie wyników oceny ryzyka zawodowego (024A) w sklepie	KS	KS	-	-
Poinformowanie kasjerów o zakazie sprzedaży fajerwerków osobom niepełnoletnim	KOK	KOK	SBHP	
Zorganizowanie stoiska sprzedaży fajerwerków w sklepie	KSP	KSP	SM MM SBHP	KS
Zapewnienie na stoisku sprzedaży fajerwerków Instrukcji BHP wyszczególnionych w Programie szkolenia stanowiskowego	KSP	KSP	SBHP	-
Zamówienie tablic informacyjnych dla stoika	SM	KSP	-	-
Zapewnienie obsługi stoisk sprzedaży fajerwerków	KSP	KDP	KSP	-
Przeprowadzenie szkolenia stanowiskowego dla sprzedawcy fajerwerków w zakresie bhp (druk RP 62) i przekazanie dokumentacji do działu Personalnego	KSP	KDP	SBHP	-
Przeprowadzenie szkolenia w zakresie bezpieczeństwa pożarowego na stoiku sprzedaży fajerwerków (druk RP 62 lub RP 167) oraz przekazanie dokumentacji do działu Personalnego	SBHP	KDP	KBP	-
Zamówienie towaru u dostawcy	KSP	KDP	KAC KTPAC	KS
Odbiór dostawy oraz wydawanie fajerwerków na sklep z kontenera (wydawanie nie dotyczy CHM Opole – Galeria Opolanin).	KSP	KSP	KDBiZS	-
Zgłaszanie zwrotów do dostawcy	KSP	KSP	KDBiZS	-
Zapewnienie bezpiecznej sprzedaży fajerwerków w sklepie	SF	KSP	SBHP KBP	KSP
<u>Legenda:</u> DM - Dyrektor Działu Marketingu Centralnego DDZAC – Dyrektor Działu Zakupów Art. Ciężkich KAC - Kupiec Działu zakupów Art. Ciężkich KZAC – Kierownik ds. zakupów Art. Ciężkich KTPAC Kierownik ds. tech. prod .Art. Ciężkich KP – Koordynator ds. Promocji KZPiS – Kierownik ds Zarządzania Promocjami i Sezonami KBP – Kierownik ds. Bezpieczeństwa Pożarowego KZI – Kupiec ds. Zakupów Inwestycyjnych KDZI – Kierownik Działu Zakupów Inwestycyjnych DBW – Dyrektor Biura Wsparcia DDI – Dyrektor Działu Inwestycji	KSP – Kierownik Stoiska Przemysłowego SM – osoba odpowiedzialna za działania marketingowe w sklepie MM – Regionalny Kierownik ds. eksploatacji KDBiZS – Kierownik Działu Bezpieczeństwa i Zapobiegania Strat KS - Kierownik Sklepu, SBHP – Specjalista ds. BHP KDP – Kierownik Działu Personalnego CS – Centrum Serwisowe SF – sprzedawca fajerwerków KOR – Komisja ds. Oceny ryzyka na stanowisku sprzedawca fajerwerków w sklepie – skład Komisji podany w załączniku Nr.5 KOK – Kierownik Obsługi Klienta			

I. OKREŚLENIE BEZPIECZNYCH WARUNKÓW DOSTAW, MAGAZYNOWANIA I SPRZEDAŻY FAJERWERKÓW W SKLEPACH TESCO (Polska).

1. Zamówienie fajerwerków do sklepu.

Dostawa fajerwerków odbywa się zgodnie z zamówieniem przesłanym przez każdy ze sklepów bezpośrednio od dostawcy.

Ze względu na obowiązujące przepisy na terenie sklepu nie może być więcej niż **2000 kg** fajerwerków, przy czym:

- max. 1000 kg na hali sprzedaży,
- max. 1000 kg w kontenerze na placu manewrowym (nie dotyczy CHM Opole – Galeria Opolanin)

Maksymalna ilość zamawianego towaru nie może przekroczyć 166 kartonów (średnia masa kartonu to około 12 kg). Wielkość ta jest wystarczająca dla zapewnienia ciągłości sprzedaży i jest zgodna z obowiązującymi przepisami.

CHM Opole – Galeria Opolanin, pozbawiony możliwości magazynowania fajerwerków, powinien utrzymywać max zapas na poziomie 1000 kg tylko na powierzchni hali sprzedaży. W przypadku niespełnienia minimum logistycznego zamówienia do dostawcy sklep powinien korzystać z transferów między sklepami.

2. Oznakowanie opakowań jednostkowych i zbiorczych.

Obowiązek odpowiedniego oznakowania towaru spoczywa na dostawcy.

Napisy na opakowaniach jednostkowych i zbiorczych powinny być w języku polskim, czytelne i trwale związane z towarem.

Wymogiem TESCO/Polska/ jest, aby fajerwerki dostarczane do sklepów spełniały wymogi Polskiej Normy PN-C-86061-I (~ 1.4 S) lub PN-C-86061-II (~ 1.4 G).

Zgodnie PN-C-86061 z 1997 roku oznakowanie każdego opakowania jednostkowego powinno zawierać co najmniej:

- nazwę wyrobu,
- nazwę i adres producenta lub importera,
- kraj pochodzenia w przypadku produktu importowanego,
- liczbę wyrobów w opakowaniu,
- znak dopuszczenia (jeśli dotyczy),
- informację o terminie ważności (przydatności do użycia wyrobu pirotechnicznego),
- instrukcję obsługi, która zawiera sposób bezpiecznego użytkowania,
- warunki przechowywania (jeśli dotyczy).

Wzór etykiety określa załącznik Nr 2.

Każdy towar musi posiadać fabryczne warstwy zabezpieczające przed przypadkowym odpaleniem produktu. Bez zerwania tego zabezpieczenia nie jest możliwe zainicjowanie odpalenia fajerwerków. Na każdym opakowaniu zbiorczym powinien znajdować się symbol towaru dostawcy oraz oznaczenie klasy, podklasy i grupy zgodności z Umową ADR w postaci:

czerwono-pomarańczowego rombu o boku min. 10 cm z czarnym napisem

1.4 G lub 1.4 S.

3. Odbiór dostawy.

Każda dostawa fajerwerków ma być sprawdzona zgodnie z opisanymi w punkcie 2 wymogami. Jeśli towar nie spełnia wymogów (uszkodzone opakowania, niewłaściwe oznakowanie) musi zostać zabezpieczony, opisany i natychmiast zwrócony do dostawcy tego samego dnia.(zgodnie z procedurami obowiązującymi w TESCO (Polska) w tym zakresie).

Fajerwerki nie wymagają atestu Państwowego Zakładu Higieny (PZH) oraz zezwolenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej na ich sprzedaż.

Atest PZH wymagany jest wyłącznie dla zimnych ogni i zawsze dostawca posiada oryginał atestu. Kopia atestu musi być dołączona do pierwszej dostawy. Wzory atestów PZH zawierają **Załączniki nr 3**.

4. Magazynowanie fajerwerków (nie dotyczy CHM Opole – Galeria Opolanin).

Przechowywanie fajerwerków określone jest w przepisach dot. zabezpieczeń przeciwpożarowych oraz wymogów stawianych przez firmę ubezpieczeniową AON.

Fajerwerków nie wolno przechowywać w magazynach sklepu, lecz wyłącznie w oddzielnym kontenerze na placu manewrowym.

Składowania fajerwerków w kontenerach na placu manewrowym wiąże się ze spełnieniem określonych wymogów:

- Kontener ma być umieszczony na placu manewrowym w odległości nie mniejszej niż 6 metrów od elewacji budynku, a jego usytuowanie ma zabezpieczać magazynowane fajerwerki przed działaniem wód gruntowych i opadów atmosferycznych.
- Powłoki ścian, sufitów i elementów wyposażenia kontenera (np. regałów lub stojaków w celu magazynowania fajerwerków) muszą być trudno palne.
- Kontener ma być wyposażony w gaśnicę proszkową 6 kg (szt.1) z proszkiem do gaszenia pożarów typu: „A”, „B”, „C” oraz koc gaśniczy (szt.1) – podręczny sprzęt gaśniczy ma być umieszczony koło drzwi wejściowych do kontenera i oznakowany znakami bezpieczeństwa. zgodnie z PN.
- Wewnątrz kontenera ma znajdować się informacja (napisy) określająca klasy lub podklasy składowanych materiałów pirotechnicznych (1.4 G, 1.4 S) oraz ich maksymalną wagę 1000 kg).
- Konstrukcja kontenera ma być uziemiona przez jej galwaniczne połączenie ze stałymi uziomami występującymi na placu manewrowym (np. „uziom lampy oświetlenia placu” lub w przypadku ich braku dodatkowy „uziom szpilkowy”, szczegółowe informacje - **Załącznik nr 9**).
- W kontenerze przechowane mają być wyłącznie oryginalnie zapakowane, zamknięte, pełne kartony.
- Na kontenerze mają znajdować się znaki bezpieczeństwa zgodne z PN:

- ZAKAZ PALENIA

- UWAGA MATERIAŁY WYBUCHOWE

- ZAKAZ DOSTĘPU OSOBOM NIEUPOWAŻNIONYM

UWAGA :

- CHM Opole Galeria Opolanin nie jest wyposażony w kontener do magazynowania fajerwerków z uwagi na specyficzne uwarunkowania placu manewrowego,

- sklepy otwarte po styczniu 2004 roku są zaopatrywane w kontenery do magazynowania fajerwerków na palcach manewrowych przez Dział Zakupów Korporacyjnych Biura TESCO (Polska),

5. Warunki sprzedaży fajerwerków w sklepach.

Osoby zatrudnione na stanowisku sprzedawcy fajerwerków przed dopuszczeniem do pracy powinny zostać przeszkolone w zakresie bhp oraz ochrony przeciwpożarowej zgodnie z wymogami określonymi w odrębnych przepisach

5.1. Szkolenie stanowiskowe w zakresie bhp.

Szkolenie stanowiskowe sprzedawcy fajerwerków w zakresie bhp należy przeprowadzić na podstawie:

- Programu Instruktażu Stanowiskowego (**Załącznik Nr 7**),
- Karty Wyniku Oceny Ryzyka Zawodowego na stanowisku sprzedaży fajerwerków 024A (**Załącznik Nr 6**)
- Instrukcji nr 038B bezpiecznej sprzedaży fajerwerków (**Załącznik Nr 1**).
- **Instrukcja Postępowanie w Przypadkach Awarii oraz Sposobów Organizacji Akcji Ratowniczej** (**Załącznik Nr 10**)

Po zakończeniu szkolenia należy wystawić pisemne zaświadczenie o odbyciu instruktażu stanowiskowego na stanowisku sprzedawcy fajerwerków – RP-62.

Dodatkowo na druku RP-167 należy udokumentować zaznajomienie się z przepisami w zakresie ochrony przeciwpożarowej osób nie będących pracownikami TESCO.

Zaświadczenia należy przechowywać w aktach osobowych pracowników w dziale personalnym. W przypadku osób nie będących pracownikami TESCO w Dziale BHP sklepu do zakończenia sprzedaży fajerwerków.

5.2. Organizacja stoiska sprzedaży fajerwerków w sklepie.

Sprzedaż fajerwerków winna odbywać się z półek, regałów i wysp ekspozycyjnych w tzw. stoisko sprzedaży fajerwerków, nie może być to stoisko samoobsługowe. Towar zawsze musi być podawany przez osobę przydzieloną do tego stanowiska, osoba ta musi być odpowiednio przeszkolona.

Półki, regały, wyspy ekspozycyjne oraz elementy ich dekoracji i wystroju muszą być wykonane z materiałów trudno palnych, uniemożliwiających w czasie pożaru tworzenie toksycznych związków mogących zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi.

Do budowy wysp ekspozycyjnych nie wolno używać:

- palet drewnianych,
- pojemników z tworzyw sztucznych.

Stoisko sprzedaży fajerwerków należy zorganizowane w następujący sposób:

- wyposażyć w gaśnicę proszkową 6 kg (szt.1) z proszkiem przeznaczonym do gaszenia pożarów typu „A”, „B”, „C” ,
- zapewnić koc gaśniczy (szt.1),
- podręczny sprzęt gaśniczy w miejscu jego lokalizacji na stoisku sprzedaży fajerwerków ma być oznaczony znakami bezpieczeństwa zgodnie z PN,

- ma być spełniony warunek techniczny mówiący o tym, że temperatura mierzona na wysokości 1 m od podłogi w miejscu lokalizacji stanowiska sprzedaży nie może przekroczyć 30 °C (303 °K) oraz są zainstalowane środki techniczne gwarantujące spełnienie tego warunku,
- stoisko ma być otoczone pasem wolnej przestrzeni od działań handlowych o szerokości minimum 1,4 m.
- sprzedawca fajerwerków oraz kasjerki, powinni zostać poinformowani o zakazie sprzedaży fajerwerków osobom **poniżej 18 roku życia**,
- tablice o treści:
 - „**ZAKAZ SPRZEDAŻY WYROBÓW PIROTECHNICZNYCH (FAJERWERKÓW) OSOBOM NIEPEŁNOLETNIM**”
 - „**Zakaz otwierania opakowań z wyrobami pirotechnicznymi (fajerwerkami) na terenie sklepu!**”
 - „**Zakaz wnoszenia wyrobów pirotechnicznych (fajerwerków) do innych pomieszczeń i części sklepu!**”
 - „**Zakaz użytkowania wyrobów pirotechnicznych (fajerwerków) w sklepie jak również na terenie do niego przyległym!**”

należy umieścić przy ekspozycji, tak jak ma to miejsce na stoisku z alkoholem.

5.3. Instrukcja Postępowanie w Przypadkach Awarii oraz Sposobów Organizacji Akcji Ratowniczej.

Każdy sklep prowadzący sprzedaż fajerwerków wprowadzi do stosowania:

Instrukcję Postępowania w Przypadkach Awarii oraz Sposobów Organizacji Akcji Ratowniczej w sklepie TESCO (Załącznik nr 10).

W przypadku uszkodzenia towaru oraz wysypania się zawartego w nim prochu, rozsypaną substancję należy szybko zebrać wilgotną ścierką i wypłukać pod bieżącą wodą.

6. Zwroty odpadów opakowań zbiorczych.

Zwroty towarów mają być dokonywane wyłącznie w oryginalnych opakowaniach dostawcy. Należy zachować pewną część oryginalnych opakowań kartonowych umożliwiających spełnienie tego warunku.

W wypadku całkowitej sprzedaży danego asortymentu kartony można przekazać do belownicy, **po uprzednim starannym sprawdzeniu czy opakowania nie zawierają resztek masy pirotechnicznej, która może się pojawić w nich po uszkodzeniu opakowania jednostkowego.**

W związku z tym osoba obsługująca stoisko powinna zostać pouczona o zasadach sprawdzenia opakowań przed przekazaniem ich do belownicy(informacja zawarta w **Załączniku Nr1 - Instrukcja Bezpiecznej sprzedaży fajerwerków Nr .038B)**

II. PODSTAWY PRAWNE:

1. USTAWA o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991 r.
(Dz. U. z 2002 roku Nr 147 poz. 1229 oraz z 2003 roku Nr 52 poz. 452)
2. USTAWA z dnia 21 czerwca 2002 roku o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego. (Dz. U. z 2002 roku Nr 117 poz. 1007)
2. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.
(Dz. U. z 2002 roku Nr 75, poz. 690) z późniejszymi zmianami.
3. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI z dnia 7 czerwca 2010 roku w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2009 oraz 2010 roku Nr 57 poz. 353),
4. USTAWA z dnia 26 czerwca 1974 rok - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 roku Nr 21 poz. 94, z późn. zm.)
5. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ z dnia 9 lipca 2003 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy produkcji, transporcie wewnątrzzakładowym oraz obrocie materiałów wybuchowych, w tym wyrobów pirotechnicznych.
(Dz. U. z 2003 roku Nr 163, poz. 1577).
6. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI I PRACY z dnia 28 lipca 2004 roku w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2004 roku Nr 180, poz. 1860)

Załączniki:

- Załącznik nr 1 : Instrukcja bezpiecznej sprzedaży fajerwerków nr 038B.
- Załącznik nr 2 : Wzór etykiety
- Załącznik nr 3 : Atesty
- Załącznik nr 4 : Atesty
- Załącznik nr 5 : Atesty
- Załącznik nr 6 : Karta wyników oceny ryzyka zawodowego na stanowisku pracy – Sprzedawca materiałów pirotechnicznych Nr 024A.
- Załącznik nr 7 : Program szkolenia dla sprzedawcy fajerwerków
- Załącznik nr 8 : Wzór zaświadczenia o przeszkoleniu w ramach instruktażu stanowiskowego „Sprzedawca sztucznych ogni RP-62”.
- Załącznik nr 9: Instrukcja uziemienia kontenera na placu manewrowym.
- Załącznik nr 10: Instrukcja Postępowania w Przypadkach Awarii oraz Sposobów Organizacji Akcji Ratowniczej.

DO WIADOMOŚCI:

Sklep	Biuro
1. Kierownik Sklepu 2. Kierownik Stoiska Art. przemysłowych 3. Dział PT 4. Kierownik Działu B i ZS 5. Specjalista ds. BHP	1. Menadżer Regionu 2. Dyrektor Działu Zakupów Art. przemysłowych 3. Kierownik ds. Zakupów Art. przemysłowych 4. Kierownik ds. technologii produktów Art. przemysłowych 5. Kierownik Działu Zakupów Inwestycyjnych 6. Kierownik ds. Bezpieczeństwa Pożarowego 7. Koordynator ds. promocji 8. Kierownik ds. BHP 9. Specjalista ds. Ubezpieczeń

osoba odpowiedzialna za procedurę
w Biurze Głównym:

.....
(Kierownik Działu Prawa Handlowego
i Spraw Technicznych Wiesława Sznajdrowska)

.....
autoryzacja

Dyrektora Biura Wsparcia

Zespół powołany do aktualizacji Procedury Sprzedaży fajerwerków w sklepach TESCO/Polska/

1. Karol Firlej-Kierownik ds. Bezpieczeństwa pożarowego
2. Kilinska - Janawa Monika - Specjalista ds. ubezpieczeń
3. Elżbieta Noga - Kierownik ds. zakupów Art. przemysłowych
4. Tomasz Nowak – Kupiec Działu Zakupów Art. Przemysłowych
5. Grzegorz Czornik – Kierownik ds. Technologii Produktów przemysłowych
6. Fistek Dorota – koordynator ds. promocji
7. Szot Edward – Specjalista ds. BHP HM Wrocław Bielany
8. Andrzej Pegiel – Kierownik ds. BHP

Załącznik Nr 1 do Procedury

**INSTRUKCJA BEZPIECZNEJ SPRZEDAŻY
FAJERWERKÓW ¹⁾**

1. Fajerwerki ze względu na swoje właściwości są zaliczone do grupy materiałów niebezpiecznych pożarowo.
2. Fajerwerki mają być składowane (magazynowane) wyłącznie w kontenerze na placu manewrowym, odpowiednio uziemionym, oznakowanym i wyposażonym w sprzęt gaśniczy oraz zabezpieczonym przed dostępem osób nieupoważnionych.
3. Kontener ma być usytuowany w odległości nie mniejszej niż 6 m od ścian sklepu.
4. Fajerwerki muszą być magazynowane i przechowywane w nieuszkodzonych, oryginalnie zapakowanych, zamkniętych i pełnych kartonach.
5. Każdy asortyment fajerwerków ma posiadać wskazówki producenta w zakresie transportu, składowania i użytkowania, w postaci etykiety na opakowaniu zbiorczym oraz jednostkowym. Bez wyżej wymienionej etykiety towar nie może zostać dopuszczony do obrotu.
6. Na każdym opakowaniu zbiorczym fajerwerków ma znajdować się symbol towaru dostawcy oraz oznaczenie w postaci czerwono-pomarańczowego rombu o boku min. 10 cm z czarnym napisem 1.4 G lub 1.4 S.
7. Podczas transportu i składowania fajerwerków muszą być ściśle przestrzegane wymagania określone przez producenta.
8. Fajerwerki muszą być składowane i przechowywane w sposób uniemożliwiający powstanie pożaru lub wybuchu w następstwie procesu składowania lub wskutek wzajemnego oddziaływania.
9. Ilość (ciężar brutto), fajerwerków nie może przekroczyć:
a) w hali sprzedaży – dobowego zapotrzebowania na sprzedaż, jednak nie więcej niż 1000 kg
10. Pobieranie fajerwerków z kontenera - magazynu ma odbywać się tylko pod bezpośrednim nadzorem przełożonego (Kierownik lub Starszy Sprzedawca Stoiska Przemysłowego, Kierownik Dyżurny Sklepu lub inną osobą kierującą pracownikami upoważnioną przez Kierownika Sklepu).
11. Sprzedaż fajerwerków ma odbywać się z wydzielonych półek, regałów lub wysp ekspozycyjnych usytuowanych w miejscu otoczonym pasem wolnej przestrzeni od działań handlowych o szerokości minimum 1,4 m. Każdy asortyment fajerwerków przed wyłożeniem na półki wydzielonych regałów lub innych miejsc przeznaczonych do ekspozycji na stoisku sprzedaży należy sprawdzić czy nie jest uszkodzony.
12. Stoisko ma być wyposażone w tablice informacyjne o zakazach:
„**Zakaz otwierania fajerwerków na terenie obiektu**”,
„**Zakaz wnoszenia fajerwerków do poszczególnych pomieszczeń i części obiektu !**”
„**Zakaz użytkowania fajerwerków w obiekcie jak również na terenie do niego przyległym !**”,
„**Zakaz sprzedaży fajerwerków osobom niepełnoletnim !**”.
13. Stoisko sprzedaży fajerwerków ma być wyposażone w gaśnicę proszkową 6 kg z proszkiem przeznaczonym do gaszenia pożarów typu „A”, „B”, „C” (szt. 1) oraz koc gaśniczy (szt. 1).
14. Sprzedaż fajerwerków nie może być samoobsługowa towar zawsze musi być podawany przez sprzedawcę. Sprzedawca musi być przeszkolony w zakresie bezpieczeństwa pożarowego, znający właściwości sprzedawanych wyrobów, który jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo klientów oraz za zabezpieczenie towaru przed zaprószeniem ognia.

15. Fajerwerki na terenie sklepu mają być transportowane wyłącznie przy użyciu ręcznych wózków paletowych.
16. Fajerwerki należy sprzedawać wyłącznie osobom pełnoletnim.
17. Zabronione jest używanie fajerwerków (wyrobów pirotechnicznych) na terenie hali sprzedaży oraz we wszystkich pomieszczeniach sklepu i miejscach do niego przyległych, gdyż może to spowodować zagrożenie życia oraz zdrowia ludzi.
18. W przypadku uszkodzenia opakowania z fajerwerkami (wyrobami pirotechnicznymi) oraz wysypania się zawartej w nim masy pirotechnicznej, rozsypaną substancję należy szybko zebrać wilgotną ścierką i wypłukać pod bieżącą wodą.
19. Uszkodzone jednostkowe asortymenty fajerwerków (wyrobów pirotechnicznych) w tym niewłaściwie oznakowane należy zebrać w oryginalny nieuszkodzony karton, okleić go, opisać "TOWAR USZKODZONY DO ODBIORU PRZEZ DOSTAWCĘ – NIE ZABIERAĆ !!!!", a następnie przewieźć na wydzielone oraz oznakowane miejsce w kontenerze na palcu manewrowym.
20. O konieczności zabrania z kontenera uszkodzonych oraz nieprawidłowo oznakowanych fajerwerków Kierownictwo Stoiska Przemysłowego lub inna osoba kierująca pracownikami wyznaczona przez Kierownika Sklepu do nadzoru sprzedaży fajerwerków w sklepie, niezwłocznie powiadamia dostawcę.
21. W przypadku całkowitej sprzedaży danego asortymentu, kartony mogą być przekazane do belownicy, po uprzednim starannym sprawdzeniu czy opakowania nie zawierają resztek masy pirotechnicznej, która może się pojawić w nich po uszkodzeniu opakowania jednostkowego lub pojedynczych asortymentów fajerwerków.
22. W przypadku stwierdzenia resztek masy pirotechnicznej w kartonie należy postępować w sposób opisany w pkt. 18
23. Po zakończeniu sprzedaży materiałów pirotechnicznych zwroty do dostawcy nie sprzedanego towaru ma być dokonane wyłącznie w oryginalnych opakowaniach kartonowych.
24. W razie wątpliwości dotyczących zachowania warunków bhp przy wykonywaniu poleconych czynności należy się zwrócić do przełożonego o ich wyjaśnienie.
25. Przed przystąpieniem do sprzedaży fajerwerków należy zapoznać się z Instrukcją Postępowania w Przypadkach Awarii oraz Sposobów Organizacji Akcji Ratowniczej w obiekcie i stosować się do jej postanowień w przypadku wystąpienia zagrożeń stwarzanych przez fajerwerki.

¹⁾ Fajerwerkami określa się wyłącznie wyroby pirotechniczne oznaczone kodem klasyfikacyjnym 1.4 G lub 1.4 S, które są sprzedawane lub magazynowane w sklepach TESCO /Polska/ w okresie krótszym niż 90 dni.

WZÓR ETYKIETY

Każda etykieta na produkcie ma zawierać następujące informacje:

1. Nazwę produktu w języku polskim np.:

**„SZTUCZNE OGNIE”
„SZTUCZNE OGNIE – FONTANNA”
„SZTUCZNE OGNIE – FANTAZJA”**

2. Nazwę i adres importera w języku polskim np.:

„Importer: YORGE Spółka z o.o. ul. Zielonogórska 47, Czerwieńsk”

3. Ilość sztuk w opakowaniu np.:

„Ilość sztuk – 5”

4. Informacje o kraju produkcji np.:

„ Wyprodukowano w Chinach”

5. Informację o zasadach użycia fajerwerków np.:

„Postawić na ziemi. Podpalić lont, oddalić się na kilka metrów. Używać na wolnym powietrzu pod nadzorem dorosłych.”

PAŃSTWOWY ZAKŁAD HIGIENY

Instytut Naukowo-Badawczy

00-791 Warszawa, ul. Chocimska 24

Telefony: 849 40 51/57, Dyrektor: 849 76 12

Telefax 849 74 84, 849 35 13, Telex 816712, E-mail: PZH@medstat.waw.pl

Regon: 000288461 NIP: 525-000-87-32, Konto: 11101040-32030-2700-1-88 PBK IX O/W-wa

ATEST PAŃSTWOWEGO ZAKŁADU HIGIENY (CERTIFICATE OF THE NATIONAL INSTITUTE OF HYGIENE)

Nr PZH/HT-0877/2001

Wyrób (Product): **FONTANNA TORTOWA**

Zawierający (Containing): **wg dokumentacji przedstawionej PZH do oceny.**

Producent wyrobu (Manufacturer): -----, China

Dystrybutor wyrobu (Distributor): **"JORGE" Sp. z o.o.
66-016 Czerwieńsk, ul. Jasna 7**

Zakres stosowania wyrobu (Range of use): **fontanna tortowa.**

Wyżej wymieniony wyrób uzyskał pozytywną ocenę Zakładu Toksykologii Środowiskowej Państwowego Zakładu Higieny w zakresie bezpieczeństwa dla ludzi i środowiska, pod warunkiem użytkowania zgodnie z przeznaczeniem i zaleceniami podanymi w etykiecie lub instrukcji stosowania.

Niniejszy atest nie dotyczy wartości użytkowych wyrobu.

Niniejszy atest traci ważność w przypadku wprowadzenia zmian jakościowych lub ilościowych w składzie wyrobu lub gdy zostaną wprowadzone zmiany do treści etykiety lub instrukcji stosowania.

Niniejszy atest może być cofnięty w przypadku ujawnienia nowych, niekorzystnych dla człowieka lub środowiska właściwości wyrobu.

Wyżej wymieniony wyrób został zarejestrowany i wpisany do bazy danych pod numerem: **0877/2001**.
Atest jest ważny do dnia 06.02.2011 r.

Warszawa, dn.: **06 lutego 2001 r.**

KIEROWNIK
Zakładu Toksykologii Środowiskowej

Prof. dr hab. Jan K. Łajbicki

Podpis i pieczęć

PAŃSTWOWY ZAKŁAD HIGIENY
Instytut Naukowo-Badawczy
00-791 Warszawa, ul. Chocimska 24
Telefony: 849 40 51/57, Dyrektor: 849 76 12
Telefax 849 74 84, 849 35 13, Telex 816712, E-mail: PZH@medstat.waw.pl
Regon: 000288461 NIP: 525-000-87-32, Konto: 11101040-32030-2700-1-88 PBK IX O/W-wa

ATEST PAŃSTWOWEGO ZAKŁADU HIGIENY
(CERTIFICATE OF THE NATIONAL INSTITUTE OF HYGIENE)

Nr PZH/HT-0483/2001

Wyrób (Product): **ZIMNE OGNIĘ**

Zawierający (Containing): **azotan baru**

Producent wyrobu (Manufacturer): **, China**

Dystrybutor wyrobu (Distributor): **"JORGE" Sp. z o.o.
66-016 Czerwieńsk, ul. Jasna 7**

Zakres stosowania wyrobu (Range of use): **zimne ognie.**

Wyżej wymieniony wyrób uzyskał pozytywną ocenę Zakładu Toksykologii Środowiskowej Państwowego Zakładu Higieny w zakresie bezpieczeństwa dla ludzi i środowiska, pod warunkiem użytkowania zgodnie z przeznaczeniem i zaleceniami podanymi w etykiecie lub instrukcji stosowania.

Niniejszy atest nie dotyczy wartości użytkowych wyrobu.

Niniejszy atest traci ważność w przypadku wprowadzenia zmian jakościowych lub ilościowych w składzie wyrobu lub gdy zostaną wprowadzone zmiany do treści etykiety lub instrukcji stosowania.

Niniejszy atest może być cofnięty w przypadku ujawnienia nowych, niekorzystnych dla człowieka lub środowiska właściwości wyrobu.

Wyżej wymieniony wyrób został zarejestrowany i wpisany do bazy danych pod numerem: 0483/1998. Atest jest ważny do dnia 21.05.2008 r.

Uwaga!
Na etykiecie produktu należy zamieścić ostrzeżenie "R22 - Działa szkodliwie w przypadku spożycia".

Warszawa, dn.: 21 maja 1998 r.

Podpis i pieczęć

PAŃSTWOWY ZAKŁAD HIGIENY

Instytut Naukowo-Badawczy

00-791 Warszawa, ul. Chocimska 24

Telefony: 849 40 51/57, Dyrektor: 849 76 12

Telefax 849 74 84, 849 35 13, Telcx 816712, E-mail: PZH@medstat.waw.pl

Regon: 000288461 NIP: 525-000-87-32, Konto: 11101040-32030-2700-1-88 PBK IX O/W-wa

ATEST PAŃSTWOWEGO ZAKŁADU HIGIENY (CERTIFICATE OF THE NATIONAL INSTITUTE OF HYGIENE)

Nr PZH/HT-0665/2000

Wyrób (Product): **Zimne ognie**

Zawierający (Containing): **wg dokumentacji przedstawionej PZH do oceny.**

Producent wyrobu (Manufacturer): **Wytwórnia Art. Chemicznych, Export-Import
mgr Wiesław Ziółkowski
03-131 Warszawa, ul. Mehoffera 56**

Dystrybutor wyrobu (Distributor): **Wytwórnia Art. Chemicznych, Export-Import
mgr Wiesław Ziółkowski
03-131 Warszawa, ul. Mehoffera 56**

Zakres stosowania wyrobu (Range of use): **zimne ognie.**

Wyżej wymieniony wyrób uzyskał pozytywną ocenę Zakładu Toksykologii Środowiskowej Państwowego Zakładu Higieny w zakresie bezpieczeństwa dla ludzi i środowiska, pod warunkiem użytkowania zgodnie z przeznaczeniem i zaleceniami podanymi w etykiecie lub instrukcji stosowania.

Niniejszy atest nie dotyczy wartości użytkowych wyrobu.

Niniejszy atest traci ważność w przypadku wprowadzenia zmian jakościowych lub ilościowych w składzie wyrobu lub gdy zostaną wprowadzone zmiany do treści etykiety lub instrukcji stosowania.

Niniejszy atest może być cofnięty w przypadku ujawnienia nowych, niekorzystnych dla człowieka lub środowiska właściwości wyrobu.

Wyżej wymieniony wyrób został zarejestrowany i wpisany do bazy danych pod numerem: **0665/2000**.
Atest jest ważny do dnia 24.03.2010 r.

Warszawa, dn.: 24 marca 2000 r.

K I E R O W N I K
Zakładu Toksykologii Środowiskowej
[Signature]
Prof. dr hab. Jan K. Ludwicki

Podpis i pieczęć

Załącznik nr 6 do Procedury

Jednostka organizacyjna TESCO Polska Sp. z o.o.	1.1.2. Karta wyników oceny ryzyka zawodowego na stanowisku pracy Sprzedawca fajerwerków	Nr karty 24A/2004
Komórka organizacyjna Sklep TESCO		Data założenia karty
		Data przeglądu
Ilość zatrudnionych pracowników:	1	w tym kobiet: -
Zespół oceniający		
Zespół oceniający	Imię i Nazwisko	Podpis
1. Przewodniczący (Kierownik Sklepu)		
2. Członek (Spec. bhp i ppoż.).....		
4. Członek (Kier. Stoiska Przemysłowego).....		
5. Członek (kier DZB i ZS)		

Wykaz operacji występujących na stanowisku pracy.**Część 2**

Lp.	Nazwa operacji	Podstawowe czynności
1.	Pobranie materiałów z miejsca składowania	1. Sprawdzenie opakowań zbiorczych z wymogami zawartymi we wzorze etykiet. 2. Ustawienie opakowań na palecie, 3. Zabezpieczenie opakowań przed zsunięciem się z palety, Ustawienie palety na ręcznym wózku transportowym.
2.	Transport materiałów do miejsca sprzedaży	1. Transport ręcznym wózkiem transportowym (tzw. paleciakiem”) palety z opakowaniami do wyznaczonego miejsca sprzedaży.
3.	Ustawienie materiałów w miejscu sprzedaży	1. Odbezpieczenie opakowań i ustawianie ich na półkach regałów, 2. Ustawienie w odpowiednim miejscu stoiska, 3. Odstawienie w wyznaczone miejsce wózka transportowego.
4.	Zabezpieczenie materiałów	1. Zabezpieczenie opakowań na regałach przed przypadkowym zsunięciem się, 2. Zabezpieczenie opakowań przed dostępem do nich osób niepełnoletnich
5.	Sprzedaż materiałów	1. Udzielanie klientom informacji o oferowanym asortymencie, 2. Wyjęcie z opakowania zbiorczego asortymentu wybranego przez klienta, 3. Zapakowanie asortymentu. I przekazanie osobie pełnoletniej. 4. brak możliwości sprzedaży samoobsługowej, towar zawsze musi być podany,
6.	Przegląd opakowań pozostałych po sprzedaży fajerwerków i przekazanie do beioownicy.	1. Sprawdzenie czy w kartonach opakowaniowych zbiorczych nie ma pozostałości po materiałach pirotechnicznych lub opakowań fajerwerków jednostkowych 2. W przypadku stwierdzenia pozostałości materiałów pirotechnicznych zebrać mokra ścierką i wypłukać pod bieżącą wodą
Uwagi sporządzającego wykaz: (np. wykaz podstawowych maszyn i urządzeń obsługiwanych na stanowisku): - Krótkotrwale użycie ręcznego wózka transportowego AMEICE 2000 „Jungheinrich” (tzw. „paleciak”).		

Część 3

Wykaz zagrożeń występujących na stanowisku pracy

Lp.	Zagrożenie	Nr operacji								Ocena ryzyka
		1	2	3	4	5	6	P	N	
1.	Urazy mechaniczne									
	- zgniecenia, zmiżdżenia	P	MP	P	MP	MP	-	P	Ś	średnie
	- obciążenia, oderwanie – części ciała	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
	- złamania, skręcenia, (kości, stawu)	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
	- naderwanie ścięgien	MP	P	MP	MP	MP	-	P	Ś	średnie
	- poślizgnięcie, potknięcie i upadek	P	P	MP	MP	MP	-	P	Ś	średnie
	- upadek z wysokości	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
	- zaproszenie oka	MP	MP	P	MP	P	-	P	Ś	średnie
	- ukłucia, otarcia	P	MP	P	MP	P	-	P	Ś	średnie
	- skaleczenia, rany	MP	MP	MP	MP	P	-	P	Ś	średnie
	- inne	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	Elektryczne									
	- porażenie prądem elektrycznym	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
	- łuk elektryczny	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
	- elektryczność statyczna	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
3.	Oparzenia									
	- termiczne	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
	- chemiczne	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
4.	Zapylenie: pył.....	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
5.	Mikroklimat									
	- zimny	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- gorący	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	Hałas – poziom ekspozycji A dla 8 h pracy w (dB)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Oświetlenie stanowiska pracy	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
8.	Drgania mechaniczne	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	Promieniowanie									
	- pola elektromagnetyczne	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
	- promieniowanie jonizujące	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
	- promieniowanie podczerwone	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
	- promieniowanie ultrafioletowe	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
10.	Czynniki biologiczne:	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11.	Czynniki psychofizyczne	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- wydatek energetyczny	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
	- praca statyczna, wymuszona pozycja ciała	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
	- obciążenie psychiczne	MP	MP	MP	MP	MP	-	MP	M	małe
12.	Pożary, wybuchy lub awarie chemiczne	MP	MP	MP	MP	P	-	P	Ś	średnie
13.	Inne	-	-	-	-	-	-	-	-	-

P – prawdopodobieństwo wystąpienia urazu ciała (mało prawdopodobne - **MP**, prawdopodobne – **P**, wysoce prawdopodobne.– **WP**),

N – następstwa i jego stopień szkodliwości (małym stopniu szkodliwości - **M**, średnim stopniu szkodliwości – **Ś**, dużym stopniu szkodliwości – **D**)

Zatwierdzam ocenę ryzyka zawodowego:

Podpis Kierownika Sklepu

Część 4

Ograniczenie ryzyka zawodowego**1. Dodatkowa profilaktyka medyczna:**

Badania lekarskie:	wg wskazań lekarza profilaktyki
---------------------------	--

2. Profilaktyka organizacyjna:

Szkolenie:	Dodatkowe	1. Procedura sprzedaży fajerwerków. 2. Polska Norma PN – C – 86061
	Doraźne	1. Ogólne przepisy bhp i ppoż na stanowisku pracy.
Przysługujące świadczenia profilaktyczne i rekompensujące:	Posiłki profilaktyczne	nie przysługuje
	Rotacja stanowisk pracy	nie dotyczy
	Skrócony czas pracy	nie przysługuje

3. Profilaktyka techniczna:

Czynnik szkodliwy	Ocena ryzyka	Rodzaj i zakres działania	Odpowiedzialny	Termin realizacji
12 (pożar, wybuch)	średnie	usytuowanie stoiska w odpowiednim miejscu oraz zabezpieczenie go w odpowiedni sprzęt gaśniczy	Kierownik Stoiska Przemysłowego	na 12 godzin przed uruchomieniem sprzedaży

4. Środki ochrony zbiorowej i indywidualnej:

Czynnik szkodliwy	Ocena ryzyka	Zastosowane środki ochrony zbiorowej i indywidualnej
12 (pożar, wybuch)	średnie	1. Elektroniczny system przeciwpożarowy (czujki, instalacja tryskaczowa). 2. Podręczny sprzęt gaśniczy (hydrant, gaśnica, koc gaśniczy).
1 (urazy mechaniczne)	średnie	1. Ubranie robocze nie gromadzące ładunków elektrostatycznych 2. Obuwie robocze. 3. Rękawice ochronne.

1.1.3.

PROGRAM INSTRUKTAŻU STANOWISKOWEGO

z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy
dla pracowników zatrudnionych na stanowisku:

SPRZEDAWCA FAJERWERKÓW *)

1. C e l s z k o l e n i a

Celem szkolenia jest uzyskanie przez pracownika:

- a) wiadomości i praktycznych umiejętności z zakresu bezpiecznego wykonywania powierzonych prac,
- b) podstawowych wiadomości o zagrożeniach wypadkowych i zagrożeniach dla zdrowia występujących na stanowisku pracy sprzedawcy fajerwerków i w jego bezpośrednim otoczeniu,
- c) sposobów ochrony przed zagrożeniami wypadkowymi i zagrożeniami dla zdrowia w warunkach normalnej pracy i w warunkach awaryjnych.

2. U c z e s t n i c y s z k o l e n i a

Szkolenie przeznaczone jest dla pracowników związanych z magazynowaniem składowaniem oraz sprzedażą materiałów pirotechnicznych zwanych dalej fajerwerkami

3. S p o s ó b o r g a n i z a c j i s z k o l e n i a

Szkolenie powinno być prowadzone w formie instruktażu — na stanowisku, na którym będzie zatrudniony instruowany pracownik.

Szkolenie powinno uwzględniać następujące etapy:

- a) rozmowę wstępną instruktora z instruowanym pracownikiem,
- b) pokaz i objaśnienie przez instruktora całego procesu pracy, który ma być realizowany przez pracownika,
- c) próbne wykonywanie procesu pracy przez pracownika przy korygowaniu przez instruktora sposobów wykonywania pracy,
- d) samodzielna praca instruowanego pracownika pod nadzorem instruktora,
- e) sprawdzenie i ocena przez instruktora sposobu wykonywania pracy przez pracownika.

4. S z c z e g ó ł o w y p r o g r a m s z k o l e n i a:

Lp .	Temat szkolenia	Liczba godzin
1.	Przygotowanie pracownika do wykonywania pracy, w tym w szczególności: a) omówienie warunków pracy z uwzględnieniem: — elementów pomieszczenia pracy, w którym ma pracować pracownik, mających wpływ na warunki pracy pracownika (oświetlenie ogólne, ogrzewanie, wentylacja, urządzenia techniczne, urządzenia ochronne itp.), — elementów stanowiska roboczego mających wpływ na bezpieczeństwo i higienę pracy (pozycja przy pracy, oświetlenie miejscowe, wentylacja miejscowa, urządzenia zabezpieczające, ostrzegawcze i sygnalizacyjne, narzędzia, surowce i produkty itp.), — przebiegu procesu pracy na stanowisku pracy w nawiązaniu do procesu produkcyjnego (działalności) w całej komórce organizacyjnej i zakładzie pracy, b) Omówienie zagrożeń występujących przy określonych czynnościach na stanowisku pracy i sposobów ochrony przed zagrożeniami, w tym zapoznanie pracownika z wynikami oceny ryzyka zawodowego, instrukcjami bezpieczeństwa obowiązującymi w zakładzie pracy, w tym objaśnienie przez instruktora zasad gaszenia pożarów, c) przygotowanie wyposażenia stanowiska roboczego do wykonywania sprzedaży fajerwerków	3
2.	Pokaz przez instruktora sposobu wykonywania pracy na stanowisku pracy zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy, z uwzględnieniem poszczególnych czynności i ze szczególnym zwróceniem uwagi na czynności trudne i niebezpieczne	1
3.	Próbné wykonanie zadania przez pracownika pod nadzorem instruktora, w tym praktyczne sprawdzenie umiejętności związanych z posługiwaniem się sprzętem gaśniczym.	1
4.	Samodzielna praca pracownika pod nadzorem instruktora.	2
5.	Omówienie i ocena przebiegu wykonania pracy przez pracownika.	1
	Razem:	8

Uwaga:

Podczas szkolenia należy pominąć szczegółowe omawianie zagadnień nie dotyczących szkolonych pracowników

Wstęp (omówienie procesu sprzedaży)

Handel detaliczny towarami jest podstawową działalnością sklepów TESCO. Prowadzony jest w systemie samoobsługowym z ograniczonym udziałem sprzedawców uczestniczących w fazie sprzedaży niektórych towarów, jak np. towary żywnościowe bez opakowań handlowych sprzedawane na wagę lub towarów przemysłowych wymagających fachowego doradztwa. Dodatkową działalnością sklepów TESCO ściśle związaną z handlem, jest działalność produkcyjna w gałęzi spożywczej, tj. min. produkcja wyrobów piekarniczych.

Cały proces handlu towarami możemy podzielić na cztery następujące fazy:

1. Przyjęcie towaru:
 - a) rozładunek dostarczonego towaru,
 - b) dostarczenie towaru do strefy dostaw,
 - c) sprawdzenie towaru pod kątem ilościowym i jakościowym,
 - d) dostarczenie towaru do magazynu.
2. Magazynowanie i składowanie:
 - a) przyjęcie towaru do magazynu,
 - b) składowanie towaru w ustalonych miejscach na regałach magazynowych,
 - c) przygotowanie towaru do sprzedaży: rozpakowywanie z opakowań zbiorczych, poprawa estetyki (prasowanie niektórych art. tekstylnych), konfekcjonowanie na ręczne środki transportowe.
3. Ekspozycja i oferowanie:
 - a) wywiezienie towaru na halę sprzedaży,
 - b) ułożenie towaru na regałach sklepowych,
 - c) oznakowanie towaru etykietami cenowymi oraz innymi informacjami niezbędnymi dla klienta wspomagającymi sprzedaż,
 - d) oferowanie towaru klientom oraz doradztwo (towary żywnościowe bez opakowań handlowych sprzedawane na wagę lub towary przemysłowe zaawansowane technicznie),
4. Sprzedaż:
 - a) rozliczenie kasowe,
 - b) odbiór dokumentów gwarancyjnych,
 - c) zwrot zużytych towarów podlegających recyklingowi.

Sprzedawcy fajerwerków biorą udział w fazie 2c oraz całej fazie 3.

Fajerwerki zaliczane są do grupy materiałów niebezpiecznych pożarowo, przy użytkowaniu, których należy bezwzględnie przestrzegać specjalnych zasad. Zapotrzebowanie na fajerwerki wzrasta gwałtownie przed końcem roku, po Świętach Bożego Narodzenia. Tradycja używania materiałów pirotechniki widowiskowej jakimi są fajerwerki, została przeniesiona do Polski z Europy Zachodniej oraz Stanów Zjednoczonych, wraz ze wzrostem ruchu turystycznego i gospodarczym otwarciem się Polski na Świat.

Głównym dostawcą fajerwerków dla TESCO w Polsce jest firma JORGE zajmująca się ich importem z krajów Dalekiego Wschodu, głównie z Chin. **Fajerwerki muszą spełniać wymagania klasyfikacji 1.4 G i 1.4 S oraz być oznaczone takim kodem klasyfikacyjnym.**

Dostarczane są w opakowaniach kartonowych, zabezpieczone przed wpływem wilgoci i czynników mogących spowodować ich samozapłon, takich jak wysoka temperatura i wstrząsy.

Magazynowanie fajerwerków na terenie TESCO odbywa się wyłącznie w metalowym kontenerze usytuowanym na placu manewrowym z którego poprzez magazyn (np.

Artykułów Przemysłowych – w zależności od typu obiektu), przewożone są ręcznymi wózkami transportowymi na halę sprzedaży.

Sprzedaż fajerwerków odbywa się z wydzielonego i specjalnie oznakowanego miejsca, poprzez specjalnie do tego celu przeszkolonych sprzedawców, którzy muszą znać ich właściwości handlowe, widowiskowe, sposób ich użycia oraz zagrożenia jakie mogą powodować zarówno w procesie sprzedaży jak również w przypadku ich nieodpowiedniego użycia przez klientów podczas uzyskiwania efektów pirotechnicznych oraz widowiskowych. Sprzedawcy oraz kasjerki obowiązani są prowadzić nadzór nad sprzedażą fajerwerków tylko pełnoletnim klientom, doradzać oraz informować ich we wszystkich sprawach związanych z fajerwerkami.

I. Przygotowanie pracownika do wykonywania pracy

1. Omówienie warunków pracy:

a) pomieszczeń pracy:

- **kontener** - brak oświetlenia wewnętrznego, ogrzewania i wentylacji, uziemiony, posadowiony na placu manewrowym w odległości minimum 6m od elewacji obiektu, wejście po towar może odbywać się wyłącznie podczas dnia;
- **plac manewrowy** – wygrodzony, równy teren o podłożu betonowym, przebywanie na którym jest możliwe tylko za zgodą pracownika ochrony pod warunkiem posiadania kamizelki ochronnej;
- **magazyn ogólny lub art. przemysłowych** -
 - oświetlenie ogólne jarzeniowe;
 - ogrzewanie za pomocą nadmuchu ciepłego powietrza;
 - wentylacja mechaniczna wymuszona;
 - w pomieszczeniu pracują wózki widłowe wysokiego składowania;
 - drogi transportowe oznaczone są na posadzce liniami poziomymi koloru żółtego/białego;
 - umiejscowiona jest pionowa prasa do makulatury obsługiwana przez pracowników magazynu;
 - ochrona przeciwpożarowa za pomocą monitoringu kamerami przemysłowymi, systemem czujek dymowych oraz instalacji tryskaczowej**) ogólnej i miejscowej (w regałach magazynowych-tylko w sklepach w Łódź Widzew, Wrocław Bielany);
- **hala sprzedaży** -
 - oświetlenie ogólne jarzeniowe;
 - ogrzewanie za pomocą nadmuchu ciepłego powietrza;
 - wentylacja mechaniczna wymuszona;
 - ochrona przeciwpożarowa za pomocą monitoringu kamerami przemysłowymi, systemem czujek dymowych oraz instalacji tryskaczowej ogólnej**)

b) elementów stanowiska sprzedaży fajerwerków mających wpływ na bezpieczeństwo i higienę pracy:

- **oznakowanie przeciwpożarowe** – znak ostrzegawczy: „materiały wybuchowe”, „niebezpieczeństwo wybuchu pożaru”; znaki zakazu: „zakaz używania otwartego ognia”; znaki informacji przeciwpożarowej: „podręczny sprzęt gaśniczy”, wyciąg z

Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego – „Instrukcja postępowania na wypadek pożaru” .

- **podręczny sprzęt gaśniczy** - gaśnica ABC proszkowa 6 kg, koc gaśniczy.
 - **ogrodzenie** – zabezpieczenie przed samodzielnym pobieraniem towarów przez osoby niepełnoletnie(np. płotek drewniany).
 - c) przebiegu procesu pracy na stanowisku pracy: dbanie o należyłą ilość sprzedawanych asortymentów, dostarczanie ich z kontenera na placu manewrowym i wykładanie na półki sklepowe oraz oferowanie doradzanie i podanie klientom konkretnego asortymentu. Niema możliwości sprzedaży samoobsługowej.
2. Omówienie zagrożeń występujących przy określonych czynnościach na stanowisku pracy i sposobów ochrony przed zagrożeniami, w tym zapoznanie pracownika z:
- a) oceną ryzyka zawodowego związanego z wykonywaną pracą (024),
 - b) instrukcjami bezpieczeństwa obowiązującymi w sklepie:
 - nr 01 - Instrukcją bhp ogólną,
 - nr 03 - Instrukcją bezpiecznej pracy na drabinach,
 - nr 37 - Instrukcją postępowania w razie wypadku,
 - nr 43 - Instrukcją bezpiecznej pracy przy ręcznych pracach transportowych,
 - nr 60 - Instrukcja bezpieczeństwa dla osób przebywających na placu manewrowym,
 - nr 63 - Instrukcją bhp przy obsłudze ręcznych wózków transportowych,
 - nr 54 – Instrukcją udzielania pierwszej pomocy,
 - c) Podstawowymi zasadami ochrony przeciwpożarowej:
 - zasadami zapobiegania możliwości powstania i rozprzestrzeniania się pożaru,
 - Instrukcją postępowania na wypadek powstania pożaru i innych miejscowych zagrożeń,
 - Instrukcją nr 38 B - Instrukcją bezpiecznej sprzedaży fajerwerków oraz innymi dokumentami związanymi z tą instrukcją,
 - zasadami użycia podręcznego sprzętu gaśniczego występującego w sklepie,
 - zasadami gaszenia pożarów
 - Instrukcją postępowania w przypadku awarii oraz sposoby organizacji akcji ratowniczej MATERIAŁY PIROTECHNICZNE DOSTARCZONE DO SPRZEDAŻY PRZEZ JORGE SP. z o.o. PODKALASY 1.4 G (UN0336) i 1.4 S (UN0337)
3. Przygotowanie wyposażenia stanowiska roboczego do wykonywania sprzedaży fajerwerków:
- na bieżąco usuwać zużyte opakowania, dbać o ład i porządek w obrębie punktu sprzedaży.
 - dbać o należyłą widoczność plansz informacyjnych dla klientów związanych z bezpieczeństwem podczas sprzedaży fajerwerków w sklepie.
- II. Pokaz przez instruktora sposobu wykonywania pracy na stanowisku pracy zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy, z uwzględnieniem poszczególnych czynności i ze szczególnym zwróceniem uwagi na czynności trudne i niebezpieczne

Instruktor pokazuje uczestnikom szkolenia poszczególne pomieszczenia pracy ze zwróceniem uwagi na usytuowanie urządzeń ochrony przeciwpożarowej, dróg ewakuacji, dróg transportowych oraz ręcznych urządzeń transportowych, omawia i pokazuje opakowania zbiorcze fajerwerków, bezpieczny sposób ich rozpakowywania i transportu, rodzaje asortymentów, umiejscowienie etykiet informacyjnych i sposób zachowania się w obrębie punktu sprzedaży.

III. Próbne wykonanie zadania przez pracownika pod nadzorem instruktora, w tym praktyczne sprawdzenie umiejętności związanych z posługiwaniem się sprzętem gaśniczym.

Uczestnicy szkolenia wykonują samodzielnie czynności demonstrowane wcześniej przez instruktora, odbywa się również wyjście na zewnątrz obiektu, gdzie następuje pokaz posługiwania się gaśnicą takiego samego rodzaju, jak znajdujące się na wyposażeniu obiektu i próbne jej uruchomienie przez szkolących się.

IV. Samodzielna praca pracownika pod nadzorem instruktora.

Instruktor zleca uczestnikom szkolenia samodzielne wykonywanie pracy, nadzorując szkolących się.

V. Omówienie i ocena przebiegu wykonania pracy przez pracownika.

Na zakończenie szkolenia instruktor omawia wykonaną pracę, wskazuje nieprawidłowości i poucza, jak ich uniknąć. Podsumowuje przebieg szkolenia i ocenia uczestników szkolenia.

Uwaga: Metodyka przeprowadzenia instruktażu stanowiskowego jest dostępna w Intranecie: [http://intranet.pl.tesco-europe.com/Dział Prawa/Handlowego/BHP/Instrukcje stanowiskowe/Metodyka instruktażu](http://intranet.pl.tesco-europe.com/DziałPrawa/Handlowego/BHP/Instrukcje%20stanowiskowe/Metodyka%20instruktażu)

^{*)} Fajerwerkami określa się wyłącznie wyroby pirotechnicznych oznaczone kodem klasyfikacyjnym 1.4G lub 1.4 S, które są sprzedawane i magazynowane w sklepach TESCO/Polska/ w okresie krótszym niż 90 dni.

^{**)} sklepy Wrocław Śródmieście, Kalisz I, Kraków Wielicka, Gorzów Górczyńska, Warszawa Stalowa, Olsztyn nie są wyposażone w instalację tryskaczową.

(nazwa pracodawcy - pieczęć)

**KARTA SZKOLENIA WSTĘPNEGO W DZIEDZINIE
BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY**

1. Imię i nazwisko osoby odbywającej szkolenie:	
2. Nazwa komórki organizacyjnej:.....	
3. Instruktaż ogólny	Instruktaż ogólny przeprowadził w dniu (imię i nazwisko przeprowadzającego instruktaż) (podpis osoby, której udzielono instruktażu)
4. Instruktaż stanowiskowy	1). Instruktaż stanowiskowy na stanowisku pracy przeprowadził w dniach (imię i nazwisko przeprowadzającego instruktaż) Po przeprowadzeniu sprawdzianu wiadomości i umiejętności pracy zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny został dopuszczony do wykonywania pracy na stanowisku (podpis osoby, której udzielono instruktażu*) (data i podpis kierownika komórki org.) 2)** Instruktaż stanowiskowy na stanowisku pracy przeprowadził w dniach (imię i nazwisko przeprowadzającego instruktaż) Po przeprowadzeniu sprawdzianu wiadomości i umiejętności pracy zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny został dopuszczony do wykonywania pracy na stanowisku (podpis osoby, której udzielono instruktażu*) (data i podpis kierownika komórki org.)

* Podpis stanowi potwierdzenie odbycia instruktażu i zapoznania się z przepisami oraz zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczącymi wykonywania prac.

** Wypełniać w przypadkach, o których mowa w § 11 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

INSTRUKCJA UZIEMIENIA KONTENERA NA PLACU MANEWROWYM PRZEZNACZONEGO DO MAGAZYNOWANIA FAJERWERKÓW

1. Kontener ma być usytuowany minimum 6 m od elewacji sklepu oraz w pobliżu istniejącego uziomu lampy oświetlenia placu manewrowego lub innego „naturalnego uziomu” (w przypadku ich występowania na placu manewrowym).
2. W przypadku braku „naturalnych uziomów” Kontener ma być usytuowany minimum 6 m od elewacji sklepu i w pobliżu miejsca gdzie należy taki uziom wykonać (trawnik, ziemia) przy użyciu „uziomu szpilkowego” stosowanego w instalacjach odgromowych, który to uziom należy kupić oraz wbić do ziemi.
3. Kontener oraz „uziom naturalny” lub „uziom szpilkowy” wyposażać (zabudować) w zaciski składające się z:

- śruby M 10/70	szt. 2 (jedna sztuka kontener, jedna sztuka uziom)
- nakrętki M 10	szt. 4 (dwie sztuki kontener, dwie sztuki uziom)
- podkładki płaskie M 10 Zn	szt. 4 (dwie sztuki kontener, dwie sztuki uziom)
- podkładki płaskie M 10 Zn/Cu	szt. 4 (dwie sztuki kontener, dwie sztuki uziom)
- podkładki sprężynujące M 10	szt. 8 (cztery sztuki kontener, cztery sztuki uziom)
4. Połączenia zacisków kontenera i uziomu wykonać przewodem miedzianym (Cu) typu LY 6 w kolorze żółto – zielonym i odpowiedniej długości zakończonym obustronnie kabel-oczkiem miedzianym (Cu) z otworem M 10.
5. Zaciski w kontenerze lub uziemiu mają być zamontowane w następującej kolejności:

- śruba M 10/70
- podkładka sprężynująca M 10
- podkładka płaska M 10 Zn
- blacha kontenera lub uziom (otwór w nich)
- podkładka płaska M 10 Zn
- podkładka sprężynująca M 10
- nakrętka M 10
- podkładka sprężynująca M 10
- podkładka płaska M 10 Zn/Cu (pamiętać o sposobie ułożenia podkładki Cu do Cu, Zn do Zn)
- kabel-oczko (Cu) przewodu łączącego oba zaciski
- podkładka płaska M 10 Zn/Cu (pamiętać o sposobie ułożenia podkładki Cu do Cu, Zn do Zn)
- podkładka sprężynująca M 10
- nakrętka M 10
6. Odpowiedzialny za prawidłowe wykonanie uziomu jest Regionalny Kierownik ds. Eksploatacji.

Załącznik nr 10 do Procedury

INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU AWARII ORAZ SPOSOBY ORGANIZACJI AKCJI RATOWNICZEJ**MATERIAŁY PIROTECHNICZNE DOSTARCZANE DO SPRZEDAŻY PRZEZ JORGE SP. Z O.O. PODKLASY 1.4G (UN 0336) I 1.4S (UN 0337)****OPIS ZAGROZEŃ STWARZANYCH PRZEZ MATERIAŁY PIROTECHNICZNE****PODKLASY 1.4G (UN 0336) I 1.4S (UN 0337)**

Materiały pirotechniczne stwarzają małe zagrożenie w przypadku zapalenia lub zainicjowania podczas operacji transportu, załadunku, rozładunku, przeładunku, wypakowywania, rozpakowywania. Oddziaływania ograniczają się w znacznym stopniu do sztuki przesyłki (kartonu) lub poszczególnego przedmiotu (wyrobu) i nie prowadzą do rozrzuć elementów o znacznych rozmiarach lub zasięgu.

Zewnętrzny pożar nie powinien wywoływać natychmiastowego wybuchu całej zawartości sztuki przesyłki (kartonu), jednakże zapalenie się poszczególnych wyrobów powoduje przeniesienie się pożaru na inne przedmioty.

Materiały pirotechniczne zawierają zarówno materiał wybuchowy, jak i materiał oświetlający, zapalający, łzawiący lub dymotwórczy (z wykluczeniem przedmiotów aktywowanych wodą lub przedmiotów zawierających biały fosfor, fosforki, materiał piroforyczny, materiał ciekły łatwo zapalny lub żel lub ciecze samozapalne).

PIERWSZA POMOC

W przypadku oparzeń:	Miejsce oparzenia schłodzić pod bieżącą letnią wodą lub przy użyciu dostępnych środków medycznych. Skontaktować się z lekarzem i stosować zalecane metody leczenia.
W przypadku urazów:	W zależności od rodzaju urazu - założyć opatrunek, zatamować krwotok. Natychmiast skontaktować się z lekarzem. Nieprzytomnego wynieść ze strefy zagrożenia.

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU NIEZAMIERZONEGO UWOLNIENIA DO ŚRODOWISKA

Usunąć źródła zapłonu (ugasić otwarty ogień, ogłosić zakaz palenia i używania narzędzi iskrzących). Uszkodzone opakowanie umieścić w opakowaniu certyfikowanym, w takich jak nieuszkodzone opakowania lub w opakowaniu awaryjnym wykonanych z tektury, sklejki lub drewna. Nie stosować opakowań metalowych.
Rozsypany środek zbierać przy użyciu wilgotnych mat lub zwilżonych szmat, a następnie splukać pod bieżącą wodą.

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU POŻARU

Zalecenia ogólne:	W przypadku zauważenia pożaru natychmiast zawiadomić osoby bezpośrednio zagrożone oraz przystąpić do gaszenia pożaru przy użyciu gaśnic przenośnych, wewnętrznych hydrantów. Zawiadomić otoczenie o pożarze. Usunąć zbędny personel. Na drodze - zatrzymać wszelki ruch kołowy i zamknąć strefę zagrożenia w promieniu 50 m. Wezwać Państwową Straż Pożarną i Policję. Wszystkie działania ratownicze prowadzić z bezpiecznej odległości, a w przypadku pożarów rozwiniętych zza osłon.
Środki gaśnicze:	Piana gaśnicza, proszek gaśniczy lub woda.
Środki ochrony indywidualnej:	Personel bez specjalnych środków ochrony osobistej nie jest przygotowany do prowadzenia akcji gaszenia pożarów rozwiniętych. Ewentualne działania prowadzić zza osłon lub przenośnych ekranów (tarcz). Stosować powietrzne aparaty izolujące i pożarnicze ubrania specjalistyczne jako zabezpieczenie podstawowe.

SPOSÓB ORGANIZACJI AKCJI RATOWNICZEJ

1. Do chwili przybycia uprawnionego strażaka akcją ratowniczą kieruje kierownik jednostki lub osoba przez niego wyznaczona.
2. Kierujący akcją ratowniczą zarządza: powiadomienie osób zagrożonych oraz ewakuację osób. Sprawdza – czy powiadomiono straż pożarną?
3. Kierujący akcją powinien znać sposoby postępowania w przypadku pożaru oraz niezamierzonego uwolnienia, a także – w zależności od oceny sytuacji - spowodować przystąpienie do działań likwidacji awarii lub eliminacji zagrożeń.
4. Należy wyznaczyć strefę bezpieczeństwa w promieniu 50 m od miejsca awarii. Ze strefy należy usunąć wszelkie źródła zapłonu, pojazdy oraz osoby postronne.
5. Kierujący akcją jest obowiązany wyjść na spotkanie przybywających jednostek straży pożarnych oraz złożyć przybyłemu strażakowi informację o dotychczasowym przebiegu akcji, osobach poszkodowanych i zagrożonych.
6. Po przybyciu uprawnionego strażaka dotychczasowy kierujący akcją oraz personel są zobowiązani podporządkować decyzję i zarządzeniom strażaka.

ZASADY ORAZ MIEJSCE EWAKUACJI LUDZI

1. Ewakuację ludzi zarządza kierownik jednostki (osoba wyznaczona) lub przybyły strażak.
2. W celu usprawnienia ewakuacji należy:
 - Otworzyć wszystkie wyjścia ewakuacyjne.
 - Wyznaczyć personel odpowiedzialny za ewakuację ludzi z poszczególnych sektorów.
3. Ogłoszenie ewakuacji przeprowadzić przy użyciu dźwiękowego systemu ostrzegawczego, innych urządzeń rozgłoszeniowych lub za pomocą głosu, podając krótkie i zdecydowane polecenia. Nie powodować swoim zachowaniem paniki.
4. W pierwszej kolejności ewakuować dzieci. Kobiety z dziećmi oraz osoby niepełnosprawne. Kierować się na drogi ewakuacyjne i do wyjść oznakowanych znakami informacyjnymi.
5. W przypadku braku widoczności, spowodowanej zadymieniem, poruszać się w pozycji pochylonej lub blisko podłoga, tak aby tak najdłużej unikać wdychania dymów pożarowych i gorących gazów.
6. Miejsce ewakuacji wyznaczyć z dala prawdopodobnych zagrożeń, w odległości min. 50 m. Miejsce należy oznakować.
7. W miejscu ewakuacji zgromadzić ewakuowane osoby oraz personel. O wyznaczonym miejscu ewakuacji powiadomić straż pożarną oraz służby medyczne.

SPOSÓB POWIADAMIANIA STRAŻY POŻARNEJ, POLICJI LUB INNYCH JEDNOSTEK RATOWNICZYCH

1. Każdy, kto zauważy pożar lub inne zdarzenie jest obowiązany do powiadomienia straży pożarnej lub policji.
2. Kierownik jednostki wywiesza w miejscu łatwo dostępnym wykaz telefonów alarmowych – 998 STRAŻ POŻARNA, 997 – POLICJA.
3. Zgłoszenie umożliwia każdy telefon przewodowy lub bezprzewodowy, a dzwonienie pod numery alarmowe jest bezpłatne.

SPOSODY ZABEZPIECZENIA MIEJSCA AWARII, LIKWIDACJI BEZPOŚREDNICH SKUTKÓW ORAZ METODY PRZECIWDZIAŁANIA ROZSZERZANIU SIĘ SKUTKÓW AWARII

1. Miejsca awarii zabezpieczyć taśmą ochronną lub w inny widoczny sposób. Jeśli to możliwe wystawić służbę ochrony (patrol).
2. Wykonać wszystkie czynności zabezpieczenia wynikające z protokołu przekazania miejsca zdarzenia wystawionego przez straż pożarną.
3. W celu likwidacji skutków zdarzeń wykonać czynności zalecane w przypadku pożaru lub uwolnienia.
4. Postępowanie z odpadami.

Klasyfikacja	Odpady klasyfikuje się jako niebezpieczne LISTA A 15. Środki pirotechniczne i inne materiały wybuchowych H1 "wybuchowe": Substancje, które mogą wybuchnąć pod wpływem ognia.
Niszczenie i neutralizacja	JORGE Sp. z o.o. przyjmuje do likwidacji preparaty chemiczne zakupione w JORGE oraz opakowania po tych substancjach. Dostawy substancji i opakowań należy każdorazowo uzgadniać z JORGE Sp. z o.o.
Opakowania	Opróżnione opakowania jednorazowego użytku przekazać do upoważnionego odbiorcy odpadów. Opakowania wielokrotnego użytku (kartony, skrzynie), jeśli to konieczne po uprzednim oczyszczeniu i nie wykazujące utraty właściwości użytkowych mogą być stosowane powtórnie. Odpady, a także nie wykorzystane wyroby pirotechniczne należy zwracać w oryginalnych (certyfikowanych, opisanych i posiadających nalepki ostrzegawcze) opakowaniach nie posiadających cech utraty parametrów ochronnych i wytrzymałościowych.
5. W celu przeciwdziałania rozszerzania się skutków zdarzenia zabezpieczać (chronić podczas akcji) pomieszczenia i obiekty zagrożone. Ewakuować ze strefy niebezpiecznej zagrożone sztuki przesyłki (kartony).
6. W celu zapobiegania występowania awarii osoby zaangażowane w operacjach manipulowania towarami (pakujący, przepakowujący, odbierający, sprzedawcy oraz inne osoby) - odpowiednio do zakresu obowiązków - powinni przejść szkolenie ogólne, stanowiskowe, z zakresu bezpieczeństwa - co najmniej raz na dwa lata - zgodnie z wymaganiami umowy ADR

Bielsko Biała, dnia

PROTOKÓŁ (WZÓR)

*z praktycznego sprawdzenia organizacji i warunków ewakuacji
w Hipermarkecie TESCO zlokalizowanym w Bielsku Białej
przy ul. Warszawskiej 180*

Praktyczne sprawdzenie organizacji i warunków ewakuacji przeprowadzono
w dniu o godzinie

W ćwiczeniach uczestniczyli:

.....
.....
.....
.....
.....

Przebieg ćwiczeń nadzorowali:

.....
.....
.....
.....

Scenariusz z ćwiczeń ewakuacji

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Przebieg informacji:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadania dla pracowników:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadania dla ochrony:

.....

.....

.....

.....

.....

Praktyczne sprawdzenie ewakuacji:

Czasy operacyjne:

uruchomienie ROP – a (powiadomienie ochrony, lub PSP) –

początek komunikatu o ewakuacji –

odebranie przez dyżurnego KM PSP w Bielsku Białej informacji o zagrożeniu –

dojazd do Hipermarketu zastępów straży pożarnej –

informacja od szefa ochrony o zakończeniu ewakuacji –

*(Do protokołu mogą być wprowadzone czasy, które z punktu widzenia kierownictwa i straży
pożarnej są istotne)*

Nieprawidłowości stwierdzone podczas ewakuacji:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Podczas ćwiczeń sprawdzono:

1. znajomość procedur i instrukcji postępowania w przypadku konieczności ewakuacji
 - personel –
 - ochrona –
2. znajomość rozmieszczenia wyjść ewakuacyjnych –
3. znajomość rozmieszczenia ROP-ów –
4. zadziałanie:
 - czujek dymu –
 - ROP-ów –
 - urządzeń oddymiających (klapy dymowe) –
 - blokad drzwi wejściowych i wyjść ewakuacyjnych –
 - pojawienie się dźwiękowych sygnałów ostrzegawczych –
 - monitoringu pożarowego do PSP –
 - przeciwpożarowego wyłącznika prądu –
 - oświetlenia ewakuacyjnego –

Szkolenie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

UWAGI:

.....

.....

.....

.....

.....

WNIOSKI:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Sporządził:

1.
2.
3.
4.

Podpis

.....

.....

.....

.....